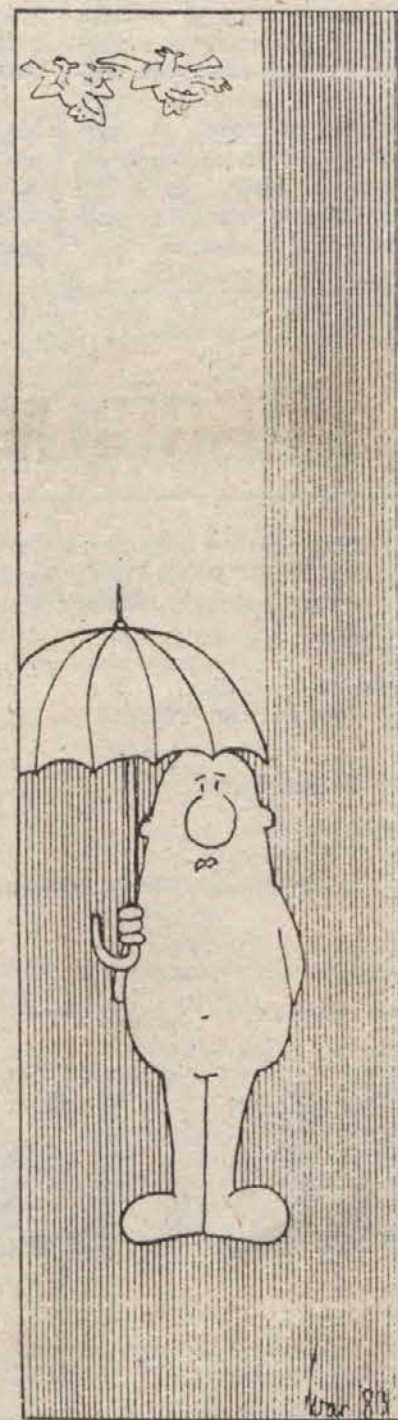
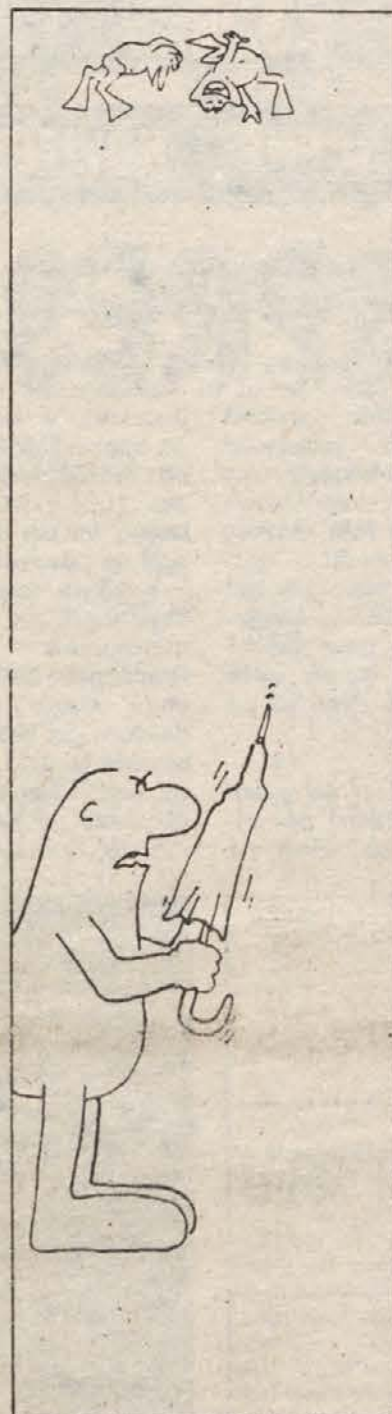
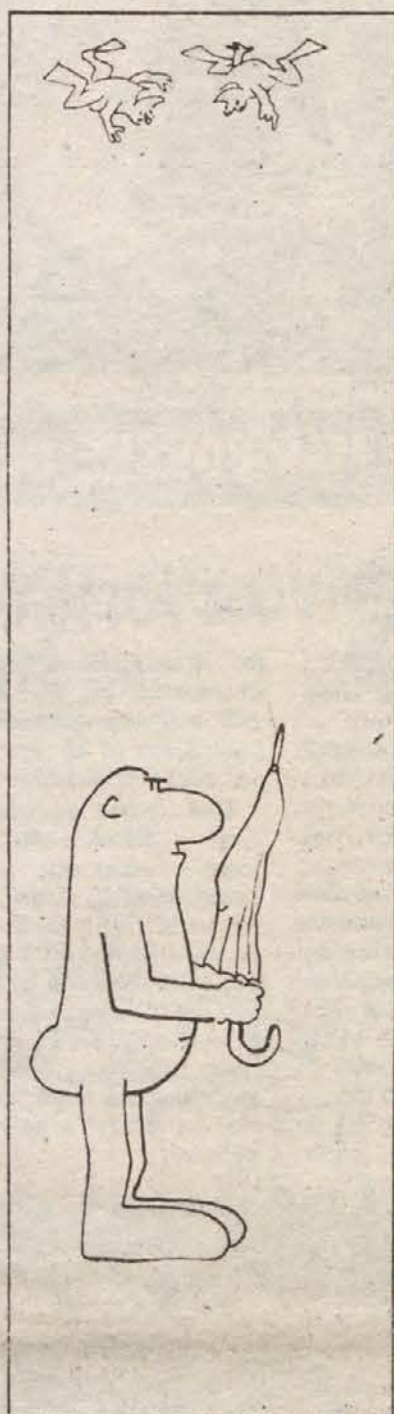


# Katedra



## ZDRAVO!

Sporočamo ti, da bo študentski list **KATEDRA** nadaljeval z delom tudi v šolskem letu 1984/85.

Želimo se ti zahvaliti za tvoj dosedanji prispevek pri oblikovanju našega časopisa in te hkrati vabimo, da s svojimi članki še naprej sodeluješ pri oblikovanju študentskega časopisa. Prosimo te, da svoje prispevke, članke, fotografije, risbe, razmišljanja . . . , pošlješ na naš naslov najkasneje do 10. v mesecu.

Zaradi lažjega postavljanja številke v tiskarni naj bo članek natipkan v dveh izvodih, tipkana stran pa naj vsebuje približno 30 vrstic v razmaku 1,5.

**P. S. POMEMBNO JE BITI POMEMBEN, A ŠE POMEMBNEJE JE SODELOVATI S KATEDRO.**

**KATEDRAŠI**

# Katedra



POD GORO ZA TISTO VASJO

POD GORO ZA TISTO KMETIJO, ORAL SEM TO TRDO ZEMLJO  
IN LJUBIL IN LJUBIL SEM DRAGO NA SKEDNJU ZA TISTO VASJO  
NAJ BO KAR JE, NAJ BO KAR ŠE BO, POD GORO  
ZA TISTO VASJO

PO SLUŽBI PA SKOČIŠ NA ŠPRICER, KOLEGA TI PLAČA ŠE DVA  
IN JAZ SEM DOMA TE VESELA, KO V KUHINJI PADEŠ NA TLA  
NAJ BO KAR JE, NAJ BO KAR ŠE BO, POD GORO  
ZA TISTO VASJO

V NEDELJO SEM VEDNO ŠEL K MAŠI, DA GOSPODU POVEDAL BI TO  
KAKO SEM PREVARAL SOSEDA KO NJEGA DOMA NI BILO  
NAJ BO KAR JE, NAJ BO KAR ŠE BO, POD GORO  
ZA TISTO VASJO

V BLOKU POZNAM PA OSEBO, TA VRŽE NA FACO MAKE AP  
ČE DOBRO NE BI JE POZNAĽA, BI REKLA TA GRE SE PRODAT  
NAJ BO KAR JE, NAJ BO KAR ŠE BO, POD GORO  
ZA TISTO VASJO



NOVITETA MARIBORSKE GLASBENE SCENE

NOVITETA MARIBORSKE GLASBENE SCENE

# POHORJE EKSPRESS

## ALI POTOVANJE OD MALEČNIKA DO ŠTUDENTSKEGA DOMA

Večina od vas se je že peljala z znamenitim Pohorcem, ki vozi vsak dan na progi med Mariborom in Koprom.

No, moje potovanje z nekim drugim Pohorje Expressom se je pričelo pozno popoldan v majhnem Pidžijevem stanovanju v Malečniku. In za razliko od sokov in bonbonov, ki jih ponujajo na pravem vlaku, je tukaj stekel pogovor ob pristni malečniški kapljici.

Renata, Mičo in Pidži so bili strojevodja, sprevodnik in stewardesa na tem našem popotovanju skozi country-folk večer na štajerski način. Sestali so se nekako pred letom dni in se odločili, da ostanejo skupaj in da igrajo sebi in drugim.

No, in ob spremeljavi banja, mandoline in kitar — vsi člani ansambla so tudi odlični instrumentalisti — so trije ubrani

glasovi pričeli sprehod skozi širok repertoar glasbe, ki jo izvajajo.

Ob znanih uspešnicah iz country in folk glasbe, ki je na sporedu v drugem delu eno in pol urnega koncerta, izvajajo v prvem delu lastne skladbe, za katere piše glasbo Mičo, besedila pa Pidži.

Do sedaj so se predstavili predvsem po šolah, poleti so igrali na

Jadrano, v kratkem pa se odpravljajo na turnejo po Pidžijevi dragi Koroski. Tudi v Mariboru jih bomo kmalu slišali, najprej na pozdravu brucem in nato na celovečernem koncertu za študente mariborske Univerze. Pravzaprav se je predstavitev mariborskim študentom že pričela, kajti beseda je dala besedo in še isti večer smo jo — žal brez Renate, ki je morala domov — mah-

nili v Študentske domove.

Kot vedno so tudi tokrat v Študentskih domovih študentje nekaj proslavljali in znani Duel banjo iz filma Deliverance je vzpodbudil k plesu že tako vesele praznovalec rojstnega dne v 6. domu, ki se še spominjajo starih „gauč“ z Pidžijem na čelu, ko je bil še sam stanovalec domov.

Popolnoma v skladu z navadami v našem železniškem prometu se je tudi to potovanje z Pohorje Expressom končalo z veliko zamudo — v zgodnjih jutranjih urah in z pesmijo, katere refren pomeni nekje moto te skupine in za katerega upam, da se bo uresničil — „vzemi kitaro, prepevaj o ljubezni in upaj, da te bodo slišali.“

GOGO

## NAROČILNICA

Nepreklicno naročam Katedro, za katero bom naročnino redno nakazoval na ŽR 51800-678-81846. Prosim, da mi Katedro, kot najzvestejšemu bralcu, redno pošiljate na spodaj izpisani naslov:

Ime in priimek: .....

Stalno bivališče ..... pošta .....

S TOVARIŠKIMI POZDRAVI!

Podpis:



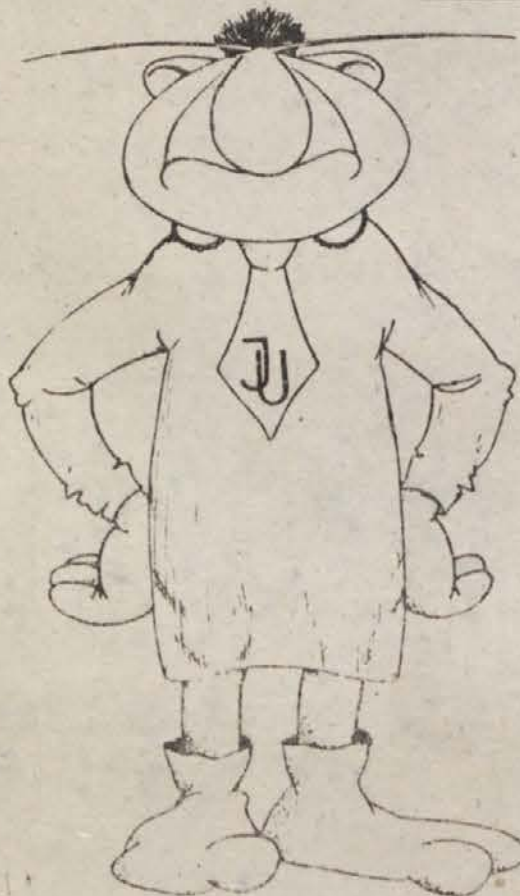
# katedra

Študentski list Katedra. Naslov uredništva: Ob parku 5, 62000 Maribor, tel.: 22-004. Številka žiro računa: 51800-678-81846. Izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS v Mariboru. Uredništvo: glavni urednik (v. d.): Srečko Pirtovšek. Odgovorni urednik (v. d.): Branko Greganovič. Informacije: Mirjam Šega. Literarna priloga: Obrabi: Marko Klasinc. Likovnost: Lidija Herman, Sandi Šenekar.

Organizator drugih dejavnosti Katedre: Edmond Türk

Tehnični urednik: Marjan Hanl. Tajnik Dušan Tomažič. Sodelavci: Milko Postrak, Tatjana Welzer, Peter Podgorelec, Bogdan Toplak, Bojan Labovič, Marinka Jerman ...

Predsednik izdajateljskega sveta: Tomaž Kšela. Katedra izhaja ob podpori UK ZSMS Maribor, Kulturne skupnosti Slovenije, Raziskovalne skupnosti SRS, Izobraževalne skupnosti SRS in Zveze skupnosti za zaposlovanje SRS. Tisk: ČGP Večer, Tržaška c. 14, 62000 Maribor, cena izvoda 20 din. Letna naročnina: študentje in dijaki 150 din, ostali posamezniki 200 din, inštitucije 400 din. Nenaročenih tekstov in slik ne vračamo. Članki izražajo mnenja avtorjev. Oproščeno temeljnega davka na promet po sklepu št. 421-1/70, z dne 11. 1. 1973. Sestanki uredništva: vsak torek, od 13.—14. ure.



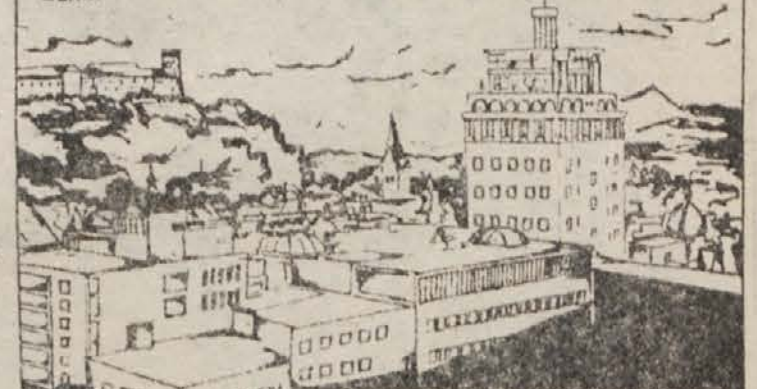
## JAZ BON

### UKREPNIK

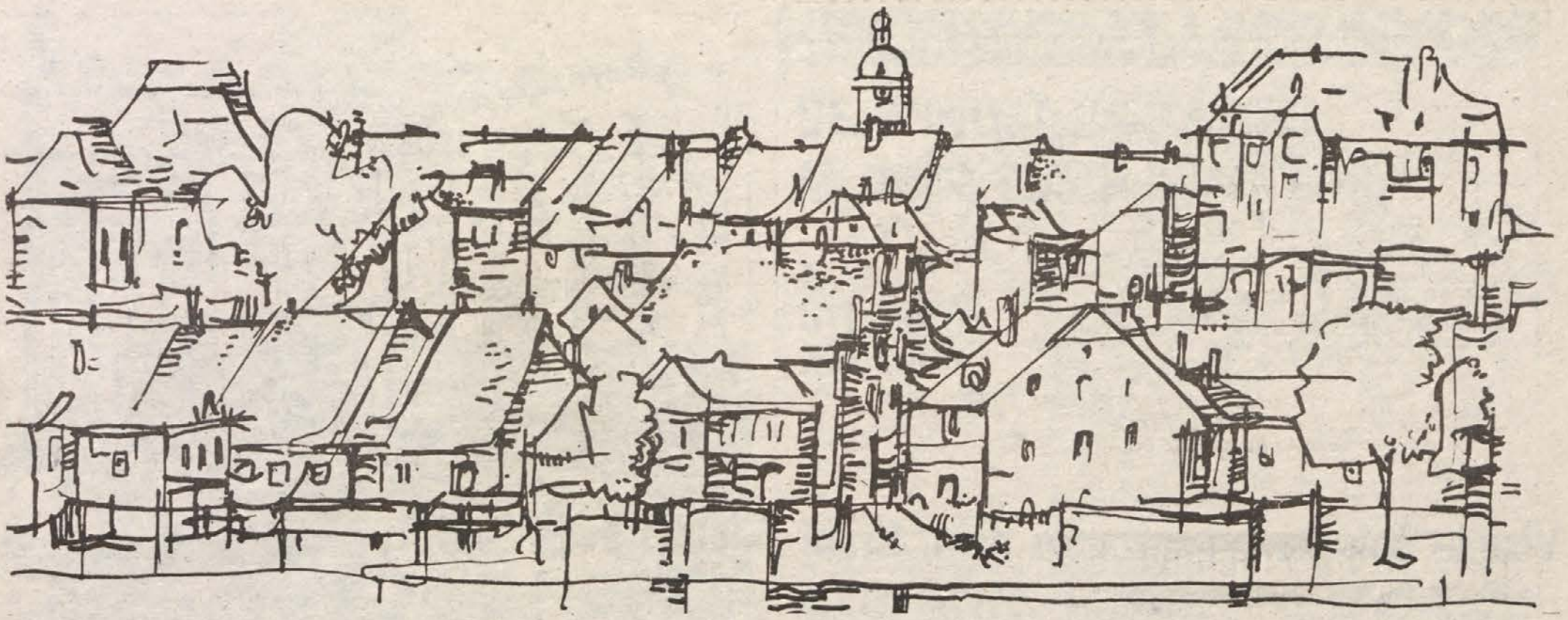
V ZGODBICI: *Alea iacta est*

PIŠE IN RIŠE: FADIA HODIČ

STORIJA SE ZAČENJA V LARLONI V ANTENJI TU NEKJE V OBČINI PIC ZIVI ZVESLI IN NEOPOREČEN JAZBON UKREPNIK - RUDKRAJ VSESTRANSKI VARČEVALEC... OČE PAR OTROK IN MOŽ ZVONCO PRIZABETIH ZEN...







## VISOKOŠOLSKE DELOVNE ORGANIZACIJE MARIBORSKE UNIVERZE

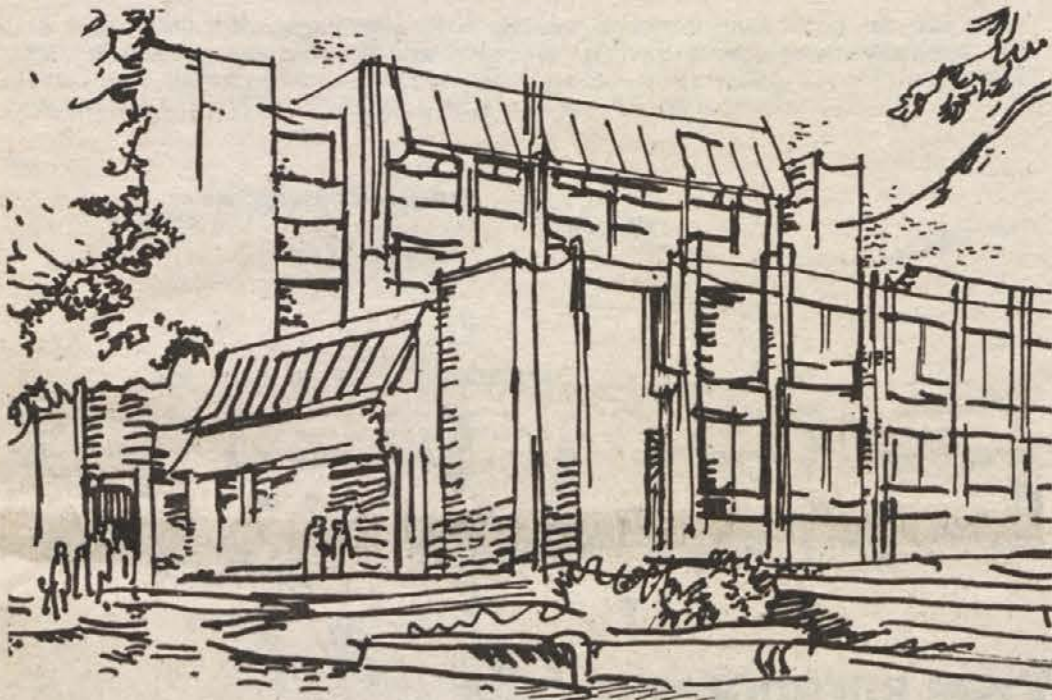
Spoštovani bruci-ulje in vztrajajoči študentje-kel Spet je jesen, to pa je čas, da na Katedri za vprašanja obveščeni o organiziranosti vesoljne mariborske univerze ponovimo znanje iz prejšnjega leta in po malem preložimo vipološke križe na

mlada, sposobna pleča letošnje bruckasto očarljive generacije. Pa začnimo, če že moramo!

DELA (KRANJ), PA, VIŠJA PRAVNA ŠOLA, VIŠJA AGRONOMSKA ŠOLA = skupaj šest.

KOLIKO ŠOL?  
VEKŠ, VTŠ, VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO

Univerza v Mariboru je ustanovljena 2. julija 1975, ne pozabiti!



### VEKŠ (= Visoka ekonomsko-komercialna šola)

Letos ta visokošolska delovna organizacija slavi 25-letnico obstoja, sicer pa od uvedbe dvostopenjskega študija mineva 10 let.

**Smeri:** bančništvo, poslovne finance, računovodstvo, notranja menjava, mednarodna menjava, transport in poslovna logistika, turizem, organiziranje združenega dela, poslovna informatika, analiza in planiranje.

Izbira smeri poteka ob vpisu v 2. letnik, po uspešno končanem dvoletnem študiju (prva stopnja) si študent pridobi naziv ekonomist ustrezne

smeri, po uspešno končanem štiriletnem študiju pa naziv diplomirani ekonomist ustrezne smeri. Za pridobitev naziva magister in doktor, se lahko pozanimas v referatu za podiplomski študij.

#### Ostalo:

Vekš organizira izobraževanje za delo, izobraževanje ob delu in izobraževanje iz dela. Študij ob delu traja dvojno dobo rednega študija, centri pa so še razen v Mariboru v Celju, Ljubljani, Kopru, Slovenj Gradcu in v Novem mestu.

V skladu s svojim raziskovalnim programom ter potrebami uporabnikov šola organizira in opravlja raziskovalno dejavnost na področjih ekonomske politike, financ, gospodarskega prava, kvantitativnih ekonomskih analiz, ekonomike, organiziranja in informatike poslovnih sistemov, politične ekonomije, prometa blaga in storitev in tehnologije.

Publikacije, ki jih izdaja Vekš: Obvestila Vekš in Naše gospodarstvo ter občasne publikacije (zbornike referatov, učbenike, skripta...)

### VTŠ (= Visoka tehniška šola)

Ravno tako slavi 25 let obstoja, kot visokošolska delovna organizacija pa 11 let.

Vzgojnoizobraževalna in raziskovalna dejavnost šole sta organizirani v štirih visokošolskih temeljnih organizacijah:

#### VTO strojništvo

Obsega področji strojništva in tekstila, tukaj pa se študij deli na več usmeritev:

strojništvo: I. stopnja (tehnoška, konstrukcijsko-energetska), II. stopnja (konstrukcijsko-motorska, konstrukcijsko-transportna, konstrukcijsko-energetska, konstrukcijsko-računalniška, proizvodna tehnologija, obdelovalna tehnologija), III. stopnja (konstrukcijsko-energetska, tehnološka);

tekstil: I. stopnja (tekstilna tehnologija, konfekcijska tehnologija), II. stopnja je enaka.

#### VTO elektrotehnika

Študij je organiziran na naslednjih usmeritvah:

I. stopnja  
— področje energetike (proizvodnja in prenos, industrijska elektroteh.)  
— področje elektronike (avtomatika, elektronika, računalništvo)

II. stopnja  
— področje energetike (proizvodnja in prenos, ind. elektrotehnika)

— področje elektronike (informatika in računalništvo, avtomatizacija elektromehaniških pretvornikov, avtomatizacija tehnoloških procesov,

avtomatizacija elektroenergetskih sistemov)  
III. stopnja: energetika, avtomatika

#### VTO gradbeništvo

Študij je organiziran na naslednjih usmeritvah:

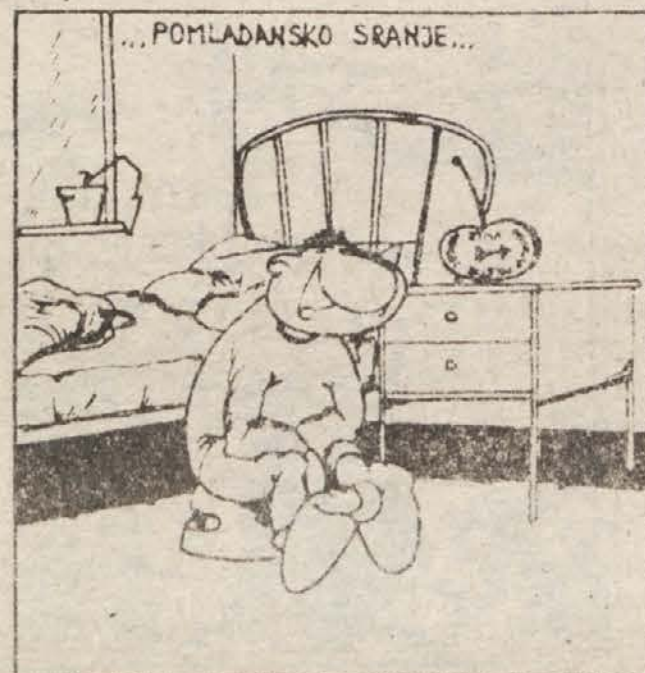
I. stopnja: gradbena operativna, gradbena komunalna  
II. stopnja je enaka

#### VTO kemija

Usmeritev je za vse izobrazbene stopnje enaka — kemijska tehnologija.

#### Ostalo:

Diplomanti dobijo po končanem študiju naziv inženir oziroma diplomirani inženir ustrezne stroke. Centri za študij ob delu (višješolski študij) so razen v Mariboru še v Celju, Titovem Velenju, Kranju, Murski Soboti, Trbovljah in na Ravnah.







## Visoka šola za organizacijo dela, Kranj

Kot visoka šola slavi 10 let obstoja, njeni začetki pa segajo v leto 1955, ko je bil ustanovljen Zavod za preučevanje organizacije dela in varnost pri delu. Ukvarja se s teorijo in razširitev organizacije proizvodnje, računalništva, kadrov, izobraževanja in zdravstva. Ukvarja se tudi z znanstveno-raziskovalno dejavnostjo, ki je organizirana v različnih okvirih.

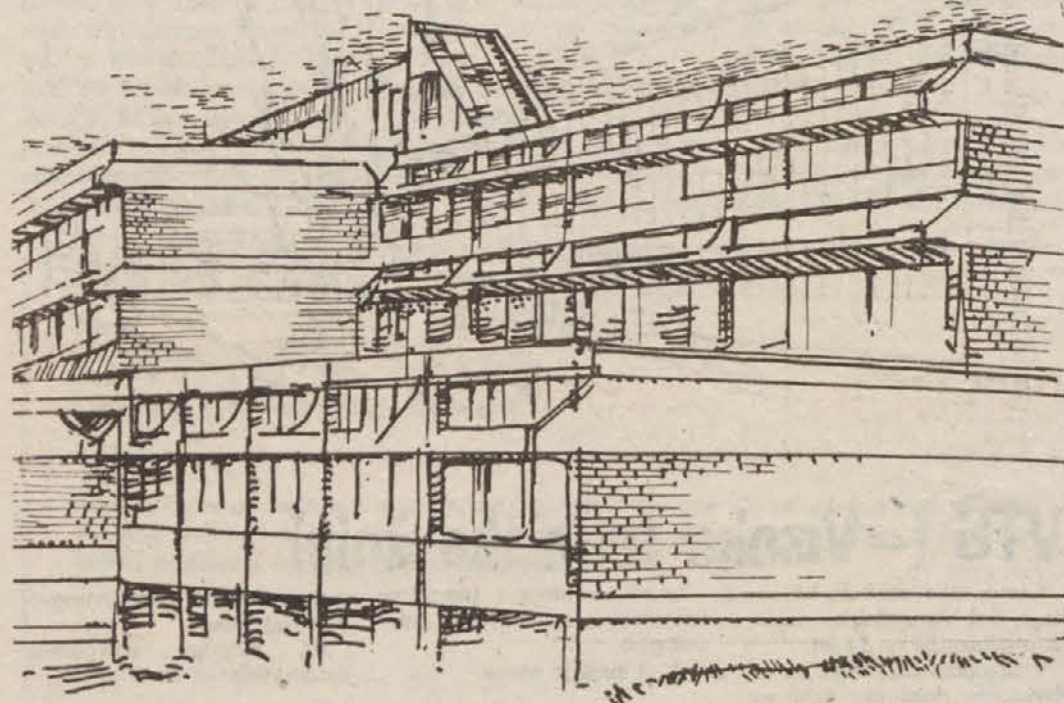
Studij je organiziran v proizvodnih, računalniško informa-

tivnih, kadrovske izobraževalnih in zdravstvenih sistemih. Poudarek I. stopnje je na operativnem izvajanju dela, II. stopnje pa na preučevalnem, projekcijskem izvajanju organizacije dela. Organizator dela preučuje in oblikuje nove ali že utečene postopke na področju proizvodnje, uporabne računalniške obdelave, kadrovske in izobraževalne ter zdravstvenih služb. Načrtuje kapacitete, gradiva, sredstva in kadre ter pripravlja dela, načrtuje vodenje in

vzdrževanje postopkov ter elemente merjenja (vrednotenja) dela.

Studij na III. stopnji je organiziran za področja organizacije proizvodnje, integralnega upravljanja kakovosti, kadrovskega izobraževalnega področja in vrednotenja dela.

Centri za študij ob delu razen v Kranju še v Ljubljani, Mariboru, Celju in v Brezicah. Predavanja potekajo v obliki seminarjev in trajajo 18 mesecev za vsak letnik.



## PA (= Pedagoška akademija)

Letos poteka 23 let od ustanovitve Pedagoške akademije v Mariboru. Je samostojna visokošolska delovna organizacija z visokošolskima temeljnima organizacijama Razredni pouk in Predmetni pouk. Šola vzgaja in izobražuje učitelje za razredni in predmetni pouk v osnovnih in drugih šolah skladno s programom vzgojnoizobraževalne dejavnosti v SR Sloveniji, razvija pa tudi

raziskovalno in umetniško dejavnost. PA sodeluje tudi z Visoko učiteljsko šolo v Szombathelyju, s katero izmenjuje lektorje slovenskega oz. madžarskega jezika. Pa tudi izvaja programe za sistematično permanentno (nepretrgano) izpopolnjevanje učiteljev osnovne šole, programe za izpopolnjevanje pedagoških delavcev z višjo izobrazbo, ki si morajo pridobiti pedagoško-andrago-

ško (andragogika — znanost o vzgoji in izobraževanju odraslih) izobrazbo in programe za stalno izpopolnjevanje na področju kulture, samoupravljanja, družbenopolitičnega dela, splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ipd.

Program študija ob delu je enak programu rednega študija, traja tri leta in je organiziran na vseh smereh, razen na katedri za likovno vzgojo.



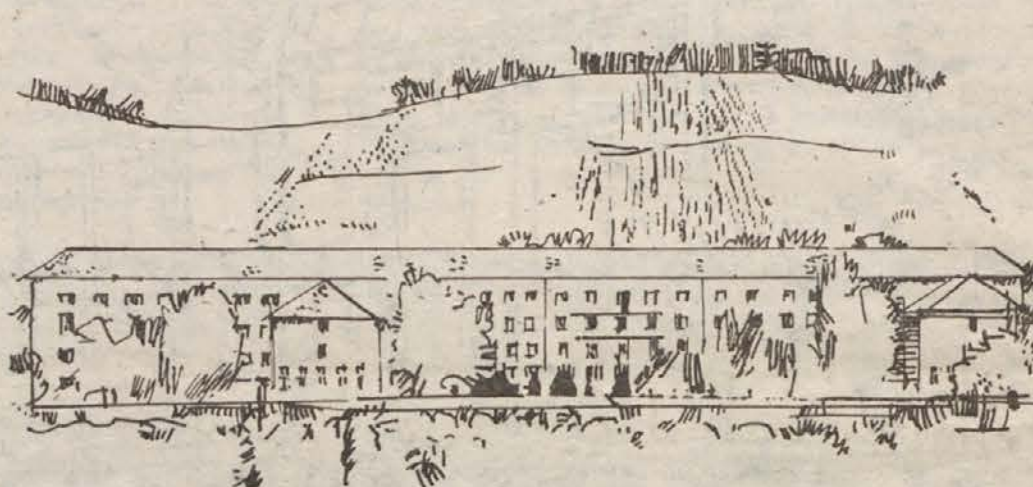
## Višja pravna šola

Ustanovljena je bila leta 1960. Vzgojnoizobraževalni program VPS je oblikovan v skladu s potrebami združenega dela in usposablja diplomante za opravljanje del in nalog pravnega značaja v OZD, samoupravnih skupnostih in drugih oblikah združevanja dela in sredstev. Diplomanti šole pridobijo naziv pravnik in lahko opravljajo manj zahtevna strokovna dela, npr. dela in

naloge sekretarjev samoupravnih organov v OZD, referentov za kadrovska vprašanja, tajniške posle v OZD in samoupravnih skupnostih, manj zahtevne komercialne posle v komercialnih službah in podobno. Po končanem študiju lahko diplomanti nadaljujejo študij v III. letniku Pravne fakultete v Ljubljani.

Raziskovalna dejavnost na Višji pravni šoli je usmerjena

predvsem v samoupravno in gospodarsko prakso, prav tako šola razvija svetovalno in založniško dejavnost ter izdaja učbenike in druge publikacije. Centra za študij ob delu sta še v Ljubljani in Postojni, kjer se lahko izpiti opravljajo le, če se prijavijo večje skupine študentov, sicer pa na sedežu šole v Mariboru. Za študente ob delu se izvaja približno ena tretjina pedagoškega dela po vzgojnoizobraževalnem programu.



## Višja agronomska šola

Ta šola je prav tako kot VPS ustanovljena leta 1960. Vzgojnoizobraževalna dejavnost šole je organizirana v Oddelku za tehnologijo s pospeševanjem kmetijstva z usmeritvami poljedelstvo — živinoreja in sadjarstvo — vinogradništvo ter v Oddelku za kmetijsko strojništvo. Diplomanti prejmejo naziv kmetijski inženir ustrezne smeri.

V Oddelku za tehnologijo s pospeševanjem kmetijstva se študentje usposobijo za vodenje obratov oz. enot v OZD na področju kmetijstva (obrati za pridelovanje poljščin, živinorejske farme, obrati za pridelovanje sadja in grozdja, obrati za predelavo kmetijskih proizvodov) ter za pospeševanje kmetijstva v kmetijskih zdru-

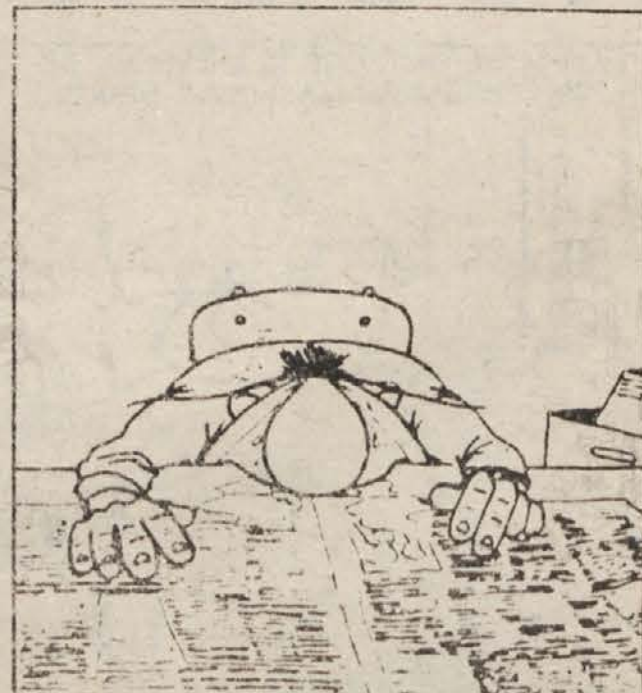
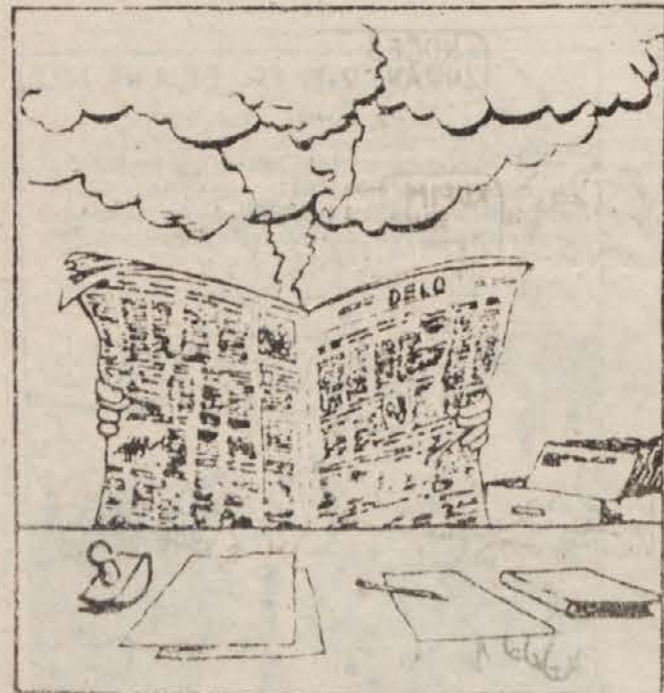
gajih. Diplomanti Oddelka za kmetijsko strojništvo so usposobljeni za vodenje kmetijskih strojnih postaj in strojnih parkov v kmetijskih obratih družbenega ali zadružnega sektorja ter za organiziranje dela s kmetijskimi stroji. Diplomanti tega oddelka se lahko zaposlijo tudi v OZD, ki proizvajajo kmetijske stroje. Razen v osnovnih dejavnostih pa se diplomanti VAS uspešno uveljavljajo tudi na drugih področjih, npr. v proizvodnji in prometu reprodukcijskega materiala za kmetijstvo, v upravnih službah ipd.

Vzgojnoizobraževalni programi poleg temeljnih znanj vsebujejo tudi družboslovna, sociološka, agrarno-ekonomska in agrarno-politična znanja. Tako je diplomant VAS

kar najbolje pripravljen slediti vsem zapletenim procesom v našem kmetijstvu.

Raziskovalna dejavnost VAS poteka na področjih ekonomike kmetijstva, živinoreje, vinogradništva, sadjarstva, varstva rastlin ter kmetijske mehanizacije. Vaš se tudi aktivno vključuje v programe strokovnega izpopolnjevanja svojih diplomantov, predvsem tistih, ki delajo v proizvodnji.

Šola ima stalni center za študij ob delu v Mariboru, po potrebi pa organizira take centre tudi drugje po Sloveniji. Program študija ob delu je enak programu rednega študija, organizacija študija pa je prilagojena pogojem izobraževanja ob delu.





## TAKOI

Obveščamo vas, da v sklop Univerze v Mariboru spadata tudi Univerzitetna knjižnica in pa Študentski domovi.

Pa še nekaj jel!

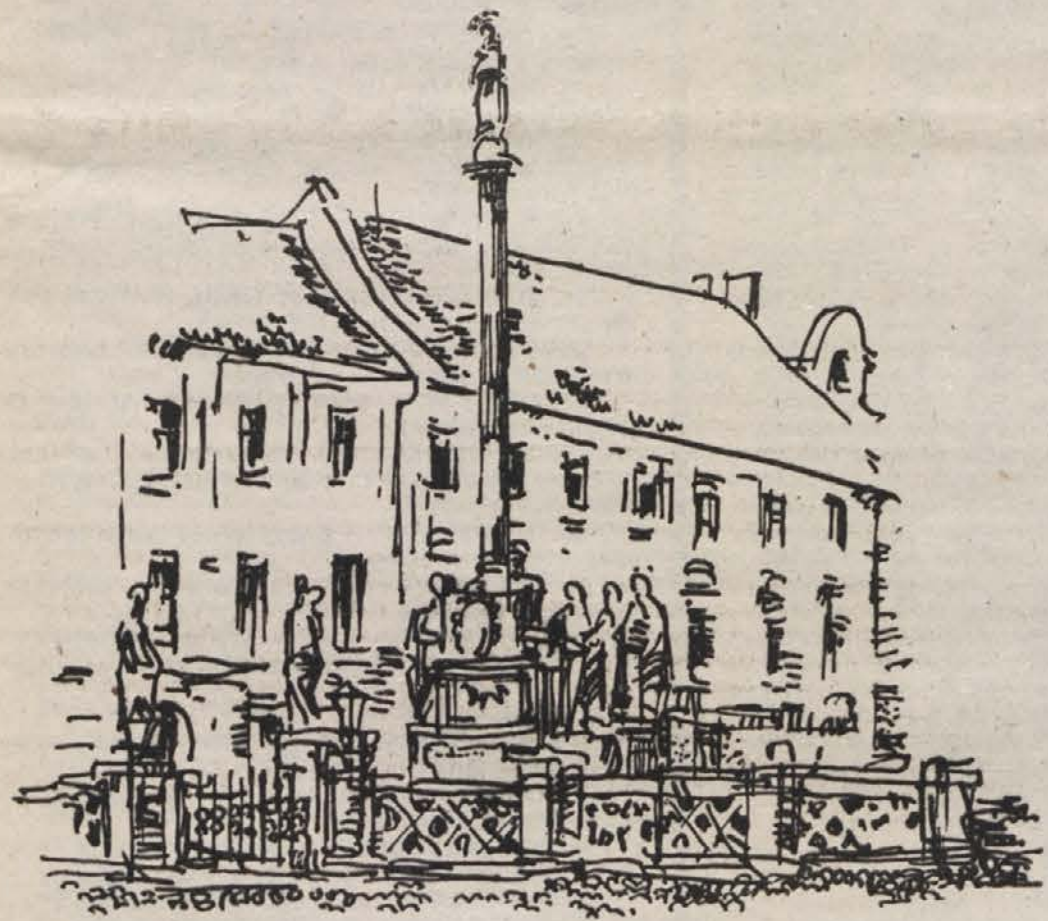
V Mariboru imamo še neko fakulteto, za katero po podatkih makroskopske ankete, ki jo je organizirala Katedra za vprašanja obveščeniosti o organiziranosti vesoljne mariborske univerze, ve približno 1, 01234 mladincev v šestih mariborskih občinah skupaj. Si uganil-a? Tako je, dobiš lizikol! To je Teološka fakulteta. Do morebitne objave dodatnih novic v prihodnjih številkah Katedre prilagamo neko za našo mladino specifično fotografijo, ki ima malo manj specifični komentar.

Mnogo uživanja!

MARKO KLASINC



Ne, to ni mladina z Novega rocka 1984, nití to niso mladi Rusi, ki se drenjajo pred blagajnami kakšne velikanske športne dvorane, kjer bo bral svoje pesmi Voznesenski ali Jevtušenko, to je množica mladih slovenskih obrazov v baziliki, »iščočih lastno pot do zvestobe KRISTUSU«. (DRUŽINA, št. 37, 30. 9. 1984, cena 20 din)



## OBŠTUDIJSKA DEJAVNOST ŠTUDENTOV MB—UNIVERZE

# DEJAVNOST, ZA KATERO MLADIM ZMANJKUJE ČASA

## KUD ŠTUDENT MARIBOR

Če ste redno brali Katedro (se pravi takrat, ko je pač izšla), o KUD-u veste že kar precej. Toliko, da se lahko odločite, ali se jim želite pridružiti. Od zadnje številke Katedre pa do danes se ni dosti spremenilo: vsi, ki se zanimajo za ljudske ples, lahko zaplešete v Akademski folklorni skupini, tisti, ki jih navdušuje bolj moderna glasba, pa v skupini za izrazni ples, Magra. Kdor pa rad zapoje, se bo pridružil Akademskemu pevskemu zboru Boris Kraigher. Nič kaj rožnato pa ni z gledališčniki, saj je gledališki dejavnosti, ki je po desetih letih spet uspešno zaživela, že pošla sapa, bodo pa na KUD-u veseli zagnancev, ki bi ponovno poskušali oživiti študentski oder, saj bi bilo škoda, ko bi spet preteklo deset let, preden bi se mariborski študentje lahko izkazali tudi s te plati. Vsi bruci in stare bajte, ki ste ostali v Mariboru, pa vas zanima kultura in vse, kar je v zvezi z njo, oglasite se kakšen dan v pisarni KUD-a Ob parku 5 (študentski domovi ob Tyrševi) od 11. do 13. ure.

Študente VEKS-a so gotovo zbudili v oči plakati, ki predstavljajo AIESEC in njegove različne aktivnosti. Vsi, ki radi spoznavate ljudi, tuje dežele in še kaj, potrkajte na roza vrata v mansardi starega VEKS-a in lahko ste prepričani, da boste dobrodošli.

miva tudi za ostale. AIESEC je bil ustanovljen leta 1948 kot mednarodna organizacija za izmenjavo študentov ekonomije. Jugoslavija je postala članica leta 1952, deset let pozneje pa je začela na VEKS-u delovati komisija AIESEC-a, ki je danes ena najaktivnejših v državi. Poleg recipročne izmenjave študentskih praks (se pravi — kolikor tujih študentov na prakso v Maribor, toliko mariborskih študentov na prakso v tujino) se naši delovni AIESEC-ovci ukvarjajo še z različnimi diskusijskimi večeri, predavanji, seminarji, razstavami, organizirajo skupščine in kongrese pa srečanja s študenti iz drugih držav, navezujejo stike z OZD in vsako leto pripravijo bogat recepcijski program in še bi lahko naštevali.

Študente VEKS-a so gotovo zbudili v oči plakati, ki predstavljajo AIESEC in njegove različne aktivnosti. Vsi, ki radi spoznavate ljudi, tuje dežele in še kaj, potrkajte na roza vrata v mansardi starega VEKS-a in lahko ste prepričani, da boste dobrodošli.

## IAESTE

Za razliko od AIESEC-a, ki se ukvarja z vsem mogočim, je IAESTE mednarodna organizacija za izmenjavo strokovnih praks študentov tehnike. Prepričani pa smo, da je med bruci VTS (stare bajte niso izvzete) dosti zagnancev, ki se ne bodo zadovoljili samo z organiziranjem praks. Oglasite se pri komisiji IAESTE na VTS in ugotovili boste, da je delo pri takšni organizaciji zanimivo in tudi koristno, še posebno, če boste odšli na prakso v tujino.

## ŠTUDIJ IN GLASBA

Študentska oddaja Študij in glasba je na sporedu Radia Maribor vsak ponedeljek ob 18.15 do 19. ure. Namen oddaje je obveščati študente (poslušanje oddaje ostalim občanom seveda ni prepovedano) o vseh zanimivih in potencialno zanimivih stvareh, ki se dogajajo v Mariboru in okolici, kakor tudi o vseh problemih mladih in manj mladih. Uredništvo študentske oddaje pa pesti kronična bolezen mariborske občutljive dejavnosti — pomanjkanje kadrov. Vabimo torej vse, ki imajo željo in smisel za novinarsko delo pa tudi napovedovanje, da se pridružijo uredniškemu odboru oziroma postanejo stalni ali občasni sodelavci oddaje Študij in glasba. Obrnite se na urednico oddaje Ireno Polak, najbolje v torek okoli 12. ure ali pa v ponedeljek pred oddajo. Lahko se predstavite osebno v prostorih Radia Maribor, Koroška cesta 19 ali pa po telefonu (062) 24-281.

## KATEDRA

Kaj naj vam napišemo o tem našem in vašem časopisu? Če ste jo (in upamo, da ste jo) že kdaj vzeli v roke in jo prelistali, ste

verjetno ugotovili, da ni zmeraj tako dobra, kot bi lahko bila. Vzrok — standarden, se pravi pomanjkanje kadra in denarja. Denarne težave smo nekako premostili, ponovno so se začeli zbirati ljudje, ki jim ni vseeno, ali imamo študentski časopis ali ne, in ki jim tudi ni vseeno, kakšen ta časopis je. Sicer pa, naj se vam predstavimo:

Prva številka Katedre je izšla v študijskem letu 1961/62 in od takrat dalje izhaja bolj ali manj redno, z namenom obveščati in komentirati vse, kar se zanimivega dogaja, predvsem pa stvari, ki so posebej pereče. Izdajatelj Katedre je UK ZSMS, ki pa ima sama toliko težav, da sploh ni čudno, če tudi Katedra včasih zaide v krizo. Vse, ki se vam zdi, da bi lahko pripomogli k boljšemu študentskemu časopisu, po tekstovni ali oblikovni plati, vabimo k sodelovanju. Sestanki uredništva so ob torkih ob 13. uri, v kletnih prostorih študentskih domov Ob parku 5, telefonska številka pa je (062) 22-004.

## ŠTUDENSKI SERVIS

S Študentskim servisom ste se gotovo že seznanili, saj je to za marsikoga pomemben vir dohodka, da lahko študira v kolikor toliko normalnih razmerah. Servis posreduje najrazličnejša dela, od preprostih fizičnih do zahtevnih strokovnih del, ravno tako različno pa je plačilo, ki se giblje od 100 din navzgor, največkrat pa znaša 120 ali 140 din na uro.

V študentski servis, ki deluje že od leta 1971, se lahko včlanijo vsi redno vpisani dijaki in študentje vsak dan med 7.30 in 13. uro, v torek pa tudi popoldne. Za vpis potrebujete 25 din, fotografijo in potrdilo o šolanju, študentje pa tudi indeks. Prostor študentskega servisa so v študentskem domu IV, Gosposvetska 87, telefonska številka pa je (062) 29-491. Z delom pri študentskem servisu gotovo ne boste obogatili, morda pa si boste prisluzili denar za šoferski izpit. V tem primeru lahko denar zapravite kar tam, kjer ste ga zaslužili. V okviru študentskega servisa namreč deluje avtošola, ki nudi študentom in dijakom popust pri vožnji. V avto šolo se lahko vpišete vsak dan od 8. do 12. ure, v ponedeljek pa tudi med 15. in 17. uro. Če izpita ne opravite prvič, pa se spomnite Otona Županciča: »Osel gre le enkrat na led.«

Baš to je oslovstvo! Modrec ve: danes sem pal, jutri bom plesal po njem.

MIRJAM ŠEGA

## RADIOKLUB ŠTUDENT

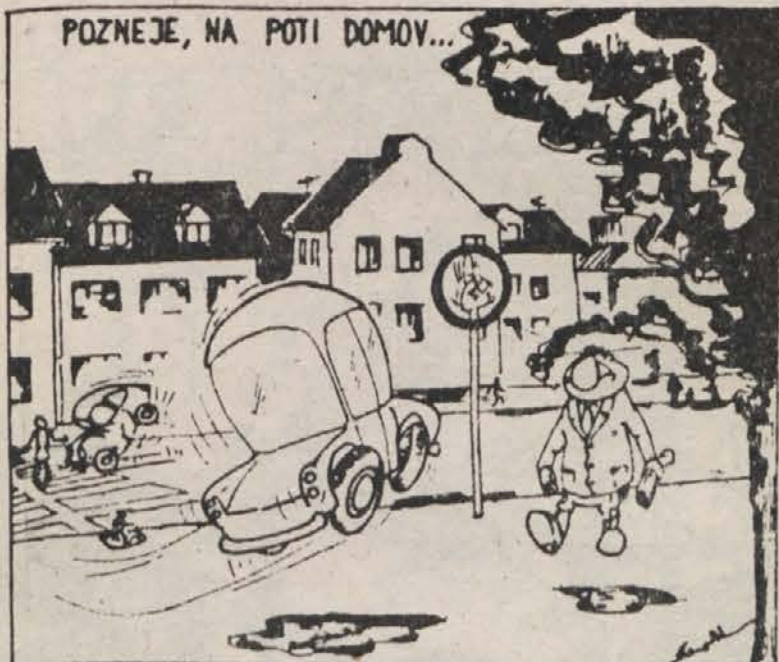
V delo radiokluba, ki je pred kratkim dobil tudi novo sprejemno-oddajno postajo, se lahko vključijo vsi prekaljeni radiomaterji, pa tudi tisti, ki bi to radi šele postali. Vsekakor je to eden od načinov, kako si poiskati prijatelje po vsem svetu. Člane kluba lahko najdete zvečer na podstrešju študentskega doma na Tyrševi 23 (nad UK).

## UNIVERZITETNA ZVEZA ŠOLSkih ŠPORTNIH ORGANIZACIJ

Za zagrizene športnike in za tiste, ki se s športom ukvarjajo zaradi ohranjanja kondicije, ki je pri napornem študiju še kako potrebna, bo še najbolje, če se vključijo v delo športnih sekcij na posameznih višjih in visokih šolah. Univerzitetna zveza ŠSO pa nastopi takrat, ko je treba organizirati brucovske igre, aprilske športne igre in podobno.

## AIESEC

AIESEC smo vključili v občutljivo dejavnost Univerze, čeprav deluje v okviru OOSMS na VEKS-u. To je gotovo upravičeno, kajti čeprav združuje samo študente ekonomije, je njegova dejavnost tako raznolika, da je zani-





# ODPRTA UNIVERZA

## ZASNOVA IN PREDLOG CIKLUSA PREDAVANJ „ODPRTA UNIVERZA“

### 2. šolsko leto

Na začetku je zmeraj mit, ali vsaj zgodba, ki nas popelje v razločevanje smisla, razumevanje sveta in sebe v njem.

Producent investira v določen projekt svoj kapital. Pričakuje, da se bo vlaganje kapitaliziralo. Če producent ni obnem tudi avtor/izvajalec projekta, kar je danes zelo pogosto, potem ga ne zanima razvoj zadeve, če vidi, da se ta vendar kapitalizira. Zato ne ve, da je moralo najprej nekaj zrasti, da je on lahko to nabral.

Dokler vlaga producent z rizikom, so stvari, ki vzpostavljajo in usmerjajo odnos med producentom in izvajalcem projekta, navadno dosti bolj jasne, prijemljive, kot takrat, ko producent razpolaga s tujim kapitalom in deli subvencije, podpore, je torej posredno postal lastnik, ali vsaj upravljalec, dela presežne vrednosti, ki bi ga zdaj rad na svoj specifičen način kapitaliziral.

To je razlika, ki loči hierarhično vodenje znotraj proizvodno-trgovske firme od hierarhičnega vodenja v državnih ali družbenih upravnih organih.

Pridruži se še ena razlika — glede motivacije oziroma glede oblike, ki zadovolji predstavo o uspešni kapitalizaciji. Kajti kadar gre za vlaganja, ki niso samo denarna, pogosto postane nejasno, kaj je v tem primeru kapitalizacija. V tem primeru gre za to, da naj ne bo kapitaliziran samo denar, temveč še druge stvari, včasih sploh samo druge stvari. Politično zaupanje, morala, duhovne in intelektualne vrednote.

Vedno morajo biti med producentom in izvajalcem vzpostavljena razmerja zaupnosti. Kadar gre za vlaganja, ki niso denarna, so zaupanja veliko bolj negotova. Podoba uspešne kapitalizacije vloženega truda je pogosto precej nejasna. Primer je vzpostavitev zaupanja med občinstvom in izvajalcem. Oba lahko najdeta stik samo preko svoje držbe, svojega odnosa do predmeta in do drugega. Vzpostavljane takšnega ravnotežja zahteva vztrajnost; drznost ali pogum — in iznajdljivost ali prilagodljivost.

Težava, ki se zastavlja izvajalcu, je, da mora biti tako prepričan v svojo držbo, da z njo vzpostavi zaupanje med seboj in producentom, kar mu omogoči, da lahko vzpostavi odnos do občinstva.

Kako naj nastane odnos med izvajalcem in občinstvom, da bo ta proces prinašal določene plodove in se tako kapitaliziral za producenta?

Ciklus predavanj ODPRTA UNIVERZA želi potencialno občinstvo oblikovati v javnost. Med občinstvo lahko sodijo tudi tisti, ki so drugje izvajalci ali celo producentje. Ta predava-

nja naj bodo priložnost za izmenjavo znanja. Njihova političnost je v tem, da so priložnost za srečevanje različnih družbenih in profesionalnih skupin, ki lahko izmenjujejo in spoznavajo znanja, hotenja in načrte drugih.

ODPRTA UNIVERZA že s svojim imenom kaže, da je po eni strani odprta — za razpravo, spodbude, živost obravnavanih tem; obenem pa ni prostor za izrekanje vsakdanjih, pragmatičnih stališč in sodb, temveč prostor za študijsko, poglobljeno spoznavanje gibal družbenih procesov in oblikovanje temeljnih, lahko bi rekli filozofskih stališč ali sodb.



Kaj naj bo vsebina teh srečanj — predavanj?

Vzpostavljane zavesti, da je naša zavest zgodovinsko posredovan spomin o naših ravnanjih. Obnem pa tudi rezultat pozabljanja. Zgodovinsko zavesti je akumulacija znanja, izkušnji, spretnosti; je pridobivanje znanja, izkušnji, spretnosti; je posredovanje znanja, izkušnji, spretnosti — in je uporaba znanja, izkušnji, spretnosti. Zato želimo v letošnjem ciklusu osvetliti značilnosti materializacije naše zavesti, se seznaniti s postopki, ki nam omogočajo takšno osvetlitev, in pokazati procese, znotraj katerih je mogoče načrtovati in uresničevati vse, kar je v njih prisotno — tako realizirane kot nerealizirane dele teh zgodovinskih procesov.

**Zgodovinsko zavesti in družbeni razvoj** je motto letošnjega ciklusa; tema, ki jo bomo osvetljevali s stališč naslednjih znanosti: etnologije, zgodovine, sociologije, politične ekonomije in filozofije. Temu družboslovnemu pristopu se bo pridružil še tematski sklop o naravoslovju in tehnologiji.

Z našim ciklusom predavanj želimo posredovati osebno zavest v kolektivno, družbeno zavest; vsakdanjo, razpršeno in abstraktno zavest želimo s tem posredovanjem prevesti v teoretsko in zrelo zavest. Ti dve

prevajani zavesti lahko označimo kot drugo politično razsežnost ciklusa.

Tematski sklop o naravoslovju in tehnologiji naj predstavi tiste znanosti in področja raziskovanj, ki se zdijo ljudem, ki nimajo z njimi poklicnega, profesionalnega stika, tuje, nerazumljive. Obnem naj pokaže, kako zelo prav ta „tuja in nerazumljiva“ področja človeške aktivnosti vplivajo na celotno družbo. Po tej poti se nam pokaže, da so tudi te znanosti vpete v družbene procese in na svojstven način zgodovinske.

ODPRTA UNIVERZA želi oblikovati javnost v klasičnem smislu — pogovor, ustna izmenjava misli, srečanje na določenem socialnem prostoru, kar zahteva določeno zainteresiranost že na ravni mobilnosti, kontinuiranost, vsebinska osredotočenost, ki pa je povezana z odprtostjo obravnave skupne teme. V sklop tako razumljene javnosti sodi tudi javnost, ki jo oblikuje občinstvo v kinu. Tako bomo letos vključili nekaj filmskih predstav, ki jih bomo povezali s pogovori po projekcijah. In v sklop sodi še ena javnost: bralci. Leposlovje je najbolj izpostavljen, najbolj občutljiv del pisanja. Pisanje in pisava — to je najbolj dragocena in pomembna oblika materializacije zgodovinske zavesti. Literatura lahko govori kot del za celoto o nekdanji in sedanjosti pisave in pisanja. Zato bomo uvrstili v program tudi nekaj literarnih večerov, ki jih bomo povezali s pogovori z avtorji. Še več, ob določenih tematskih sklopih znotraj ciklusa bomo pripravili razstave knjig, v katerih lahko občinstvo izve še kaj več o temi predavanj. Na tem področju bomo vsebinsko sodelovali z Mariborsko knjižnico.

Kot predavatelji sodelujejo v ciklusu ljudje iz Maribora in njegove okolice in ljudje od drugod. Čeprav skrbimo za uravnoteženo prisotnost enih in drugih, pa to ni bistven moment vpetosti predavanj v mesto. Ker pravijo nekateri, da naj bo univerza vpeta v mesto, jim moramo odvrniti, da ni nikoli mogoče pobegniti z mesta, kjer smo, na tak način, da bi to ne pustilo sledi v nas. Gre samo za to, do kolikšne mere smo se pripravljali spoznati z značilnostmi neke, prav te naše, vpetosti v neko, prav to, tukaj, okolje. Sekcije, ki delujejo znotraj MC, so točka povezovanja producentov in izvajalcev ODPRTA UNIVERZE. Sekcija naj ugotavlja in pokaže poti, da posredujemo pridobljeno znanje v mestno življenje in politiko. Prav tako pa je točka posredovanja hotenj in načrtov mesta, ki jim damo potem znotraj ODPRTA UNIVERZE teoretsko podlago. Tako so sekcijske razprave kristalizacija programa, zasidranje v določeno,

mestno okolje.

Letošnji ciklus bomo začeli s predstavitvijo sodobne etnologije in zgodovine. Skozi primer strokovnega dela se bomo seznanili z metodami za ugotavljanje in spoznavanje materializacij zavesti.

Sledila bo predstavitev literature, razprava o njeni odmevnosti in učinkovitosti in predstavitev vede o literaturi.

„Znanost o družbi“, ki zajema različne akademske družboslovne vede, se bo predstavila v decembru, ko bomo govorili o uvajanju novih tehnologij in družbeni zavesti.

Na to se bo navezovala predstavitev biologije, informatike, fizike in energetike.

Predstavitev znanosti in njihovih posegov v družbeno življenje bo sledil tematski sklop o kulturi množic in množični kulturi, ki bo zajel zelo širok spekter tem, s katerimi lahko opišemo produkcijo in reprodukcijo človekovega življenja.

Na to se navezuje tematski sklop, v katerem predstavljamo odkrivanje sveta v različnih oblikah in na različnih področjih.

Zaključili bomo s predstavitvijo projekta, ki ga izvaja MC — SLOVENC V BiH 1878—1945, ki naj ob 40-letnici osvoboditve pokaže in ohrani v kolektivnem spominu pomembne dogodke iz naše polpretekle zgodovine.

Ohranili bomo naslednje značilnosti ODPRTA UNIVERZE iz prejšnjega leta: stalnost ure, dneva in kraja; priprava sinopsisev in razpošiljanje oz. razporeditev po „kengurjčkih“; napoved v dnevniku Večer; mesečni pregled predavanj dobijo kot obvestilo vsi predavatelji na univerzi in vse delovne organizacije v Mariboru. Od predavateljev bomo skušali dobiti kar največ prispevkov za DIALOGE — tekstov predavanj, ker lahko z objavo najboljše dokumentiramo naše delovanje.

Dva tematska sklopa bosta pripravljena za dve posvetovanji: v novembru bo dvodnevno posvetovanje o možnostih sodelovanja med zgodovino in etnologijo, ki ga pripravljamo skupaj s Slovenskim etnološkim društvom, Zvezo zgodovinskih društev Slovenije in Pokrajinskim muzejem v Mariboru; aprila ali maja pa bo v okviru »leta mladih« (po sklepu OZN) posvetovanje o mladih, ki ga načrtujemo skupaj s katedro za družbeno-moralno vzgojo na Pedagoški akademiji, uredništvom zbornika OTROK IN KNJIGA in Pionirsko knjižnico Mariborske knjižnice. Za to posvetovanje bo pripravila sklop o kulturi množic in množični kulturi; za prvo posvetovanje pa seveda uvodni sklop predavanj. IGOR KRAMBERGER, DIPL. KOMP.

Pregled celotnega ciklusa predavanj ODPRTA UNIVERZE in Vas vlijudno vabimo, da se jih udeležite. Obnem Vas prosimo, da pri organizaciji podobnih prireditev upoštevate naš dan in uro: naša predavanja so VSAKO SREDO OB 18.00 URO V MALEM SALONU ROTOVŽ, Rotovski trg 1.

Črka za zaporedno številko pomeni črko sekcije, seznam sekcij je na koncu, ponekod nam avtorji še niso sporočili dokončnega naslova in je navedeno samo tematsko področje.

september

1. (E) 26/9—1984 — mag. Janez BOGATAJ, Kakšna dediščina je gibanica? (z diapozitivi)

Oktober

2. (F) 3/10—1984 — dr. Peter VODOPIVEC, tema iz zgodovine zavesti

3. (B) 10/10—1984 — Damjan OVCEC, Mestno tkivo in družabnost (z diapozitivi)

4. (F) 17/10—1984 — prof. Jože CURK, Mestna podoba Maribora (Fotografije)

November

5. (E) 7/11—1984 — literarni večer—pogovor z avtorji

6. (E) 14/11—1984 — pogovor o revijah in odmevnosti literature

7. (E, F) 21/11—1984 — Andrej BRVAR, Kako pišem pesem

december

8. (G) 5/12—1984 — dr. Slavko KULIČ, patenti, licence, tehnologija

9. (B, F) 12/12—1984 — dr. Janez STRNAD, Pojmovanje prostora in časa

10. (A, G) 19/12—1984 — mag. Bojan PRETNAR, Inovacija in stabilizacija

11. (A) 26/12—1984 — mag. Ciril BAŠKOVIČ, Samoupravljalno razvojno upravljanje

januar

12. (E) 9/1—1985 — predavanje o Slavku Ostercu (predavatelj še ni znan — s posnetki)

13. (B, F) 16/1—1985 — dr. Miklavž GRABNAR, Censka tehnologija

14. (B, F) 23/1—1985 — dr. Matija GOGALA, tema iz sodobne biologije

15. (A, G) 30/1—1985 — mag. Ciril BAŠKOVIČ, Družbena inovacijska sposobnost

februar

16. (B, F) 6/2—1985 — dr. Zdravko PETKOVŠEK, Odnos med naravoslovjem in tehnologijo

17. (B, F) 13/2—1985 — dr. Ljubo CREPINŠEK, tema iz astrofizike

18. (E) 20/2—1985 — posnetki slovenskih pisateljev, komentira Slavko JUG

19. (F) 27/2—1985 — mag. France PROSNIK, Množične histerije v zgodovini

marec

20. (B, E, F) 6/3—1985 — Jože VOGRINC, Množična kultura, mladi in glasba

21. (B, C) 13/3—1985 — Ervin HLADNIK, Kultura prebivalstva in izobrazba

22. (D) 20/3—1985 — dr. Rastko MOČNIK, Izobrazba, kultura množic, množična kultura (tematsko področje)

23. (E) 27/3—1985 — Mitja VISOČNIK, Pregled stalne zbirke Umetnostne galerije (diapozitivi)

april

24. (B, F) 3/4—1985 — dr. Zmago ŠMITEK, Slovenci-svetovni popotniki (fotografije)

25. (B, F) 10/4—1985 — Mladem DOLAR, O seraju in strukturah družbenih odnosov

26. (B, F) 17/4—1985 — Mladen TANCER, O Romih (fotografije)

27. (B, F) 24/4—1985 — Tone PETEK, Potovanje po Sovjetski zvezi — Centralni Aziji (diapozitivi)

maj

28. (D) 8/5—1985 — predstavitev projekta Slovenci v BiH 1878 — 1945

29. (D) 15/5—1985 — predstavitev projekta Slovenci v BiH 1878 — 1945

30. (D, E, F) 22/5—1985 — dr. Bruno HARTMAN, Kulturna zgodovina Maribora (predstavitev publikacije)

Seznam sekcij:

A. Sekcija za teorijo in zgodovino marksizma in samoupravljanja

B. Sekcija za socialni razvoj in vprašanja ureditve človekovega okolja

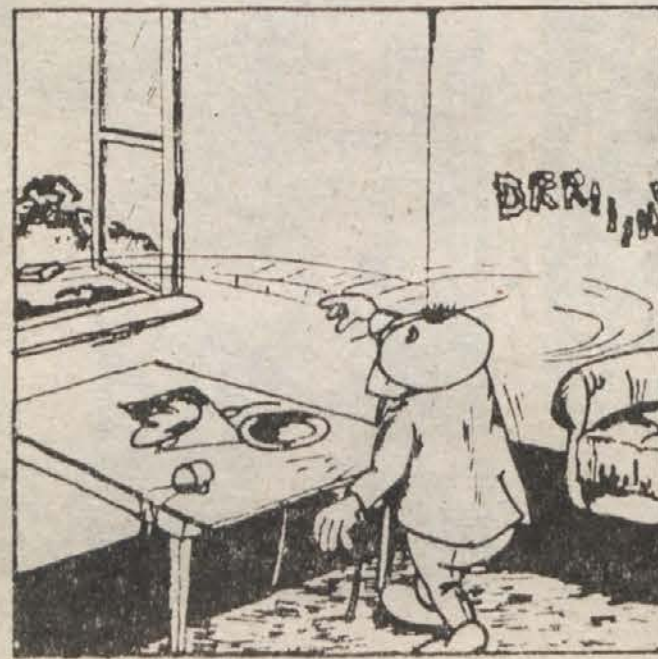
C. Sekcija za zgodovino in teorijo šolanja

D. Sekcija za zgodovino delavskega gibanja

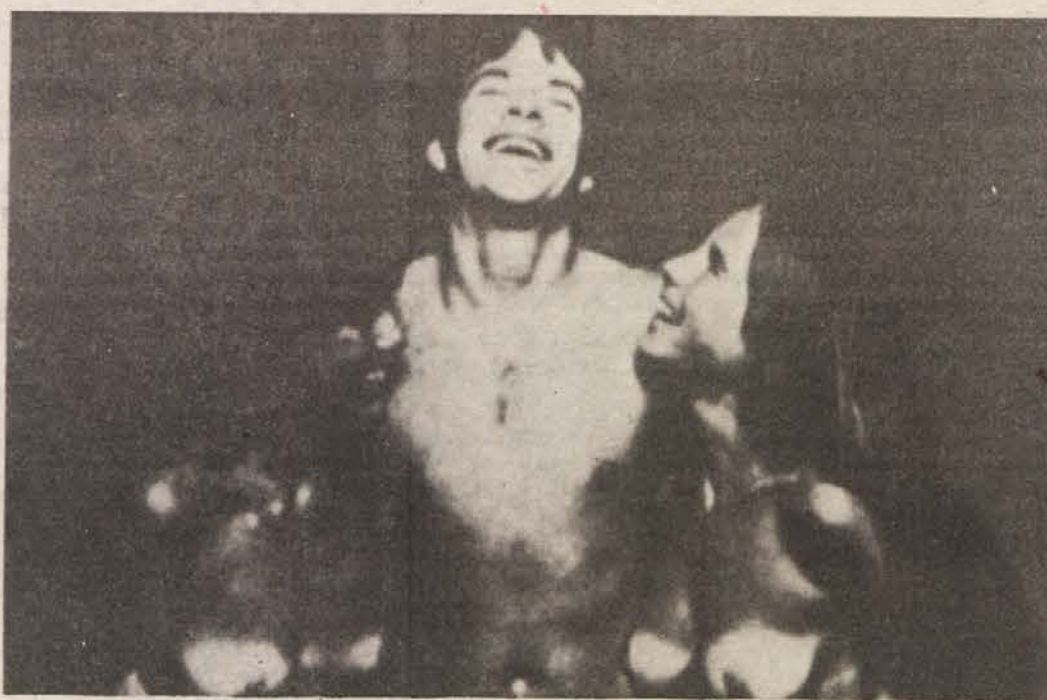
E. Sekcija za teorijo in zgodovino umetnosti

F. Sekcija za zgodovino in teorijo ideologij

G. Sekcija za politično ekonomijo in ekonomsko politiko samoupravljanja







## ZAKAJ SEM V EVROPI ZARDEVAL?

Namen — z avtoštopom po Evropi.

Vzrok — radovednost.

Kako — do Šentiljate tam pa na tovornjak. Vozil sem se z prijaznim Grkom, ki mi je povedal za vse kurbe na relaciji Maribor—München (tisti, ki želijo informacijo, naj se zglasijo v uredništvu), v Münchnu pa me je tudi odložil. Naprej krasno. Ob pogovoru z vozniki sem se prerokal predvsem ob vprašanju Jugoslavije. Vsi nas pač mečejo v isti koš z vzhodnim blokom (npr. kako to, da lahko sploh potujem po zahodu. Depozita jim ne omenjam). Največ argumentov je pač imel voznik angleškega tovornjaka, ki je vozil čez naše ozemlje. Tega si nikoli več ne želi, saj pravi, da so jugoslovanski in turški policaji nekaj izjemnega. Jaz sem pač vse skupaj skušal braniti in mislim, da si zaslužim zaradi propagande vsaj še en prehod čez mejo.

**Kam? — Nizozemska:**

Amsterdam — meka mladih. Prav krasno jim je videti, ko so tako dejavni, umetniško in politično. Poleg raznih grafitov, glasbe na ulici, risb na pločnikih tudi shodi in transparenti na zasedenih hišah: »Vi, ameriški turisti, ki ste krivi za smrt naših bratov in Ekvadorju, pojdite domov!« Zakaj je to pri nas izumrlo? Obenem pa je Amsterdam tudi najbolj svobodno in demokratično mesto (ne v jugoslovanskem smislu »demokratične svobode«). Pari moških, žensk, različni ljudje... Si kar si, pa čeprav kurba ali peder, to lahko pokažeš javno. Vendar pa so narkomani res žalostna podoba.

**Belgija — Bruselj:**

Srečal sem čudovito belgijsko družino, pri kateri sem preživel nekaj dni. Vsako leto hodijo v Jugoslavijo na morje. Zelo jih zanima naša kriza. Čudno se jim zdi to, da se pri nas menjajo predsedniki vsako leto, saj se tako izgublja kontinuiteta in tudi stik z ljudmi (ljudje sploh ne vedo kdo je

predsednik), vsako leto se zato tudi spremeni način vodenja države, saj razlika med dvema človekoma vseeno obstaja pa četudi sta predsednika ali komunisti, imata vsaj malo različne interese.

**Anglija — London:**

Prvo razočaranje. Namesto mesta glasbe in naprednih tokov srečaš popolnoma nevedne ljudi, vidiš grupe turistov, grupe pankerjev, ki so to le še zaradi mode. Sicer pa so tudi pretepi na dnevnem redu. Žalostno je, če se neko napredno (mladinsko) gibanje sprevrže v modo, vendar pa je to še vseeno bolje, kot pa če ga sploh ni.

**Francija — Pariz:**

Krasno mesto umetnosti, da česa drugega sploh ni potrebno. Koncerti, gledališča na ulicah... Upam, da bo pri nas v naslednji stoletki tudi dovoljeno kaj takega. Če kdo ne verjame, naj proba! Na štopu iz Pariza sta me peljali tudi Francozinji, ki sta pred letom potovali z vlakom preko Jugoslavije v Grčijo. Ob preklinjanju čez našo železnico (kar ni tudi nič nenavadnega) sta me tudi vprašali, če je res, da moraš plačati 5000 din za prehod meje (še nikomur nisem tega izdal). Zardim in povem, da je to res, vendar se trudim malce omiliti njuno razburjenje in začudenje (malo z rokami, malo z besedami). Zakaj moram sploh zardevati in še braniti našo vlado? Verjetno je to tisti moj čut, da lahko le sam grajaš, kar je tvoje. »O, tovariši, ki ste v nebesih (oblakih), kaj ne vidite škode, ki jo delate z »ustavnim« depozitom?«

**Italija — Firenze:**

Brez zveze sploh kaj govoriti o tem mestu. Neverjetno pa je, kako se v Italiji bojijo teroristov. To zvem v pogovoru z Italijani in tudi gledajo me kot terorista, zato imam tudi pri štopu majhne težave. Tik pred Jugoslavijo pa zaprosim dva Nemca, da me potegneta do meje. Prvič sta namenjena v Jugoslavijo, in

seveda zopet naredim reklamo. Vprašata le, kakšno je stanje pri nas in če bodo na meji kakšne težave. Seveda jima zatrjujem, da bo vse krasno.

**Na najbolj odprti meji na svetu — Skofije:**

Ne vem, če veste, kako je, ko po dvajsetih dnevih zagledate svojo domovino. Izročimo potne liste našemu tovarišu cari-

niku. Mojega gleda malo dlje in še dlje, nato pa me vpraša, kaj delam tukaj, zakaj sem tukaj, kje sem bil, zakaj štopam, kam grem, zakaj...? Poskušam mu odgovoriti, vendar moram na ukaz iz avta. Ponovno stroga vprašanja, strog pogled, predvidevanja o pobegu... Nemca pa to začudeno gledata. Zopet sem zardel. Kaj je res tako čudno, če se vrneš domov? Mogoče pa to ni prava država, saj že kakšnih deset let nisem bil v Italiji. Sicer pa sem bil pred tremi leti na Skofijah v vojski. Čez približno deset minut me izpusti. Nemca se še vedno čudita, jaz pa se vedno bolj pogrezam v zemljo in se jima opravičujem, da se mi je to prvič zgodilo in da je to izjemen primer. Mislim, da res zaslužim še en prehod čez mejo, saj sem vztrajal do konca v obrambi moje mačehe. Po dvajsetih dnevih pridemo domov, pa me nočejo. Mogoče pa le niso bili v takšni zmoti tisti, ki so nas metali v isti koš z Vzhodno Evropo. To kar se v zadnjem času dogaja...

**Končno domov:**

Pobere me Poljak, doktor fizike. Spreva se ob vprašanju marksizma in uveljavljanja socializma (Marx je popularnejši od Kristusa). Pravim, da je marksizem krasna teorija, ki pa v praksi ne uspeva najbolje. On se razburi — kakšna krasna teorija neki? V fiziki velja pra-

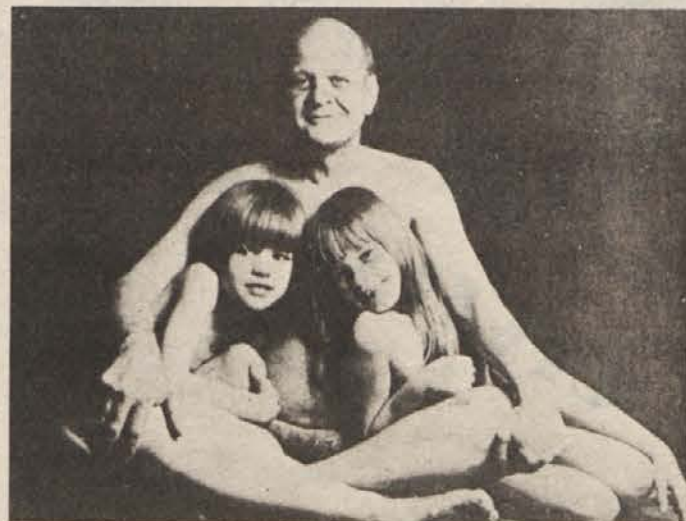
vilo, da teorijo postavijo in jo preizkusijo v praksi. Če v praksi ne drži, je teorija napačna in je neuporabna. Marksizem pa se trudijo vcepiti ljudem že skoraj celo stoletje, pa nič iz tega (mislim, da ima v Poljski dovolj zgovoren dokaz za to). Torej moramo spremeniti prakso, spremeniti ljudi. Teorija brez prakse pa je pravljica (happy-end ni nujen). V marksizmu vidi tudi napako, da ni predvidena osnovna človekova lastnost — to je egoizem. Človek je egoist tako, kot je tiger zver in ostane zver tudi v živalskem vrtu, čeprav so mu zverinstvo onemogočili, oziroma zatrli. Torej je marksizem v nasprotju s člo-

vekovimi lastnostmi. Človek je egoistično socialno bitje. Egoizem pa lahko v človeku zatresle s prisilo, saj imamo vsi drugačne želje in potrebe. Prisila pa zopet ni po marksizmu, vendar pa je tudi del socializma (sicer pa obstaja tudi v ostalih državah).

Epilog: si ga narediti sami.

**Póvzetek:** Bilo je krasno, čeprav sem se včasih počutil nerodno (vsi, s katerimi sem govoril, so se čudili, da lahko sploh potujem (za vse smo Vzhodna Evropa). Ampak pomembno, da sem državljani samoupravne SFRJ z najbolj odprtimi mejami na svetu.

PEC



## IDEOLOGIJA — OBVEZNO SLUŽENJE VOJAŠKEGA ROKA

Sem družbeno irelevanten človek, študent, ki mu še sedaj, dve leti po uspešni odslužitvi vojaškega roka, odmevajo v zavesti odsekani, ukazovalni, neizprosni glasovi:

MIRNO!  
STROJEVIM KORAKOM NA-PRED!  
STOJI PUCAT ČU!  
RAZUMEM, DRUŽE DESETARU!  
RAZUMEM?

Kot Don Kihot, tragični junak neke družbe, njenih razmer, sva bom poskušal spopasti z ideologijo in človekom (vojakom) kot sredstvom le-te.

Pojmovanje ideologije—Ideologija je slika družbe. Slika (barve) nam prikriva osnovno (belo) površino. V marksistični terminologiji se osnovna površina prepozna v **družbeni strukturi**. Družbena struktura pojasnjuje oziroma predstavlja dejanske družbene odnose. Razkrivam vlogo, položaj in socialno moč posameznikov oziroma skupin (razredov) v družbi. **Dejanski** družbeni odnosi pa so vedno v konfliktu z **normativnimi (samoupravnimi)**, zato jih dejanski nosilci moči prikrivajo. To storijo z ideologijo. Ideologija izvaja mestifikacijo družbene stvarnosti iz **družbenega sistema** — institucij. Institucije so: družina, šola, vojska (funkcija regrutacije mladih ljudi), družbeno-politične organizacije (ZK, ...) in skupnosti (občina, ...). Ideološko »osveščanje« poteka preko teh institucij na principu pritiskov (moralnih, eksistenčnih, ...) na osebnost (njen karakter). Z novim zakonom o obveznem služenju vojaškega roka morajo v vojsko 19-letni (!) fantje (otroci). To so rosnost mladi ljudje, ki svobodno, neobremenjeno razmišljajo in velikokrat odkrito razkrinkavajo družbeno stvarnost. V vojski jim v glavo vbijajo red in disciplino ter na najrazličnejše načine rušijo njihovo osebnost. Govorimo lahko o pritiskih na mlado duševnost, kar vodi v družbeno deformiranje osebnosti, ki pa tako postaja dovezetnejša za ideološko osveščanje (pripadnost množičnim idejam, racionalizacija, usklajenost v ravnanju, red, dolžnost do domovine skratka, splet iracionalnosti). Vzgjajajo se poslušni in pokorni roboti, ki bodo zvesto služili obstoječemu sistemu.

Zakon o obveznem služenju vojaškega roka za dekleta bi bil oster napad na občutljivo duševnost, z ideološkega vidka pa bi takšna prostalinistična ideja pripomogla k političnemu pohabljanju žena. Spoznavamo torej, da je obvezno služenje vojaškega roka oster **poseg v svobodo** mladih ljudi. Zato bi prizadevanja naše družbe morala biti usmerjena k **osvobajanju človeka**, ne pa da se uzakonjajo, na vseh področjih, nova suženjstva.

DENIS





# ALI SEDIMO NA VLAKU ZA PEKEL

»Imeli so, kar je svet izgubil. Sedaj imajo.  
Kar je svet izgubil, kar mora spet imeti, sicer umre. Ni ostalo dosti let, da imamo ali nimamo, da spet vključimo izgubljeno prives.

To ni zgolj bežen opomin na tretjo svetovno vojno in atomsko bombo — čeprav opomin vključuje tudi te načine smrti. Te smrti bodo pomenile konec. Če pridejo — konec vrste, ki smo ga povzročili sami, ker smo izgubili pot in je življenjska moč mrtva.

Kaj je v našem svetu ta življenjska moč? To je staro izgubljeno čaščenje in hrepenje po človeški osebnosti, skupaj s starim, izgubljenim čaščenjem in hrepenjem po zemlji in njeni mreži življenja.

Skoraj vsi Indijanci so čutili to nedeljivo čaščenje in hrepenje in nekatere skupine ga še imajo.

Imeli so in imajo to moč, ki jo je naš svet izgubil — kot pogled na svet in nase, kot tradicijo na svet/vesolje. Kultura. Modrost. Umetnost. Videti probleme z dveh bistveno različnih strani. Delati in sanjati skupaj.

Le po bi bilo, a verjetno bomo mogoče sodelavce raje predelali v hrano za domače živali.

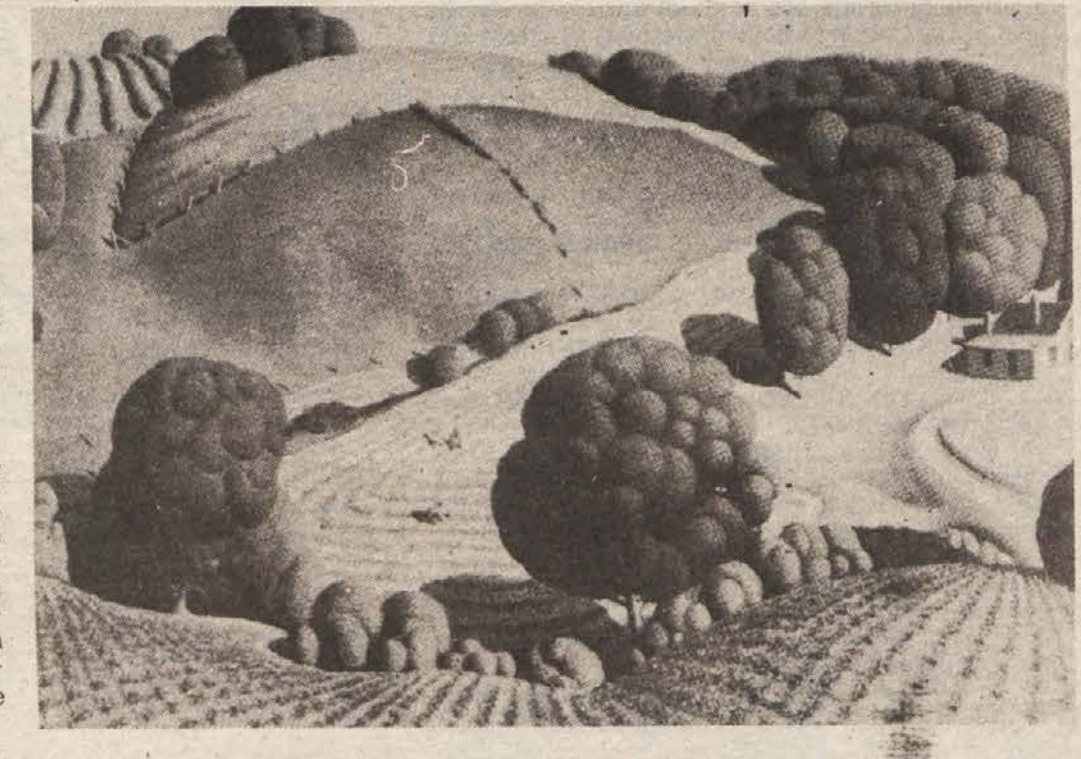
Simak je nekoč, v Time and Again, napisal, da nobena stvar, ki pozna utrip življenja, ni važno, kako je bilo ustvarjena, kako rojena ali spočeta ali narejena, ne gre sama. Mi kot množica in civilizacija tega ne razumemo.

In tudi zato, kljub svarilom, ki smo jih že vsi slišali, so bore malo spremenila, sedimo na vlaku za pekel.

Resnično, globoki razlog agonije našega sveta je, da smo izgubili to čustvo, ki so ga Indijanci varovali kot osrednji, sveti ogenj še izpred kamene dobe. Naše upanje je, da ob obnovitvi ta sveti ogenj v nas vseh. To je naše edino upanje.

To je pot, ki bi po njej lahko varjeje, udobneje in hitreje dosegli civilizacijo.

SAMO RESNIK



## CIVILIZACIJA JE RAZUMEVANJE?

Jaz sem divjak in ne razumem  
Testament  
neke drugačne  
kulture

Odgovor poglavarja Seathla ameriškemu predsedniku — Velikemu poglavarju

Leta 1808 je Seathl z dvaindvajsetimi leti postal poglavar Suquamishov. 1851. leta jih je se vedno vodil in postavil je prvo stalno naselbino, imenovano po njem. Ime je sedaj nekoliko drugačno — Seattle.

Predsednik Franklin Pierce je vodil politiko odpiranja divjane zemlje in iztrebljanje prebivalstva. Objavljam odgovor poglavarja Seathla predsedniku («Velikemu poglavarju»).

Veliki poglavar pošilja glas, da želi kupiti našo deželo. Veliki poglavar pošilja tudi pesede prijateljstva in do brez volje. To je priznanje od njega, saj vemo, da kaj ma do potrebuje naše prijateljstvo. Toda poslušal bomo tvoj predlog, saj vemo, da bodo, če ne prodamo, pršli beli predlog, z orožjem in toploto naše zemlje. Kako lahko kupiš ali prodas našo deželo? Ta misel nam je tuja, ali nam nismo lastniki svežnje zraka in iskrejnega voda, kako ju lahko ti kupiš?

Vsak kotček te zemlje je svet mojemu ljudstvu. Vsaka bleščeca hornova jilca, vsak peščen breg, vsaka meglita je sveta spominu in izkušnji mojega ljudstva. Sok, ki teče v drevnih potokih, vsaka jasa in brenčeca travnelka boleča človeka pozabijo deželo svojega človeka. Mrlici boleča človeka pozabijo deželo svojega rojstva, ko se gredo sprehajati med zvezde. Nas mrtvi nikoli ne pozabijo te lepe zemlje, kajti ona je mati rdetema

»Le kaj je človek brez živali? Če bi vse živali izginile, bi ljudje pomrli zaradi velike samote duha. Tako Seathl. Živali izginjajo. Sukvamise so pregnali iz njihove dežele in v pol stoletja je plemo skopnelo na tretjino in njihovega brata, nebo, so pokrili z dimom in njihove sestre, reke, so sedaj najbrž preveč umazane, da bi iz njih kdo pil.

Zakaj? Čemu? Da bi razširili civilizacijo? Da bi omogočili kar največji porast števila ljudi, znanja, varnosti in sreče? Ker je človek žival, ki dela orodje in je zarj nujno, da si podreja svet? Ker se ta civilizacija naravno boji? Ker je beg pred naravo oziroma njeno udomačevanje znak civilizacije? Menda so

tridesetih milijard pred civilizacij tridesetih milijonov? Večje število genijev na kvadratni kilometer, nemara. Neznatno število drugih večjih oblik življenja na planetu. Upuščeno naravne zaloge, napeta ekonomija, položaj, ko le tehnični napredek lahko obvaruje pred izumrtjem, to gotovo spodbuja ustvarjalno misljenje. Da pustimo trideset milijard, Štiri so dovolj.

Znanje? Kdo ga pa hoče? Koliko ljudi zna izračunati razdaljo med Zemljo in Soncem? Kolikšno je razmerje med znanjem povprečnega človeka in skupno zalogo znanja? Pravimo, da ni dobro, če ima neznanen del prebivalstva v rokah večino proizvodnih sredstev. Kaj se stvar bistveno spremeni, če vstaviš v enačbo znanje namesto obdelovalne zemlje?

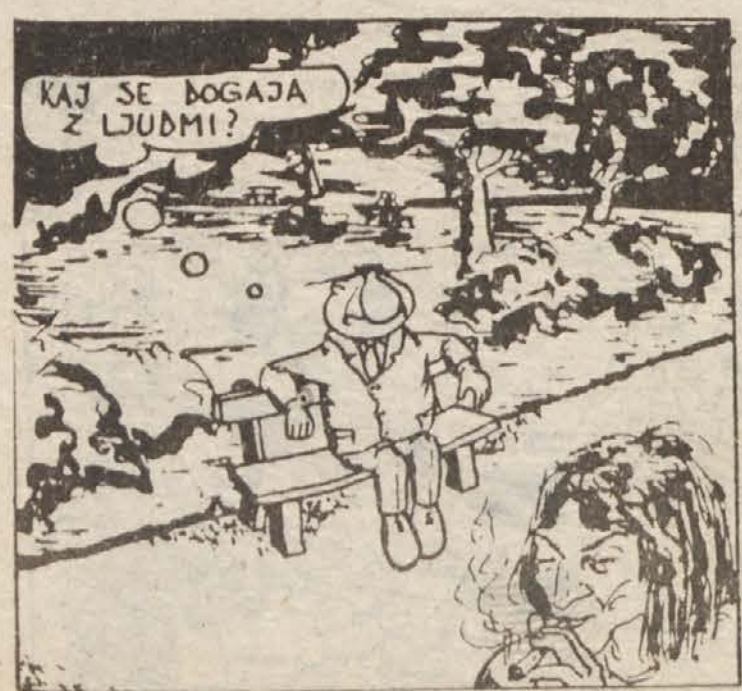
Kot vrsta potrebujemo meje, izziv, da ne bomo zapravljali energije v otročjih pretepih in poganjanju za steklenimi biseri. Zdelo se je, da bodo meje tega stoletja meje razuma, da znanost, prevzela vlogo jadrnic na robu sveta. Ni ji dovolj uspelo. Premalo ljudi živi z njo. Preveč jih sprejema produkt tehnologije z odnosom primitivca. Preveč znanstvenega dela je degradirano do obrtniške dejavnosti ali pa namenjeno vojski. A vendar je podoba tega sveta delo znanosti in le-ta je najpomembnejša stvar tukaj in zdaj. Ta znanost prerediti. Zdelo se je, da si bo znanost lahko ustvarila vsaj svoj alternativni

svet, da je njena misel svoboda. Ustvarila je svet, ki ne razume samega sebe. Ki ga vodi osebnost, nevedna, kot je to v navadi. Lahko se imaš za gospodarja sveta, če živiš v antični Grčiji in ne moreš narediti bistvene škode. (s sekanjem in erozijo lahko uničiš nekaj pokrajin, iztrebiš nekaj vrst, a si preneznaten, da bi uničil svet.) Sedaj smo premočni za takšne igrice. Na neki način smo gospodarji sveta, lahko ga bistveno spremenimo ali uničimo; preproste reči, ki ne zahtevajo razumevanja. Sedaj bi se lahko naučili skromnosti. Dobra je za preživetje. Nekeč je rekel pesnik, da bi moral vsak razumnik vsaj enkrat mesečno spat na prostem, da bi se znebil svoje nečimrnosti. Je tistih, ki store kaj takšnega več ali manj kot onih, ki poznajo kvantno fiziko? Ali ni nevarno za civilizacijo, da raste tako hitro, tako nepremišljeno in na tako šibkih temeljih?

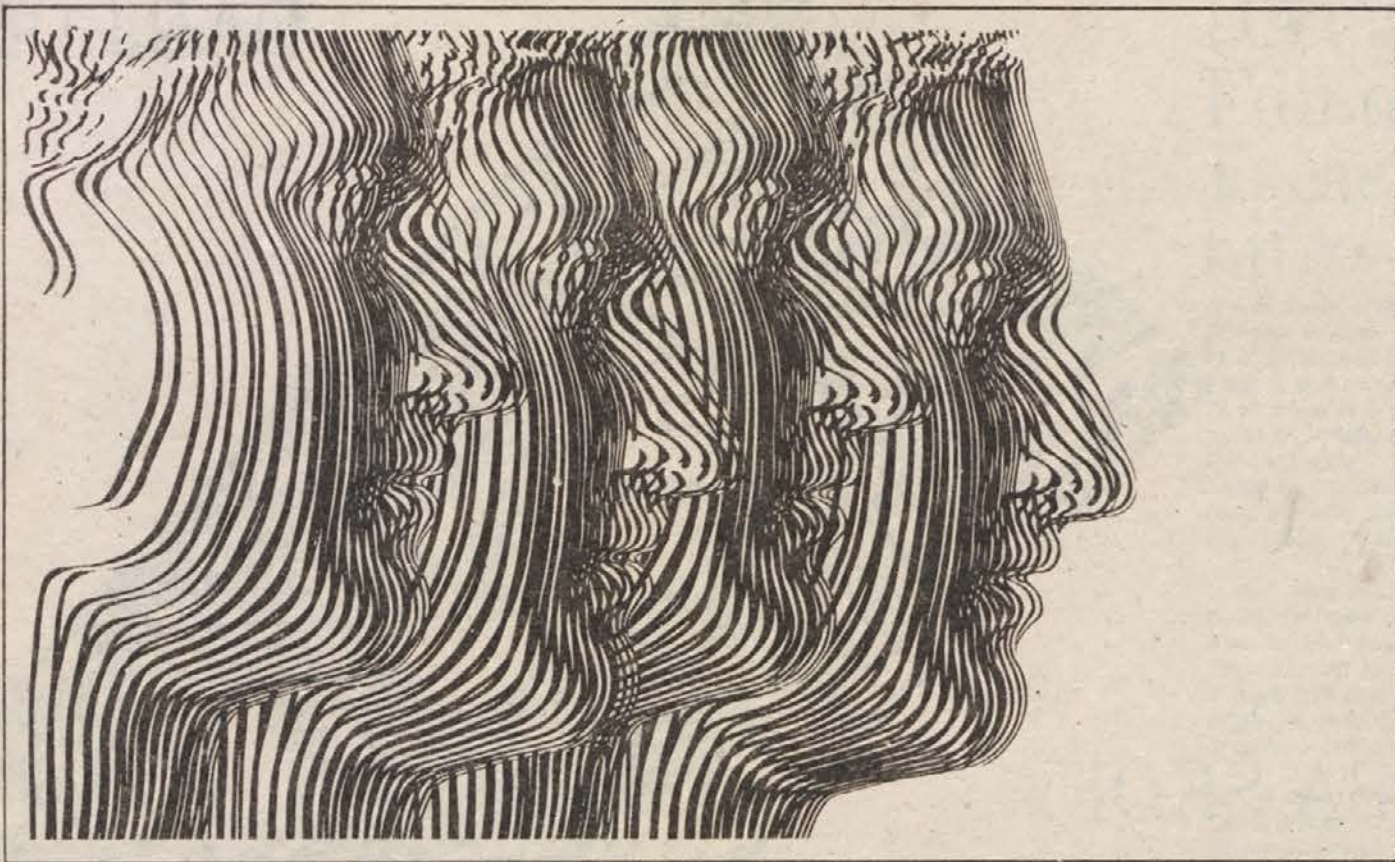
Glade varnosti — čeravno je evropski vladarji nekoč tekmovali, kdo bo uničil več gozdov. (Te neumnosti smo prerasli. Danes padajo gozdovi, da je dovolj papirja za revolverse liste in birokracijo.) Potem se je tekmovalo, kdo bo nakopal več premoval in imel več avtov na prebivalca. Nekeč je bil srednji vek in zidali so katedrale in metali pomije po ulicah. Danes je bleščeče dvajseto stoletje in tukaj imamo socializem in samoupravljanje in svojega dreka ne mečemo več pred hišo ampak v reke. Včasih so si zrihtali kugo, zdaj pa raka. Hudiča pa tak napredek.

### PREVOD SAMA RESNIKA

Grant Wood: Mlada korzaja 1931. Z razstavave Ameriškega slikarstva 1940-1980 v Münchnu







LITERARNA PRILOGA OBRAZI — KATEDRA, OKTOBER '84

## BORUT GOMBAČ:

### Pesnik moje generacije se

(Razmišljanje in čutenje  
pesniške zbirke

Ivana Stropnika —

Spiritusa:

Metulji, op. urednika)

Ali razcepiš? in če: je kdo? je kje vprašaj (?) je to odgovor? je razcep že izid? je izid nov razplod? razplod? nov? nov? nov? je plaz premoga plamen? morda: tvoj sodoben izLiv je sam po sebi izziv, kadar presežek takšne kritike zgornje v lastnem ukročenem obličju.

Obilo zrelosti Trobilo gnitja. Razveza v in ven, ven se smrad, mrtvak v globel: kako plitek, kako površen, kako zblaznelo znova dan! Odrevenel izraz, izraz odrevenel. Odrevenel izraz stopal. Izpahnen izpahni! Izpahni! Izpahnen "tragik" v neko novo igro. Vse je tako zapleteno in težjih kril. Vse je tako preprosto ter plehko. Že skoraj viden srh: vsebina vseh podob. Vseh podob: nasmeš iskanja, strah, dlani. Vseh sil: groteska, -boj, obup. Podoba kot telo kot ud kot trup (igrajte Strup — usodno čas). Vamp kot je palec: kot kazalec iz Prstanec mrk. Plosk (plosk) razkroj, Negiben, neokreten stvor. Izpahni! Izpahnen palec je kazalec: trenutek je odrasel sum.

Vetrobradcu rez si meh izprazni. Razvpije se, prestopi z noge v nogo, cepeta, iztrese koš. Iztrese ga tako globoko ven, da ostane sam (in prazno v tla). Iz pete v gleženj takšne trte, ki si rdečico z lica poškrbijo slika v globel. Visoko v dotiku, višje trk kolen. Globoko v odtisu, globlje krhkozobec cel. V krpje suhih vej prevrne na smrt bolna sled. Izpod mokrih tac križišče vrstnih ulic. Lajež si v jež ježi ščetin: kako strumen je tvoj išoč korak, kako globoko brezdanje kopit, kako bolešno v močvirje žrebe korenin! Estetika je šilo in vrzel izžetih zrkel. Dani se, mlečno poteplano robro. Estetika je es je tet je ika. S krtačo ne izpije kodre v lug jasnin. Estetika dotika. Dotika? morda razcepiš? in če: je kdo? je kje vprašaj (?) je to odgovor? je razcep že izid? je izid nov razplod? razplod? nov? nov? nov? je plaz iskanja najden? morda: tvoj sodoben izLiv je sam po sebi izziv, kadar presežek takšne kritike zgornje v lastnem ukročenem obličju.

Zrelost razvez že mnogo let pozablja na širino. Trobilo gnitja je v naravi vsega. A vse? Ozka sled: kako natančno določena, kako površno določena, kako natančno nedoločena, kako površno nedoločena — kako omejen je tvoj pogled, kako prodorno tuj (in znan?)! Vem, prst v oko boli močnejše kakor plosk mesnate površine! Toda, kaj je to ploščina? Kaj dotik? Ali tako oster in globok — ali tako širen in plitek (itd): ali takšen konec objame vsa obzorja tipal? ... Beseda da? ... Beseda ne? ... Ali lahko beseda odreveni? Nikoli. Nikoli! Nikoli? Nikoli — smešna beseda! Absolutnosti ni. Tudi "relativnosti" ni. Absolutnost je le izraz. Relativnost je le izraz. Je izraz izraz? ... Izraz da? ... Izraz ne? ... Ali lahko izraz odreveni? Nikoli. Nikoli! Nikoli? Nikoli — kruta beseda! Kdaj? Če je dan nenadoma nov, če je čas zblaz-

nelo tam: kdaj naj dotakne? Kdaj predre oklep kovanca? Dinar, dva, tri, pet, osem, dva, tri, sto, dva, pet, pet, sedem, šest, štiri, tri, dva, devet, sedem, tri, devet ... Sedem, devet, dva dotika. Deset, štiri, osem? Estetika dotika? Opna neskladja razprta v bobnečem sovzvočju. Prepona obrasla z roževinastim tkivom? Odgovor pada v grlo, da glasilke oneme. Žarek, da žarek oslepi. Dlan v preplahu skriva roko. Roka skriva telo v sobo, v dvorano. Dlan, prsti razpršeni. Pogrizeni nohti se topijo bližje, bližje. Bližje? Daleč? Tisoč let? Osem minut? Tri leta? Es, tet, ika. Deset sekund? Pol minute? Tet, ika, ika, es. Estet? Velikan? Sence so tanjše: očem in zavesti nevidne drobtinice, ki zaradi svoje majhnosti, v času enega življenja, odbite od gibov večjih teles, še vedno plavajo nasproti. Med rahlo razprtima dlanema: množilo, redčilo, razred, red, nek plosk. Plosk razuma:

plosk razuma — čutna smrt bližin. Cvileč razpon izbriše sled. Je tat. Tat je. Sleherne dalje mož je tat. Ne kradi mi edine resnice! Čas se izgublja vame. Moja glava se izgublja v mojih dlaneh. Kje Neki. V meni še vedno drobci miru, skrivnost, dotik, iskanje, spoj, spoj vsega v vse, noči v dan, dneva v noč. Noč? Črna se izgublja vame. Moja glava udari ob rob mize. Plosk krvi. Zastor prozornih vdihne predtvo žilo mojih oči. Rdeča vročina pihne vame. Topo udarim ob zid. Moja dlan, žareča pest zadoni globoko v notranjost, da se razcefra tiha belina moje kože, da izstopijo papirnat prčki mojega telesa. Vzročast razporek trga sled. Krade? zrelost razvez že mnogo let pozablja na dolžino. Trobilo gnitja je v naravi vsega. A vse? Vse je preozka gaz. Bel razpon izbriše sled. Je tat. Tat je. Sleherne dalje mož je tat. Je tat? Ne vem, morda: trenutek je odrasel sum.

Vetrobradcu rez si meh izprazni. Razvpije se, prestopi z noge v nogo, cepeta, iztrese koš. Iztrese ga tako globoko ven, da ostane sam (in tukaj v tla). V tla? Maribor, Slovenija, Jugoslavija, 1984. Stran v časopisu, reklama na televiziji (RTV Ljubljana). Ob 20.00 dramska nadaljevanka Kugy. Vezi prijateljstva, planinski zrak, kozorog, Zlatorog, zlato kolo rog nesramno naslonjeno na odprta vrata pozlačene galerije modernih umetnosti. Razjašem, popustim uzdo, sedlo prevrnem na pločnik in se hrzajoč poženem v galop. Nova vrstica, dvopičje, napisal bom, poskusil bom napisati

pesem o tem istem besedilu (PESNIK MOJE GENERACIJE SE), nekje, tukaj, pod tole vrstico, prebira po telesu, prepogiba, grbi, lomí, lepi k tlom, tla pa so tako zrcalno žareča, da te njih žarek zaskali v hrbet, sunkovito se vzravnaš, pada, neurejeno vrtniči v obraz, ne veš, kako bi se, kam bi se obrnil, prebira po telesu, prepogiba, grbi, lomí, lepi k tlom, tla pa so tako zrcalno žareča, da te

njih žarek zaskali v hrbet, sunkovito se vzravnaš, pada, neurejeno vrtniči, urejeno vztrajno pada, zato moram vsako črko večkrat poglobiti.

pesem o tem istem besedilu (PESNIK MOJE GENERACIJE SE), nekje, tukaj, pod tole vrstico, pada, kar naprej pada, prozorno narašča dan, kot bi črna noči razdajala svojo belo kri, ne, nič prozornega, že od, je vsaka nova podoba zrcalo, tudi zrcalo je zrcalo, če si brezmejno, če sem takšen tudi sam, sva, dragi moj borči norči, par in eno samo v

hladnobel oklep teh besed, vez tvojih slik pa plameni čez okvir, vem, moj okvir splet novih barv, splet novih, padeš, splet, mi pade v pogled, se zmrzne, se stali — drseč po vročih ramenih.

Takole se predstavi. Se? morda: tvoj oseben izLiv je sam po sebi izziv, kadar presežek takšne kritike premine v lastnem ukročenem obličju. Obličju — ha ha ... — smešna beseda!

Borut Gombač

#### ANITA:

a) poezija je TV za slepe  
b) poezija je parum, ki rešuje neumite

#### BE BA:

Poezija je vodič skozi stare gradove, ki obeša slike ljudi v nešteti podobah.

#### DA RI:

Na svetu so tri vrste poezije: dobra, slaba in moja.

#### DAR JA:

Usoda je pisanje, ki ga mnogi nočejo razumeti.

#### AN DREJ:

Gledam in barvam most po trebuhu.

#### MI LE NA:

Skakanje čez plot bi lahko v večini primerov okvalificirali za poezijo, razen tega pa bi te ženske resnično prevzele vlogo subjekta samoupravljanja.

#### Polonca:

Včeraj sem srečala srečo v parku. Usedla se mi je na kolena in pripovedovala pravljico. Da, pravljico o rdeči kapici, ki je pojedla volka.

#### Renato:

Poezija je modri pepel na cesti. Ko pridemo mimo, si z nami obrise zadnjico in se spet igra naprej. Odločno pa sem proti temu, da je poezija zgolj veter.

#### Franc:

Pišem o resničnih ženskah,

poezija je resnica,

ne pa samo tisto vino!

#### Klementina:

Tako v poeziji kot v psihiatriji je pacient tisto, kar bi nas pravzaprav moralo najbolj zanimati.

#### Marko:

Poezija je enako kot gnati slike na pašo.

Pastirji vseh dežel,

združite se v boju za pašnike!

#### Jernej:

Razlika med pravico in poezijo je tisto, čemur bi danes lahko dejali samoupravni način vedenja.

Naj gorijo krivovercil

#### Sergio:

Ugrabitev slovenskih otrok, to je poezija. Ugrabijo se tako, da se jim pri pouku slovenske književnosti skrbno in pazljivo nadzoruje morebitni individualni odklon. Ne smemo dovoliti, da se naši otroci ne zanimajo za Prešerna, Levstika, Cankarja.

## ANITA HABIČ: Tri pesmi za vas

Razbohotal se je regrat  
v tvojem ndrju,  
spuščal kisl mleko,  
ki je zleplilo moje toge prste.

Dišalo je po šipku s tvojih ustnic,  
ko je jezik obližoval  
sokove potemnele kože.

Prisanjala bi morskno deklico  
in kot v blodnjah bi  
čistil luske s tvojega repa.

Čipke na krilu  
so kot scefana harmonika,  
ki igra melodije  
nekdanje pregrešnosti.

Smeješ se in ližeš  
pijana jutra  
vzhajajočih likerskih.

### Sibični svet

Hodim v rojstvo po metežu  
razdajanja.  
Tam, kjer se zbirajo splavarji.  
Kjer raste sibični svet.

Slame molijo svoje glave  
in iz njih se kalijo bodala.

Bodala za vnaprej,  
da se prižigajo rdeči turbani.

Plodijo se lati in ponošenega  
vetra, ki juriša vojno,  
vse naj bo »za objavo in na glas!«

### Trgam okna

Trgam okna na stolpnica  
in jih nosim v hiše  
in samoljubno je zrastle orhideja  
v zatišju velemesta ...

Diši in hoče biti sama  
pa je prišel nekdo mimo  
in jo ovonjal  
kradel je njene vonje samote  
in hotel oploditi njene prašnike ...

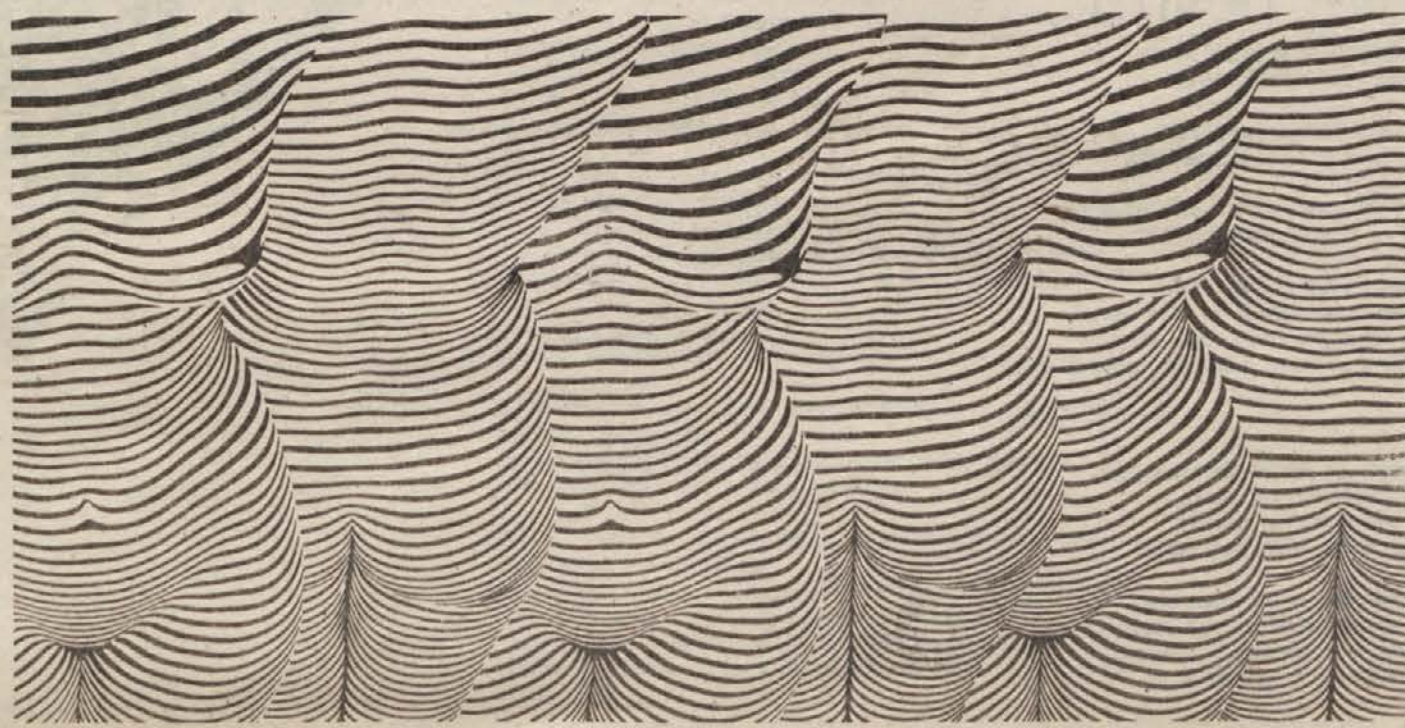
Stekleni obrazi so kresali sožitje  
samoljubja in hotenja biti vse nad.

Mijavkale so mačke himne  
nočnega pijančevanja.

Skozi okna velemestnih zgradb

je gledal samotno deklico,  
ki je sanjaje brisala čare svoje lepote.  
Zaželel si je dojke, ki so  
zorele v trpkih bradavicah.  
Oblila ga je vročina, ko se je  
sklonila  
in se razpočila v mednožju ...

Potemnela so okna,  
ko si je orhideja slačila  
ovenelo oblačilo.





# TOMAŽ BRENK:

## Dve pesmi

Venerin labirint

*Prazna zrcala, portreti in mrtve oči tistih, ki so spoznali nemi kipi, ki čakajo in mečejo dolge sence, v katerih je ujeto upanje. Kristalna palača drhti, zvonovi naznanjajo tuja — voda, ki je stala toliko časa, zopet premika kolesa usode, in prebujajo duše, ki vračajo kipom smehljaj, katerih sanjave sence zavajajo tuja, in so si nadele rdeče ustnice, da bi bila prevarar resnična. Otožne sonate in radostne poloneze so s solzami zastirle poglede portretiranih, in vzpodbudile modrost, da zapleše skozi gladino zrcala in nazaj, in voda je bila prijazna, ko je tujec zagledal v njej svoje obličje, ali ko se mu je prikazala Venera s prikritim šepetom. Trepetanje ustnic, skrivnostni mik, in predstava se je začela s starimi, in poznanimi igralci — odmevi pozabljenega so se vrnili, kakor sta se vrnila sonce in luna da bi razpolovila obraz v ogledalu, obraz preroka, katerega glas je šepetal. Zapeljevanje in omama, zavajanje in zapeljenost, usojenost in usoda — Venera. In glas je prerokoval . . .*

*Prazna zrcala, portreti in mrtve oči tistih, ki so spoznali, nemi kipi, ki čakajo in mečejo dolge sence, v katerih je ujeto upanje . . .*

Popotovanja

*Bili so dnevi, ko je usoda, dama s kamelijami, zlatimi vekami in klubukom s peresi prijazno zavajala, in nismo vedeli ali nas ljubi, ali ne, in ali jo ljubimo mi, ali ne. Sprehajali smo se skozi noč pralivačo se galaksije in nad nami je letel orol, da bi nas popeljal do labodov in pavov, ki so s svojo lepoto začarali zvezde v planete z oranžno lupino in škrlatnim sokom ki je tekel iz velike rane. Poleg je stala gola mulatka, z žarečimi očmi in krvavim bodalom, ki se je baje s poljubom piratskega princa rodila iz lastnega kipa. Verjeli smo, da je sestra očarljive spogledljivke, ko smo na obali, v senci dolgih, razpotegnjenih palm, odprli školjko, v kateri je bilo zrcalo in odsev njene pohote. V lila poglavju nas je prevarala sentimentalnost toda solze so bile lepe, da smo prepustili se njihovemu polzenju preko živega zrcala, skozi katerega smo v objemu toplih valov zdrseli v poglavje krznene mehkohe. Sreča, slast in življenjski zanos so kipeli tukaj, in omamljeni od žametne naslade smo se zapletli v labirint s svilenimi zavesami. V letnem dvorcu je med bokali cvetja in svečniki stal azurni kelih z ljubezenskim napojem in njena glava s položeno osmico na sredini čela. Toda pogled je bil srep in čustva lakirana, tako da smo se znašli na spolzkih tleh mrzle zime, v vazih z ledenimi rožami, ki so se razcvetele komaj pozno pomladi v toploto poletja. Ostalo je upanje v obliki bisernih kock, vrženih preko zelene tkanine. Voščene lutke, različnih barv, se smehljaje in šepetaje sprehajajo skozi muzej moje preteklosti. Bela ptica leti skozi ogledala. V kljunu nosi pismo in vrat ji krasi verižica, ki niha. Vidim jo v sanjah, kako se mi približuje na ramenu temne postave s svečo v roki in zlatimi potezami na obrazu, ki se gibljejo, da bi jo prepoznal. Bleda luna v ozadju je znova pokravela.*

# IGOR RIŽNAR:

## Dve pesmi

*Nocoj bom pokopal sanje, nehal bom misliti nanje.*

*Nocoj bom pokopal želje in bom pokopal hrepenenje.*

*Nehal bom sonce v oblakih iskati in za zmeraj pozabil ljubiti.*

*Nocoj bom pokopal sebe. Nehal, kot vsakič, le nate čakati in nehal prositi in nehal klečati. Nocoj se bom, preprosto, odvalil živeti.*

*Danes ne potrebujem nikogar, le tri oblake nad glavo, in videti nočem ničesar, kot žarke, ki skozi rje hitijo.*

*Toda tebe bi hotel spoznati v sanjah, ki mi ne dajo miru, tebe, ki znaš morda pokazati bi svet mi, ki ni, kot ta tu.*

# DARJA KNIPLIČ: pesmi

## SASA ŠKOF: Kadar greš

*Takrat te trosim k mrtvim sanjem in te bjem s čarovitim smehom . . .*

*Drhtenje v meni onemi. Zdej vem. Prihaja pome, spokojna, ljubezniva.*

*Molk zagrinja najine stopinje. Nekje je prag, ukraden dom in darežljiva pogorišča.*

*Zrel je trenutek.*

*Ni milosti, ne oproščanja.*

*Vsega te hočem, ker v jutru . . . bogve kaj te zgubim.*

*Zapuščeno nikogar ne rani. V ogledalu solze s menoj govore . . . Vsa gib je senca trenutka, trenutek, ki se v preteklost razprši.*

*Bom šla ljubezen kropit. Bom rož nanosila, da s teboj ovne. Bom žalostne pesmi pela molče.*

*Vedel ne boš, kako blizu si mi, ko v noči, med križi iskala bom svoje ime.*

*Ko večer postaja tihožuje, vonj po tebi dramji plah nemir . . .*

*Temo živim in se pogubljam za tisto, ki je ni.*

*Od bridkosti onemogla ždim . . .*

*Pridi, da začutiš še poslednje.*

*Pridi in me vzemi kakor skrunjen dar.*

*Ciganska ljubezen, ciganske noči . . . Pregrašna je misel.*

*Ona je dala. Je dala in je zavdala.*

# ZORAN OGRINC: linorez



# DARJA HREN: Edino bogastvo, ki ga imam, je čas, ki odteka neznansko hitro

*Ena in tisoč zvezda neznana. Prebujala se je do svoje jasnosti skozi mavrično nebo. Prebujala se je skozi eno minuto. Tisoč in ena minuta. Tisoč zvezd in ena sama ljubezen. Verne je prehajal neopazen vpliv. Prvič v življenju. Videla sem čudež. Iskan in vselej dobljen, zgrešen. Čudež iluzij, trenutka, galebov, ljubezni.*

*V sinjih sencah oblakov je vladal izraz njegovega obraza. Nagli bliski galebov. Blizu in daleč bogastva. Pogledi zvezd so poskusne misli možgan. S pogledom je mogoče vse zvezde izpovedati. Pogledov današnjega časa je nemogoče izpovedati. Iz celice v celico možgan se je sprehajala edina senca grehov in divje melanholična vest.*

*Ena in tisoč zvezda neskončna, ki izginja neznansko hitro. Obrisi grehov, ki noč prežive in z jutrom končajo življenje. Konec življenja v tihih žilah, polne strasti. Oči so mu potemnele. Prerivajoče se migljajoče ulice so se zmezglile. Nesebični ljudje so stekleni. Egoizem obdržijo in stekla ne prepustijo. Novi ego. Žveti življenje? Žveti v času iluzij, čarovnic, galebov, morja, zvezd, prerokov? Žveti v času neskončnosti morja in sinjega neba. Utonila sva v morju časa.*

*Nagli bliski belih galebov. Galebi, sami galebi. Sprva nisem prepoznala in zaznavala ničesar razen njih. Odkrili so me že po minuti iskanja. Svetleči let galeba. Vijugasta sled vodi do obzorja. Oči se. Zlije se. Začetek ljubezni.*

*Svetloba. Silhueta njega se spreha v arkadah. Drsi skozi negibnost. Morje diši tudi pozimi. Spominja me na vonj gozda po prvem jesenskem dežju, le da je nekoliko močnejši. Ena sama zvezda je prebadala bakrenozeleno brezoblačno nebo. Zarki so našli pot v oknih ljubezni. Brel je ljubezen, dokler je bilo sploh kaj videti. Ljubezen brez obredov. Psiha in somo. Svetloba! Telo in duša s prizvokom strupe v smaragdu. Beli galebi spreletavajo prašne arkade, ki te čakajo. Zlati vodnjaki se polnijo. V sinjem nebu, galebi postajajo opalna grla. Iz celice v celico telesa se je sprehajala misel nanj.*

*Resnice o resnici ni in zato z resnico razpolaga NIHČE.*

*In galeb plava naprej, naprej, kamor ga je volja. V jutro s poležano travo, s prebujajočimi se kriki galebov v zalivu.*

## Katarza I.

*Naša edina ideja je lagati samim sebi. Mi lažemo in prikrivamo zemljo s platnom, kjer je napis LAŽ.*

*Vidim, zdravo zeleno jabolko. Prerežem ga. Notranjost je gnla. Otupki so zdravi. Mi smo le delci gnilega jabolka. Navidezno lepo oblečeni, obleka se spremeni z lažmi. Takrat blago vpija, vpija, tako dolgo, da se namoči, in ne postane . . .*

*Vse znova, vse znova, znova. Mnogi poskušajo prebiti in iztegujejo roke kakor otrok v maternici. Iz dneva v dan se borijo in iztegujejo. Čas ko postanejo ljudje otoki. Nerazumni otok, tvorijo črne ovce nesreče in beli ovni sreče.*

*Dež. Dežujejo napotki sreče. Kako zapluti po muhasti življenjski poti? Kaj je sreča, ali je le gola beseda, ali jo je potrebno počasi proučiti. Kakor hipotezo, ali jo prebrati? Vse znova, znova iz dneva v dan. Kones sreče je jutro.*

*Jutro z obupom zapornikov, z utrujenostjo, z uparjem bolnikov, ki vidijo skozi okna barak smrt. Otok vidi skozi okno srečo, a zdej? Zdej poslušamo bledetavost pridigarjev, lakavost politikov. Mi brezmiselni ljudje samo poslušamo in postanemo poslušni osli vsi. Ne vidijo otrok. Otok z velikimi očmi, ki ne razumejo?*

*Jutro tisočerih upov, jutro tisočerih zmag in enega strahotnega, neizogibnega poraza. Žvimo življenje in zanj ne verno, kako ga naj živimo. Ustvariti srečo sveta je neizvirna iluzija.*

*Termiti v sobi ne vedo za način, kako odpreti vrata sobe. Soba je les in vanj hlatajo. Ne poznajo resnice, če bi jo spoznali bi jo gazili in pogazili. Ustavili bi se le, ko bi pod nogami videli orožje. Tedaj ga bi s krvavimi rokami pograbili in ga čimprej uporabili. Uničili bi z glasbo napada te pretepe oči otrok, ki ne morejo dojeti krivice.*



# MATJAŽ IRŠIČ:

## Večer na visokem

Deževalo je curkoma. Ulice so bile mokre in spolzke. Pravezprav sploh nikjer ni bilo življenja. Slišalo se je neprekinjeno tleskanje, ki se je izgubljalo v čudnem meglenem popoldnevu in prešinilo te je misel, da si morda osamljen. Ob cestah so tekle motno rjave luže. Tedaj sem zagledal edinega človeka, ki ga je bilo mogoče videti. Ohlapen plašč mu je segal skoraj do tal. Sprva sem ga samo slišal, kako je njegova hoja nesimetrično prekinjala pusto padanje dežja. Te spremembe sem se razveselil. Izza vogala se je prikazal visok moški in tedaj je šinil mimo mene. Občutil sem njegovo bližino in prav tako hladen piš vetra, obdanega z meglo, nenaden občutek toplote, in potem spet mraz in megla.

Niti sam ne vem, kako sem se oddaljil od ljudi, toda vendarle sem se počutil tako osamljenega. Ali je bilo moje življenje opazovanje življenja? Tedaj sem opazoval naravo: torej, videl sem drevesa, ker sem, kakopak, hodil nekje po blatu in močvirju. Bil sem strahotno. Morebiti bi se me celo kdo ustrašil. Dregniti, seveda, dregniti bi me bilo treba ob komolec, me morda spotakniti, oh, morda bi mogel celo pasti in teči bi morala kri. Cudovito! Tako rad imam kri. Nekoč sem se opazoval od daleč. Sem bil to jaz? Prav gotovo si nisem bil podoben. To vsekakor ni bil moj brat.

Ko sem opazoval mestne ulice, sem se počutil nekoliko drugače. Bil sem svetovljan. Hodil sem in bilo mi je všeč. Cepetanje in kričanje me moti. V mestu ni bilo cepetanja. Slišalo se je pljuskanje, ker sem se znašel v mestu tedaj, ko je deževalo. Ti vsi ljudje, kako so ogabni! Pravezprav sem bil ogaben jaz. Zdel sem se jim ogaben, ker so me takega pustili. Sem mar jaz kriv za vse to?

Vsekakor se tega pozneje več nisem spraševal. Mislim sem, da so oholi ljudje. Sam sem bil: razcapan človek. V obraz mi je brizgnilo človeško blato. Hodil sem zbrano, pozneje sem pričel tudi teči. Bil sem premočen, prav tedaj pa sem se odločil, da mi mora to biti všeč. Odsihdob oprezam, da bi srečal človeka. Bil sem navdse nesrečen...

Cesta se je vila pregledno in v gozdu ni bilo opaziti megle. Na tleh je ležalo listje. Spotikal sem se ob kamenje, bilo mi je v napoto. Potem se je pričela pot strmo vzpenjati. Postajala je

ožja in včasih je izgledalo, kakor da se kani na vsem lepem zaključiti. Rasla je že trava. Stopal sem nanjo in jo mečkal. Obračal sem se vsakih par korakov in ogledoval pomen drano travo. Čutil sem, da hodim po planoti, ki je ošabno dvignjena od ostalih nevidnih ljudi. Ko sem bil otrok, sem imel venomer občutek, da nekdo opreza za mano. Tega občutka se nisem mogel iznebiti dalj časa. Kako to človeka žre! Stiska in grize te na vse pretege in ponekdaj pomisliš, da te želi pohabiti. Oziral sem se nazaj, odsihmal pa je strast izzvala čudne depresije. Morda zato ne maram ljudi. Pohlepni in pokvarjeni so. Potem sem se obračal že na vsakem koraku. Potiskal sem nevidno silo in jo svaril pred ognjem.

Vse je odšlo v slepo ulico. Ljudje so odhajali levo in desno. Dovolj so me potiskali. Bremenili so me s svojimi egoističnimi željami, sam pa sem občutil v nogah mokro blato in premlevalo se mi je med prsti. Očitno sem imel slabe čevlje.

Prenehalo je deževati. Sicer nisem pričakoval, da bo posijalo sonce, pa vendar... Tedaj pa so se goste megle oprijele gozda in ga obdale z belino. Obdajale so drevesa in, kakor da bi meditirale, so mirno in nepremično blodile, na mestu so se premikale. Gledal sem njihovo neomadeževano čistost in postalo mi je slabo. Mislim sem, da se bom onesvestil. Tega zares nisem vajen, tega zares nisem vajen...

Zazdelo se mi je čudno, da sem našel potok, saj sem mislil, da sem odtlej stal in se nisem premikal. Gotovo je našel potok mene. Spomnil sem se na gnusne potoke deževnice, ki so brzeli v obcestne järke in to je bilo tedaj najbolj pogoltno, kar sem lahko sploh videl. Moral sem si splakniti obraz, ker mi je bilo vroče. Ledena voda se mi je vpijala v porumenelo polt in požirala njeno življenje in barvo. V prsih sem zaznal ostro bolečino: nisem jih mogel upogniti.

Hojo sem nadaljeval z zamrznjenimi prsti. Vtaknil sem jih v žep pelerine, v kateri sem bil strašilo. Cesta se je nenadoma zaključila. Končal se je tudi gozd. Obstal sem. Zagrmelo je. Ampak zagrmelo je s tolikšno silo, da sem omrtvičen obstal. V meni so se oglasili preplašeni zvoki in mi zadali bolečine.

Ponovno sem občutil med prsti blato. Bliskalo je nepre-

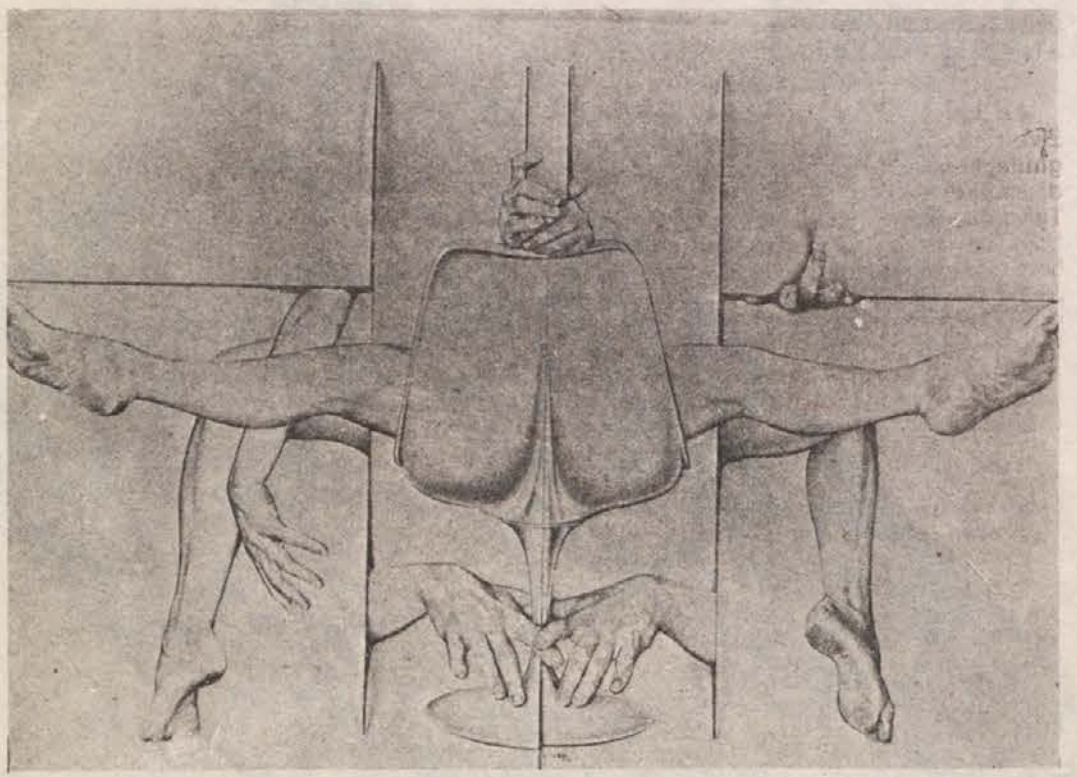
trgoma in prav v teh svetlo ožarjenih bliskih sem stopical prek obširnega travnika z zeleno barvo. Travne bilke so se upogibale pod mojo težo tedaj očitneje kot prej v gozdu, toda te bolečine nisem zaznal. V telesu se mi je naposled ustvarila simetrija, ki je bila samo dež, dež... Preplavljati je pričel zemljo. Nastajala je voda.

Ko sem se zazrl navzgor sem zaznal sivo zidovje, za katerega sem mislil, da je neskončen. Končal se je po nekaj metrih. Pa menda niso ljudje? Da, prav gotovo tod prebivajo človeške žuželke.

Grmelo in bliskalo je neprekinjeno, sam pa sem stal kakor deževnik pred visokim zidovjem, ki je prikivalo življenje v notranjosti. Obhodil sem menda nešteto krat to ponosno zidovje in nikoli se nisem mogel odločiti, ali bi vstopil. Občudoval sem, in to preklinjal. Ponekdaj se mi je zazdelo, kakor da slišim smeh, krohot, in gorele so luči. Težko se je spominjati občutkov. Ogromna železna vrata sem sunkovito odrinil prav v trenutku, ko sem pomislil, kako mi med nogami gomazi človeško blato. Zdi se mi, da sem se vendarle odločil, da se pokažem ljudem. Ali ne bi bilo bolje, ko bi ostal neodkrit?

Znašel sem se na ogromnem dvorišču, ki se je končalo sunkoma in se pričelo vzpenjati v ogromno graščinsko poslopje. Dvorišče je bilo golo, na levi je raslo drevo, ki pa tudi ni segalo preko zidu in ga tako zunaj ni bilo mogoče opaziti. Ničesar ne vem, bilo je tiho, Samo zazdelo se mi je, da je nekje ob robu stopnice odprla neka ozka stranska vrata hišna in pljusknila na golo dvoriščno zemljo vedro vode s škripajočim ročajem. Opazil sem njene lesene cokle in črvice zobe. Ni me videla. Morda je bila celo slepa? Ali je mogoče, da sem se prepustil tem ljudem? Da, prav gotovo me bodo odkrili. Nisem preišljeval. Odprl sem tista ozka vrata, pri katerih sem opazil odhajajočo žensko, in smuknil v pritično leseno lopo. Stisnil sem se v kot in čakal.

Stopnice so bile široke in razkošne in opaziti je bilo prvo kontrastno razmerje, kako neobogljeno bitje je ležalo na tleh. Na tleh je ležal človek. Iz daljave, kakor bi odmevalo, čeprav morda niti ni moglo odmevati, se je slišalo obupajoče kričanje. V presledkih, ki pa so bili tako majhni, skoraj neopazni, se je zaslišal glas



violine. Nekdo je igral in... in nekdo je obupno preklinjal. Na tleh je ležal človek in ogabni vonj se je mešal z izsušenim vinjakom. Steklenica je ležala v kotu, tik katerega se je ta čudna pošast vzdigovala in ponovno padala. Tedaj je odurno in gnilo zagrabila roka, ki pa je bila čudno mehka in domala neranljiva. Zagrabila je trdno in z vsemi svojimi močmi nagnila steklenico nad sabo. Videti je bilo njeno nevarno nihanje.

In potem si lahko gledal neko drastično izčrpanost ljudi, okajenih do skrajnosti.

"Daj, igraj!" In oni človek, ki mu je violina kakor plahta visela vzdolž telesa, je dvignil roko. Zaslišali so se drhteči zvoki, ki niso bili pesem, niso bili zvoki, bili so strgani in politi ostanki človeka, ki je zabavljaval.

Presneto besno se je zabliskalo in zagrmelo je sunkovito. Izgledalo je, da se je pričela tresti vsa graščina. Nihče se ni odzval. In sobana? Sedaj ni bila več podobna človeški gostiji. Srečal si na tleh ležeče živali in pajke. Za steklenico je prijemala zelena stonoga, sto drugih žuželk se je oprijemalo stolov in miz, da bi se tako v primeru bujnega in vlažnega smeha obdržali v svoji oslovski legi.

Slišal se je odmev, opazil si resnico. So bili morda dvomi? Domala z gotovostjo lahko človek seže po resnici. Če je resnica dejstvo, potem je dejstvo gola resnica.

Tokrat je deževalo nekoliko očitneje. Čutiti je bilo vetër, ki je stresal graščino in jo postavljaval v vse večjo negotovost. Kakor bluvajoča lava, ki spodjeda

zemljo in uničuje vse, kar je v njeni bližini. Toda zakaj je vsakdo pomislil, da ni dopolnjeno? Mislim, da na to ni pomislil nihče. Edino le človek, stoječ tam spodaj z obrnjeno glavo navzgor. Ni bilo učinka, tudi tokrat ni bilo sreče. Neopazno so legale sence, ki so se neprodorno naslanjale na široko obzidje. Zarisal sta se senči in njuna realna odzivnost življenja.

Čez nekaj trenutkov, če si se ozrl tja gor, na Visoko, si opazil plamen. Slišal se je grom. Slišal se je živalski krik človeka v eni osebi, ki je padal v brezno. Čutil si, da je nekdo ostal živ. Slednjič si zagledal goreče žrelo vulkana. Bruhal je tisto uničujočo lavo, ki je bila tako grozna in neuničljiva. Občutek samoumevnosti je vzbujala ljudem ta lava.

"Nekoč se je pač moralo zgoditi". To je povedal vsak. Potem je gorel ogenj na Visokem večno.

Zjutraj je ogenj ugasnil. Zagledal sem živ kontrast narave, ki me je obdajala in pogledal sem gor, v nebo, še prej pa se mi je pogled ustavil v lepo, srednjeveško opremljeni sobani, kjer ni bilo nikogar. Odmevale so gole stene in se čudno, nepopolno odražale v presunljivem ječanju. To te je spravljal ob živce. Bile so nasičene, te stene. Propadle bodo. Prestale so človeško življenje. Ne obstajajo več. Prihodnjiki izginejo in potem trpeti in ne obstajati.

Nasmejaj sem se. Imel sem srečo. Zgoditi se je moralo. Niso me opazili. Izginili so. Izginili so, pa vendar ljudje. Ničesar ne mislim o njih. Bil sem

spodaj in le ponekdaj sem slišal otožen zvok violine. Več je bilo mojim očem skrito. Tako je prav.

Bil sem suh. Na nebu se je napanjala široka modra lisa lepega časa. Bilo je svetlo. Hodil sem počasi in med nogami sem občutil otrdelo blato. Posušilo se je. Le kje je sedaj tista hišna? Kako se lahko človek sploh spomni nanjo? Toda, saj sploh nisem videl nikogar, vse sem le slutil, slutil in moje misli so bile neustavljive, dobesedno večne. Tudi zarjavela železna vrata so ostala cela. Odprl sem jih in se še enkrat zgrožen in presenečen ozrl. Zaslišal sem smeh in jok. Pravezprav sta bila dva človeka. Prav gotovo. Tega nisem mogel verjeti. Pogнал sem se v dir in izginil ljudem izpred oči. Nihče me ni videl. Videl me ne bo nikoli, saj sem jim bil vendar odtujen, kajne? Nenadoma, pa vendar sem odsihdob vedno pomislil na življenje... Življenje se je izgubljalo prav tako, kot je bilo nastajalo. Res je, da ni bilo megle, toda bila je jasnina, gola in zevajoča jasnina, ki te je navdajala togo in nepripravljeno.

Naslednje leto je življenje samevalo. Bilo je težko in pokorno. V okolici graščine nisi slišal ničesar, popolnoma ničesar. Le, če si se pomaknil nekoliko bliže, si zaslišal vtol in globoko škrtanje z zobmi neke onemogle, domala mrtve mačke, ki je požrešno in do onemoglosti požirala, dobesedno goltala in se mastila ob zmaličenih, gnilih in razmetanih ostankih neke groznej in prostaške človeške požrtije.

obrača  
Dopplerja  
srce

## DUŠAN BREŠNAR:

### Obrača dopplerja srce

VIOLETI  
Iz naftalina spominov  
vzel sem tvoje ime,  
ime in sliko,  
Violeta.  
Slika je porumenela  
in mehka.

kot so trupla na medicinski fakulteti.  
Moj spomin je kot,  
mrtvašnica v noči.  
Zato ne vidim tvojih las.

Vidim pa tvoje oči,  
ki kot neonske luči  
parajo temo mojega spomina.  
Tvoje telo je zavito v mrak.

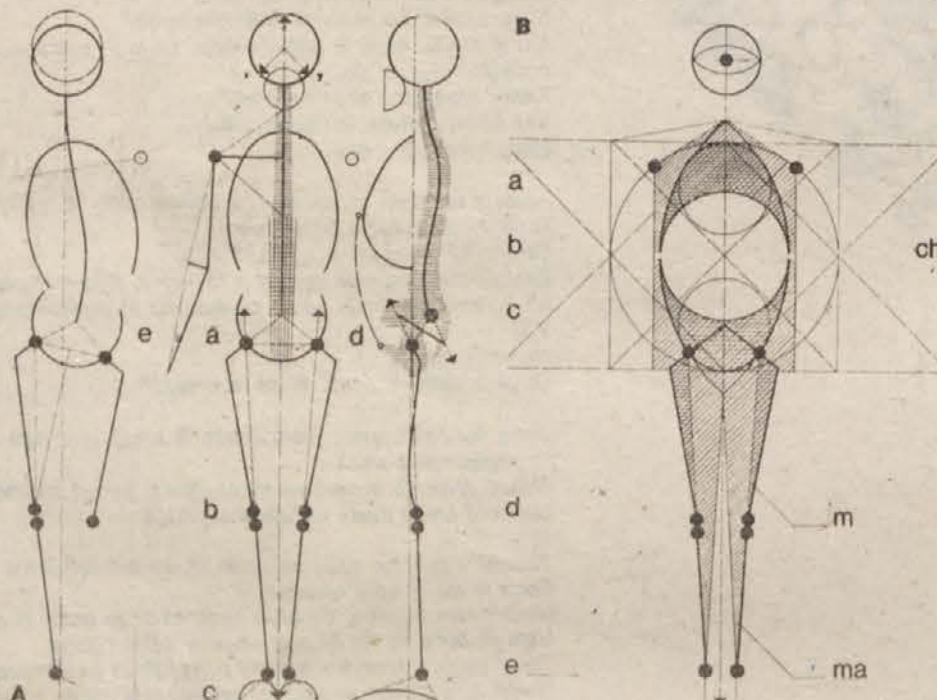
obarvana češnja  
gosi ni več  
dvajseti avgust je

slišal sem zvončke  
oddaljajoče trojke  
spominl sem se nate, batjuška

se skrivajo  
neveste  
v humorju

ni brez makove pentlje  
pšeničnega polja

bilo je mrzlo  
tisti dan  
ko sem prejel pismo



Počutim se kot vakum,  
ki vsrka vse kar mu  
čas prinese na krožniku.  
Vzel bom laser in heslo:  
Veselite se norci,  
samo smrt je proti vam.  
In se bom odpravil na pot,  
da uničim gospodarja teme,  
ki objema tvoje telo.

BEŽIM V JUTRO  
Bežim v jutro,  
ki se rojeva na peščeni obali.  
Morje zaliva moje sledove.  
Ti spiš na drugi obali.  
Tema beži.

A u u u odmeva na obali galebov.  
Ob šestih hitiš v službo  
z avtobusom številka dve,  
ki ne spoštuje voznega reda.  
Popoldan grem v kino,  
a tebe ni tu —  
ti si v prihodnjem času.

SPLAVARJEM  
Vse me srbi.  
Čudni so ti dotiki,  
kot da niso moji.  
Tako prazno se počutim.  
Lasje in koža  
mi ostajajo za nohti.  
Vem da si me iskal  
med pogrebci.  
Kot bič sem  
čutila tvoje vprašajočo misel.  
Zaprta v sobi  
sem izjokala vso vodo  
in postala suha materija.  
Vsa pogrizen  
in na pol mrtva od bolečin  
se zrušim v spanec.  
In te sanjam.

MOTOR  
(Metodu)

Ko bi imel,  
MC MAICO 125 CROSS  
124 ccm,  
8000 vrtljajev/minuto,  
71/100 km,  
24 KS oziroma 17,522 kw,  
92 kg,  
maksimalno 85 km/h  
zračno hlajenje,  
6 prestav (rikverc ni vstet),  
bobnaste zavore,  
predni amortizerji so dvojni,  
ne bi pešočila po Pohorju.

Ruška Impresija '77

Dež tka na okno,  
Fletwood Mack-Albatros  
Spomin na Violeto  
in osnovno šolo.  
Prihodnost je brezčutna.

Čačanska impresija '81

Parole in gesla  
Cirilica in latinica  
Jaz sem polpismen

Novosadska impresija '82

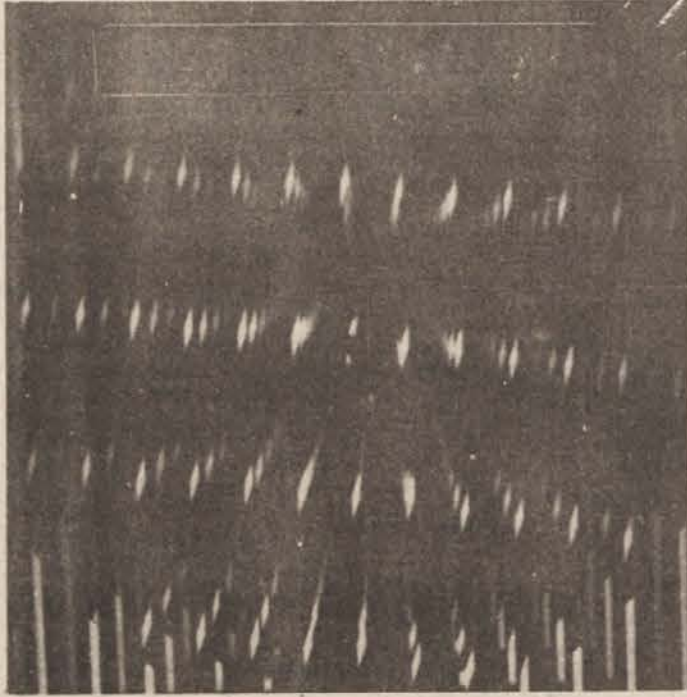
Divje raščeno resje  
srcu  
je balzam.

Šaleška impresija '83

Bog je  
ali pa ga ni.  
Policija pa je vsepovsod.



# O SREČANJU MLADIH KNJIŽEVNIKOV



25. maja smo se nekateri člani uredništva časopisa Usmerjenčka srednje družboslovne šole v Mariboru in nekaj drugih učencev, ki jih zanima literatura, udeležili srečanja mladih književnikov Slovenije. Na srečanje smo odšli, moramo priznati, z velikimi pričakovanji, ki pa so ob slabi organizaciji in izvedbi srečanja žal ostala nepotešena; še več, bili smo, in to lahko trdimo tudi za ostale udeležence srečanja, naravnost razočarani. Razlogov, s katerimi lahko mirno oporekamo kvaliteto srečanja, je več. Ti so ostra konica organizatorjem, a hkrati pravično orodje udeležencev. Da utemeljimo.

1. Celotno srečanje se je omejilo zgolj na prebiranje nagrajenih literarnih prispevkov.

2. V repertoar javno branih tekstov so organizatorji uvrstili dela učencev od 1. razreda osnovne šole do 4. letnika srednje šole. Celotno srečanje je trajalo dobri dve uri. Majhen račun nam pokaže, da je vsaka generacija imela na voljo za »izmenjavo mnenj« približno 10 minut. »Izmenjavo mnenj« smo dali v narekovanj ker to ni

bila nikakršna izmenjava mnenj, ampak podajanje mnenj določenih izbrancev. Do tega ni prišlo, ker že organizacija srečanja ni omogočala takšne možnosti. In lahko sklepamo, da kaj takšnega sploh ni bil namen srečanja.

Po navajanju razlogov, ki pričajo o nekakovosti srečanja, smo se vprašali, zakaj se je srečanje omejilo zgolj na branje tekstov. Prav tako bi želeli izvedeti, kako je mogoče osnovnošolsko in srednješolsko mladino preprosto zmetati v en koš, tako se oboji le dolgočasno. Dokaz je neprestan klepet v dvorani, pa celo posmehovanje in druge oblike vedenja, ki očitno kažejo na z dolgočasnost publike.

Zanima nas, zakaj organizatorji niso vključili razgovora, postavljanja vprašanj in izmenjave mnenj. Upamo, da bomo na vsa vprašanja, ki smo jih zastavili organizatorjem, dobili tudi odgovore, hkrati pa želimo, da bi upoštevali naša mnenja in kritike. Prepričani smo, da bi nekaj organizacijskih sprememb dvignilo kvaliteto temu srečanju.

V ta namen imamo tudi nekaj predlogov:

1. Predlagamo, da bi srečanje pripravili ločeno za srednje in osnovne šole. Menimo, da bi morali organizacijo srečanja srednješolskih književnikov prepustiti kakšni srednji šoli družboslovne ali kulturne usmeritve.

2. Prav tako bi bilo potrebno organizirati okrogle mize, kjer bi mladi književniki izmenjali mnenja, seveda pa bi morali poskrbeti tudi za strokovno vodstvo.

3. Večje zanimanje bi dosegli s tem, da bi nagrajene tekste tako osnovnošolcev kot srednješolcev vezali v zbornike. Tako bi poslušalci, ki se za to zanimajo, ne le slišali pesem, dve ali pa odlomek celotnega dela avtorja. To velja predvsem za srednješolske avtorje, ki pišejo obsežnejša dela, katera v dvehurnem programu nikakor ni moč predstaviti.

V dosedanem načinu podajanja ob koncu prireditve poslušalec nima nikakršnega pregleda nad predstavljenimi deli. Na takšen način se ne da prirediti uspešne okrogle mize, kajti poslušalec težko nadzoruje in primerja dela, ki so mimo njega poletela s strahovito naglono.

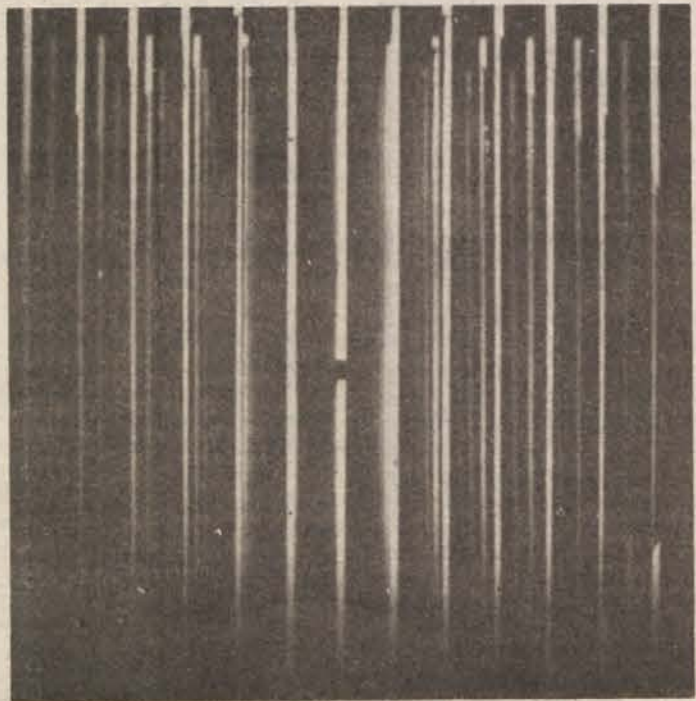
Razumljivo je, da bi morali poslati zbornik na ustrezne šole vsaj teden dni pred srečanjem (osnovnošolsko gradivo na osnovne, srednješolsko na srednje šole), da se tako omogoči predhodni razgovor za to zainteresiranih učencev. In to je dobra možnost, ki vodi do kasnejše uspešne in živahne okrogle mize.

4. Radi bi opozorili tudi na to, da je v podajanje literarnih del nujno potrebno uvesti red — dela je treba razdeliti na področja: romantična, ljubezenska poezija in proza, dela v realističnem slogu, dela, ki slonijo na znanstveni fantastiki, dela vezana na domovino, zemljo, naravo...

Do sedaj je bilo vse bolj ali manj pomešano, kontrasti preveliki in od poslušalca je s takšnim načinom nemogoče zahtevati tolikšno miselno koncentracijo, da bi mogel biti kritični ocenjevalec.

V tem smislu so bile oblikovane tudi pripombe, vprašanja in predlogi. V pismu, ki smo ga poslali organizatorjem, smo izrazili željo, da vplivamo na spremembo programa, kar je edina rešitev pred ponovnim nekakovostnim srečanjem mladih književnikov Slovenije.

UREDNIŠKI ODBOR  
USMERJENČKA



## IZID NATEČAJA ZA KNJIŽEVNO ZBIRKO KNJIŽEVNE MLADINE SLOVENIJE

Iniciativni odbor Književne mladine Slovenije in Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije sta pomladi letos v sredstvih javnega obveščanja objavila natečaj, s katerim naj bi izbrali 3 izvirna slovenska leposlovna dela za objavo v knjižni zbirki KMS.

Na natečaj je prispelo 48 rokopisov, kar potrjuje pravilnost odločitve in dokazuje nujnost takšne izdajateljske dejavnosti.

Uredniški odbor je izbral za natis naslednja dela:

1. PESNIŠKO ZBIRKO ŠTEFANA REMICA: Nate pade patina;
2. ZBIRKO KRATKE PROZE IGORJA ZABELA: Strategije, Taktike;
3. ZBIRKO KRATKE PROZE MILANA KLEČA: Brijantina;
4. IZBOR PREVODOV IZ NOVE MLADE SRBSKE PRIPOVEDI.

Obrazložitev izbora bodo objavljene v posebnemu biltenu, ki bo na voljo konec oktobra na uredništvu KMS in na RK ZSMS in ki ga bomo poskusili predstaviti v naslednji številki KATEDRE.

Obenem pa pri Književni mladini Slovenije naprošajo, da vsi literati, ki tokrat niso imeli dovolj znanja, ne ponorijo, saj je veliko vprašanje, če bodo omenjene zbirke zaradi nekakšnih denarnih problemov zares nekoč izšle.

MARKO KLASINC

## OCENE IN KRITIKE: ESEJ

### Marko Klasinc: O IN OB 'ZORI' BORISA KUMRA — BOŽA

V vsesplošnem pomanjkanju pesniških prvencev nam je dobrodošla vsaka zbirka takšne vrste. Tokrat so za veselje poskrbeli prizadevni člani odbora za literaturo pri ZKO Titovo Velenje, ki izdajajo znano literarno glasilo HOTENJA, katerega posebna številka je tudi ta zbirka.

Predstavitve novega pesnika — to je praznik za kulturno Slovenijo — je po eni strani zadoščeno naši slavni pesniški tradiciji (no, kako že gre: narodoprebujevalna — osebnorefleksivna — ideološka pa osebnoprebujevalna — ideološko-refleksivna...), je po drugi strani poskrbljeno za možnost razvoja slovenskega pesniškega jezika in slovenskega ostalega, prav tako jezika. Le krepko se držimo zgodovine, ki je načeloma zelo pogosto pristransko štivila eno ali drugo plat (načeloma zelo redko obe) nikdar

pozabljene slovenske pesniške medalje!

No, po tem sugestivnem samogovorčiču si bom dovolil, da v smislu že navedenih dejstev in kar se da nezačetniško doživljam/domišljam Kumrovo ZORO.

Zora je žrebica, 29 pesmi pa je razdeljeno v tri razdelke, ki jim prednjačita dve pesmi na začetku zbirke, enako kot vse ostale nenaslovljeni. Pomanjkanje naslovov ali naslovnosti zavija slovenske pesmi v neko anonimnost — skrivnostnost, tiho razmišljanje, kar samo po sebi še ne kliče po alarmu, bi pa bilo dobro, da bi se pisatelji, veliki prijatelji slovenskih pesnikov, tako z ustvarjalske distance in s pozicije krize nečesa kdaj na katerem od prihodnjih Štatenberških srečanj resno kot vselej pogovorili o tem pojavu. Mar je pred vrati nova kriza? No, v vračanju moram pripomniti,

da se mi posamezni razdelki dozdevajo tematsko ali pa jezikovno dovolj nediferencirani, z izjemo tretjega razdelka, ki prinaša dve razpoznavno zaokroženi, pa žal v takšnih pogojih nesoobstojni pesniški temi, domotožje in vprašanje pesništva, pa zato zame ostajajo zgolj razdelki. Sicer pa, ko sem že pri — sporočilnih plasteh Kumrove poezije, se pesnik loteva mladosti, in to lastne, kjer mu Zora pooseblja stiske, iskanje in neko že na podoben način slišano tragiko in seveda resignacijo, ki pa jo za razliko od prejšnjega virtuosno (variacije na temo ognja) izpove z verzi:

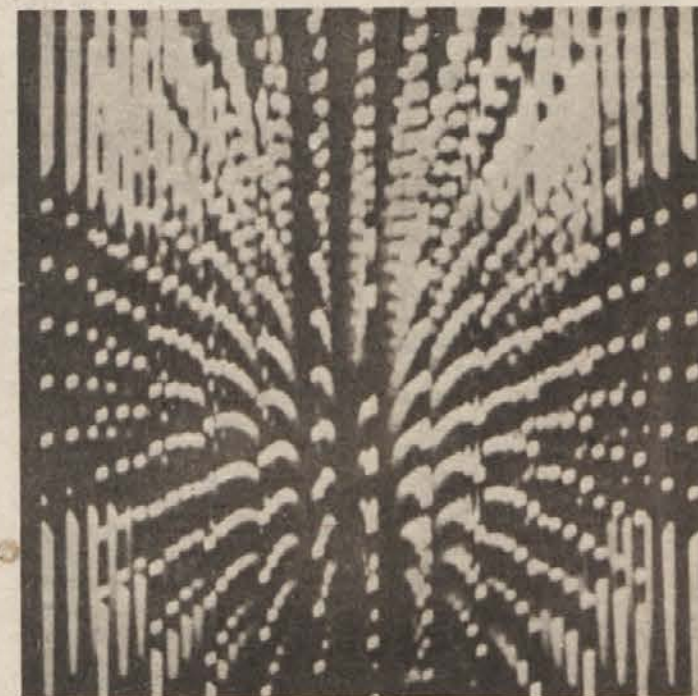
Vem, kaj je bil ogenj  
v temi pred Zoro,  
a vem ne, zakaj brez ognjišča  
nosim žerjavico v noč!

Potem daje bralcu vedeti, manj pa čutiti, da je sam, da je sam, saj ni dovolj, če pravi zaporedoma: »Bil sem sam / Bil sem sam«, in nato, »z mislimi / z mislimi grenkimi...« in spet sledi ne dovolj ubesedeno osnovno občutenje osamljenosti ponovi, celo na podoben način: »Bil sem sam / Bil sem sam / s solzami gorkimi« in zaključiti, razjasni napetost, »na tvoj poročni dan / Marija!« Iz osamljenosti se pesnik nikakor ne more »poetično« razplesti, kar se prav gotovo pozna v poeziji, ki je tako bistveno podrejena neki čustveno-miselni sporočilni ideji, ki oblastno tlači pesniški jezik, ga nikakor NE RADIKALIZIRA, kar je dobro poezijo zmeraj ločilo od pripovedne proze. In kdo pravi, da osamljen PESNIK mora zaradi osamljenosti (retorično) nagovarjati, ukazovati, želiti in početi poezijo z jezikom, ki je danes v nasprotju z recimo pogovorno slovensčino, vendar ne zato, ker je Kumrov jezik NEKOČ bil PESNIŠKI in je danes s časovne razdalje spet »slastno pojoci instrument poezije«, temveč zato, ker je jezik zmes dialektike in MALENKOSTNEGA ZGODOVINSKEGA spomina, kar na nesrečo nič kaj ne velja za nami bolj poznane lidalektične fenomene. Če grem še širše — zame je osnovni problem Kumrove poezije POJASNJEVANJE lastnega načina bivanja in v manjši meri temeljni problem samozavedanja in iskanja, kar avtomatsko uklene tako pesniško domišljijo, ki jo večinoma veže neposredno na izkustveni svet oz. mu jo podreja, kot tudi jezik, ki je veliko

bolj primeren za prozaistično dramatično obdelavo, seveda če se istočasno očisti za literaturo odvečnih stvari (recimo »sanjski« besednjak deluje malce nabrekli znotraj precej nezahtevne skladnje, enako inverzija vnaša le odvečni patos v jezik brez mnogo metafor, primer in drugih besednih figur, medtem ko retoričnost spada v neki drugi umetniški jezik (če je že ni moč zaobiti). Da gre za pojasnjevanje in ne recimo za izpoved, ki je na splošno bližja Kumrovim vsebinsko-sporočilnim vzgibom, se različno vidi v sami kompoziciji posamezne pesmi, namreč predstavitvi pesniške snovi sledi obdelava in le-tej misel, ki situacijo razčisti ali pa jo povzame v poučni sklep ali podobno; mislim, da je to precej pesniško zastarela kompozicija, neprimerna za subjektivnejši pesniški pristop. Vsakdo, ki v poeziji nekaj pojasnjuje, mora za uspešnost takšnega početja uvesti logičnost stvari in jih logično NASTAVITI v pesniški organizem, toda tukaj ne gre za LOGIČNOST PESNIŠKIH STVARI, marveč za NAZORNOST, ki se veže neposredno na življenjsko LOGIČNOST REALNIH STVARI, in to zadnje je vprašljivo za obstoj pesniškega.

Kumrovi poeziji po mojem prepričanju in iz mojega zornega kota manjka nekaj znotraj tako imenovane PESNIŠKE RAZDALJE. To je tista razpoznavna pesniška lastnost, ki pesem loči od na primer filozofske razprave ali romana in obenem tisto, kar med seboj razlikuje pesnike. Vsak dober pesnik si za razliko od manj dobrega pesnika ustvari do snovi in do jezika takšen odnos, da snov postane pesniška snov in jezik pesniški jezik ter da sta obadva do neke mere neponovljiva in neponovljiva, individualna. V našem primeru pa osebno sodim, da Kumrova poezija žal ne prinaša novega pristopa k stvarim, jeziku in da je v celoti podrejena določeni filozofiji življenja, kar pa samo poezijo pravzaprav niti toliko ne zanima. Za njo je pomemben ODNOS do tega ali onega. Medtem ko so ontologija stvari, spraševanje in pojasnjevanje za delček vsega, kar utegne zanimati pesnika. In tudi pesimistično svetobolje še ni dovolj, da nastane umetnost.

MARKO KLASINC





# KRAMARSKÉ NOVICE IN RAZMIŠLJANJA

MARIBOR MA SVOJ „KORZO“ • KRAMARSKI SEJEM JE SEJEM BREZ KOMPLEKSOV • MARIBOR JE LAHKO PARIZ



To poletje je redna tedenska atrakcija v Mariboru postal KRAMARSKI SEJEM, ki se odvija vsako soboto od 9. do 13. ure na Židovskem trgu. Pripravlja ga skupina entuzias-tov (zanesencev), ki je dokazala, da je tak sejem mogoče organizirati tudi v današnjem času (izhajajoč iz srednjeveške mariborske sejemske tradicije). Vzdušje na sejmu priča, da je ulični način trgovanja in sre-

čevanja ljudi Mariboru potreben. Zato mislim, da sejem iz sobote v soboto dosega in uresničuje svoj namen.

Najvažnejša oblika občevanja, med prisotnimi na sejmu, je TRGOVANJE. Izbira predmetov je pestra in slikovita; prodajajo se različne rabljene stvari (obleke, plošče, knjige, posoda...), starine (uniforme, čelade, bankovci, likalniki, preproge, žepne in stenske ure,

slike, razglednice...) in drugi predmeti (značke, znamke...), nekaj je celo kičal!

Struktura prodajalcev in kupcev se v bistvu ujema s strukturo prebivalstva vseh šestih mariborskih občin in je v primerjavi z drugimi večjimi mesti, ki imajo takšne vrste sejme, res nekoliko na nižji ravni, a vseeno dovolj visoko, da ima svoj ugled. To je originalen industrijski IMAGE. Seveda

tudi na KRAMARSKEM SEJMU ne gre brez enostavne — navne — trgovine, posledica pa je prijetno vzdušje: ne manjka barantanja, vse deluje zelo domače. Takšno vzdušje na sejmu oblikujejo tudi nekatere druge stvari, npr. improvizirane mize, deske, klopi in s soncem obsijani asfalt. Važna stvar je tudi kramarska oglasna deska, prepleljena z vsemi mogočimi kupo-prodajnimi oglasi, kjer se najdejo tudi žetnne ponudbe.

Nataliteta sejma očitno raste. To potrjujejo ljudje, ki so na začetku prihajali na sejem zgolj zaradi radovednosti, zdaj pa to počnejo predvsem zaradi vesele družbe. Pivo stane 40 din, medtem ko je opazovanje brhkih kramark (kramarjev) brezplačno. Značilnost KRAMARSKEGA SEJMA so tudi mariborske čenče alias vsi ljudje vse vedo. Ljudje so se tega sejma tako zelo navadili, da marsikdo pozabi oditi na kosilo. Nekdo, ki med tednom ne vstaja pred deseto uro, v soboto vstane ob sedmih, samo da pride pravočasno. Res

BORIS (BABICA, OČE IN MATI KRAMARSKEGA SEJMA) OVEKOVEČEN V TRENUTKU (PO)USTVARJALNEGA RAZGLABLJANJA O SVOJI KRAMARSKI DRUŽBENI BITI (op. urednika)

pa je, da je še veliko Mariborčanov, ki si ne upajo trgovati ali pa za sejem sploh ne vedo. Iz tega je razvidno, da je najpomembnejši cilj KRAMARSKEGA SEJMA uresničitev njegove socialne vloge. Skozi srečavanja se ljudje zblizujejo in »zdravijo« osamljenost, odtujenost, apatijo, iščejo nov življenjski smisel. Lahko rečemo, da na Židovskem trgu nastaja novo osrednje zbirališče v Mariboru — nastaja mariborski korzo! Ta lokacija je zelo pomembna za oživljanje starega mestnega jedra, kamor se prebivalci zatekajo nasičeni »velikega, umazanega mesta polnega stresov, depresij, hrupa, tempa«. Obstaja še eno dejstvo, ki potrjuje velik socialni pomen KRAMARSKEGA SEJMA. Za razliko od mnogih podobnih sejmov širom Jugoslavije in v tujini KRAMARSKI SEJEM ponuja tudi bogat spremljevalni program s katerim dokazuje, da je lahko tak sejem tudi kulturno-umetniška institucija.

Prva kulturno-umetniška manifestacija v sklopu spremljevalnega programa je informativna foto-reportažna razstava, ki prinaša motive s KRAMARSKEGA SEJMA. Fotografije so bile razstavljene v Foto salonu v času od 23. 8. do 14. 9. 1984 in so delo še neveljavljenih avtorjev. Zanimiva ugotovitev ob razstavi je ta, da jo ljudje obiskujejo v velikem

številu tudi zato, da bi na teh fotografijah videli sebe. Tako so se vsaj posredno približali kulturi, zato je to morda pravi recept za približevanje kulture množica. Ostale načrtovane prireditve so bile in bodo:

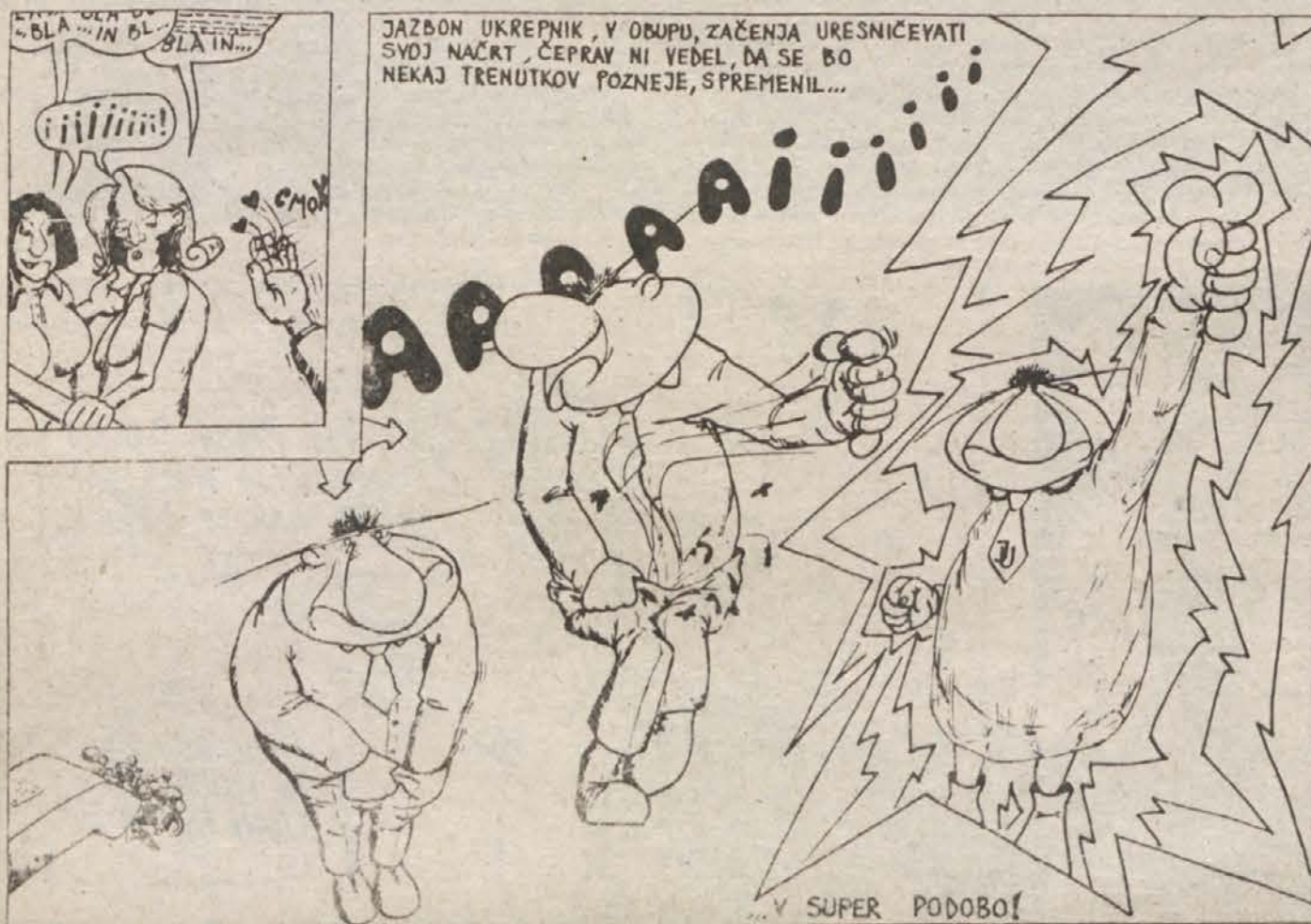
- enodnevna akcija prodaje šolskih učbenikov,
- recital Zorana Predina,
- zanimiva enodnevna prodaja doma izdelanih sveč (pred dnevom mrtvih),
- ulično gledališče v sklopu Borštnikovega srečanja,
- in še kaj.

Omembe vredno je tudi to, da od časa do časa igrajo na seimu različni muzikantje, da slikarji slikajo motive in portrete (cena za portret je 10-krat nižja od tiste na morju — posezonsko celinsko znižanje cen), aktivno sodelujejo tudi fotografi. Ves ta način ulične komunikacije je del kulture in zanimiv turistični dogodek za Maribor, celo poživitev sobotnega dopoldneva. Vse to je dober predznak za nadaljni razvoj in razcvet KRAMARSKEGA sejma.

Sejem lahko postane del družbenih in kulturnih dogajanj v Mariboru in tako vsaj delno zapolni vrzel, ki je prisotna na tem področju.

Uradno bo sejem trajal do srede novembra (če bodo ljudje in lepo vreme), sicer pa spet spomladi 1985.

BORIS ŠINKOVIČ





# KOLONIJA MLADIH SLOVENSkih LITERATOV V MARIBORU 9. 10. in 11. NOVEMBRA !

Jesen razvpitega Orwellovega leta v mariborskih občinah je karseda pravi čas za tiste mnoge, ki radi prisluhnejo kakovostni literaturi. Zato je prav v ta namen slavna mariborska občina Maribor — Rotovž na svojem teritoriju nehote gostitelj približno tridesetim bodočim odraslim pesnikom, pisateljem in dramatikom, čeprav so nekateri že dosegli to „raven“. Organizatorja sta revija DIALOGI in Zveza kulturnih organizacij Slovenije (ZKOS), pa tudi ČEVLJI je tu in tam posegel vmes.

## POZOR, POZOR!

Verjetno marsikoga zanima, kako se da postati kolonializator; to se naredi tako, da v Mladih potih (literarna priloga vodilne republiške revije), Mentorju (naslov: ZKOS, Kidričeva 5, Ljubljana) ali pa še kje objaviš malo boljše literaturco oziroma da se uvrstiš na republiško tekmovanje literatov začetnikov (letos boste tisti, ki ste do 15. oktobra poslali na dogovorjen naslov, imeli to priložnost na področnem srečanju literatov začetnikov za področje SV Štajerske in Prekmurja — to so sicer ena izmed najbolj plodnih tal za slovensko literaturo — ki bo v četrtek, 13. decembra v Klubu prosvetnih delavcev, ki je lociran eno nadstropje više od mladim plesalcem znanega Kluba mladih v Orožnovi 2), potem pa si v skladu z

rezultati dela povabljen iz ZKOS. Literarna kolonija je vsako leto v drugem kraju, lani smo jo nepozabno doživljali na Bledu.

Na tem mestu pa zmeraj ažurna Katedra objavlja program prireditvev, ki se bodo v teh dneh prirejale tudi za zahtevno mariborsko občinstvo. Velja še pripomniti, da program še ni dokončno izoblikovan, vendar ne bodite v skrbeh preveč, za morebitne spremembe boste izvedeli, če se boste v šoli ali pa v mestu ustavili pred plakatom literarne skupine ČEVLJI in ga karseda zbrano pregledali. Torej, program prireditvev literarne kolonije Maribor 1984:

**PETEK, 9. 11.:**

**16.00, Klub prosvetnih delavcev (nad Klubom mladih), Orožnova 2**

Predavanje iz literarne stilistike, predava profesor Janko Čar. Predavanje in pogovor o literarnostilističnih vrednostih tekstov nekaterih udeležencev kolonije trajata predvidoma do 19. ure. Udeleženci kolonije se nato odpravijo v Dijaški dom na Gosposvetski cesti, kjer večerjajo.

**SOBOTA, 10. 11.:**

**9.00, Srednja šola pedagoške in kulturološke usmeritve, Gosposvetska 4**

Literarni kažipot: udeleženci se razdelijo v tri skupine po približno deset literatov. Vsaka ima svojega mentorja (mentorji: Marjan Pungartnik, France Forstnerič, Vladimir Gajšek). Znotraj skupin steče pogovor o tekstih udeležencev kolonije. Literarni kažipot traja predvidoma do 12. ure.

**Klub prosvetnih delavcev, Orožnova 2**

**OKROGLA MIZA: KAKO NASTANE PESNIK**, kjer nekateri udeleženci sodelujejo s kratkimi referati, nato sledi odprt pogovor o problemih, ki spremljajo mladega pesnika.

**ŠE POSEBNO VABLJENII**

**20.00, Razstavišče Rotovž, Kraigherjev trg 3 (nasproti Merkurja)**

LITERARNI VEČER vseh sodelujočih na literarni koloniji.

**ŠE POSEBNO VABLJENII**

**NEDELJA, 11. 11.:**

**9.00, Srednja šola pedagoške in kulturološke usmeritve, Gosposvetska 4**

Literarni kažipot: udeleženci po skupinah ocenjujejo in se pogovarjajo o lastnih tekstih. Ob 12. uri je predvidena združitve vseh treh skupin, da je omogočena seznanitev z literaturo vseh udeležencev kolonije in vsa mnenja, ki so se ob njej pojavila.

Po kosilu je kolonija mladih slovenskih literatov končana. Tako. Program ste videli, zdaj pa je potrebno le še reči, da ste vabljeni na vse prireditve, kjer se lahko aktivno vključite v razpravo. Obenem pa boste s svojo udeležbo potrdili hipotezo, da v mariborskih občinah v letu 1984 le ni vse tako orwellovsko.

PRISRČNO VABLJENII

Marko Klasinc



# HREPENENJE PO ZNANJU

Pritoki znanja k nam so skrajno omejeni. Do naše zavesti pa se je vseeno pribilo spoznanje, da v znanju grozljivo zaostajamo. In ker nismo ravno posebej obdarjeni z naravnimi viri, kar pa imamo, pa zaradi neznanja ne izkoristimo dovolj, počasi dojemamo, da je v znanju resnična moč. Na to, koliko razumemo, ima določen vpliv tudi šolski sistem. Ta je lahko velik, tako v pozitivnem kot negativnem smislu. Najbrž je tudi to eden od razlogov, da smo se odločili za reformo šolstva na vseh nivojih. Preoblikovanje naj bi ohranilo sozvočje med podajalci znanja in tistimi, ki ga sprejemajo. Že v naprej nam torej ne gre za skokovite spremembe, za iskanje nove kvalitete. Veliko študentov, pa tudi profesorjev, gleda skeptično na te procese. Morda je za to kriv strah pred novim in se zato oklepajo starega. So pa tudi takšni, ki se s temi procesi ukvarjajo in menijo, da je vse skupaj vsaj formalno korak naprej. Poglejmo si dejansko stanje: (omejili se bomo samo na VEKS). Glede na to, da so se uporabniki šolskega programa precej dolgo dogovarjali, je ves proces doživel zamudo. Tako je dobro leto dni postalo mrtev čas. Zato smo zdaj prišli v obdobje precejšnje stiske. Nove učbenike bo potrebno napisati do maja prihodnjega leta. Lahko si predstavljamo, kakšni bodo nekateri med njimi, nastali v tej časovni stiski. Učbeniki so izum šolskega sistema. Kot takšni so v glavnem poenostavljeni in sestavljeni iz kopice povzetkov. To je nekakšna bližnjica pri serviranju znanja sprejemniku. Lajšali naj bi trud, a če so napisani nejasno, često predstavljajo večjo prepreko razumevanju kot izvirna klasična dela. Lahko se pokaže, da je vse skupaj le zmeda — sračje gnezdo.

Družboslovja ni več. Seveda ga imajo več kot prej v nekaterih srednjih šolah usmerjenega izobraževanja. Na VEKS-u imamo tudi politično ekonomijo, pa kombinirani predmet PEL-MEL na drugi stopnji. Oprostite, če je to vse družboslovje v Mariboru in Severovzhodni Sloveniji, se lahko zgodi, da bomo to področje človeškega zanimanja morali začeti pokrivati kako drugače — morda spet s privatnimi predavatelji. Ali pa si bomo morali izmisliti kakšno drugo varianto!? Kakšen je nasploh odziv ljudi na družbeno dogajanje, pa lahko vidimo v vsakdanjem življenju.

Če nam bodo družboslovje že ukradli, upajmo, da bo v novem programu vsaj več kvantitativnih medtrodoloških predmetov. Število ur se bo za celotni štiri letni program v povprečju povečalo za nekaj več kot dvesto ur. V novem programu naj bi jih bilo 3200. To je še vedno manjša obremenitev kot na drugih šolah. To pa ni razlog, da ne bi povedali, da jih je bilo že doslej preveč. Problem pa ni zgolj število ur, ampak tudi število predmetov. Imamo veliko število predmetov, ki v glavnem povzročajo le ekološki nered v naših glavah. Jemljejo nam čas, ki bi ga lahko koristno uporabili pri tistih nekaj resnih predmetih, ki obstajajo. Novost je specializiran študij, ki pomeni možnost za dopolnilno usposabljanje po drugi stopnji. Takšnih specializiranih programov naj bi bilo na VEKS-u dvajset. Kaže, da bomo imeli tudi program permanentnega študija za prakso, ki ga bodo lahko vpisovali dijaki po srednji šoli. Nekaj časa je kazalo, da se bodo na VEKS lahko vpisali samo določeni ozki profili. Z dogovorom so ta problem presegli. Marsikdo si postavlja vprašanje, kakšno bo znanje tistih, ki so že usmerjeni? Bomo videli.

Študentje so imeli vrsto resnih in temeljitih razprav v zvezi z novim VIP-om. Kdor tega ne verjame, naj pogleda v osnutek visokošolskega programa ekonomije, izdanega oktobra 1983 leta!

Ko govorimo o pretoku znanja moramo poudariti, da ga skoraj ni. Le malo je tuje literature, ki najde pot k nam. Tisti profesorji, ki želijo biti na tekočem z znanjem, si morajo knjige kupovati sami. Sicer pa bi bilo bolj potrebno govoriti o slabem pritoku znanja, odtok je tako ali tako zanemarljiv. Vse kaže, da se na področju znanosti razvijamo zaprti, mimo drugih. Niti tega ne moremo reči, da zaostajamo, saj zaradi svoje omejenosti ne vidimo, kje so drugi. Lahko pa verjamemo, da hudo zaostajamo. To torej ni reforma, ki bi nam podarila program 21. stoletja — da ne bo kdo mislil! In ker šolstvo ne hodi pred združenim delom, tudi ni moč govoriti o ravno močni povezanosti med izobraževalnim in proizvodnim delom.

Kaj nam torej prinaša reforma? Zaradi specializiranega študija po diplomii druge stopnje bomo potrebovali nov kader. Upajmo, da bomo uspeli dobiti kreativne ljudi s svežimi idejami. Sicer pa bodo predavali isti ljudje. In četudi bo star profesor dobil predmet z drugim imenom in predpisal nov učbenik, sprememba ne bo prišla sama od sebe. Bolj ali manj smo odvisni od tega, kakšen bo osebni razvoj profesorjev. Vemo namreč, da tisti profesor, ki je enkrat že predaval, praviloma ostane do pokojnine. Vpliv študentov je majhen, saj je njihova moč mala, slaba pa je tudi naša medsebojna povezanost. Zveze med šolstvom in uporabniki šolskega sistema skoraj ni. Morda bomo čez pet let dobili novo reformo.

PETER MACUH

Z OROŽJEM V ROKI, KATERO MU DAJE ČLOVEŠKO MOČ, ZAČENJA JAZBON SVOJO KARIERO, PRAVZAPRAY VOJNO, PROTI SOVRAŽNIKOM V ETATIZMU, KAVIZMU, MLADINIZMU, SOSEDIZMU, KLASICIZMU... PREGANJAL JIH BO Z BONIZACIJO, DEPOZITACIJO, EX STABILIZACIJO...



KDO JE SKRIVNOSTNI SOGOVORNIK? OSEBA, KI Z EX-ZVEZO POŠILJA HAVODILA!



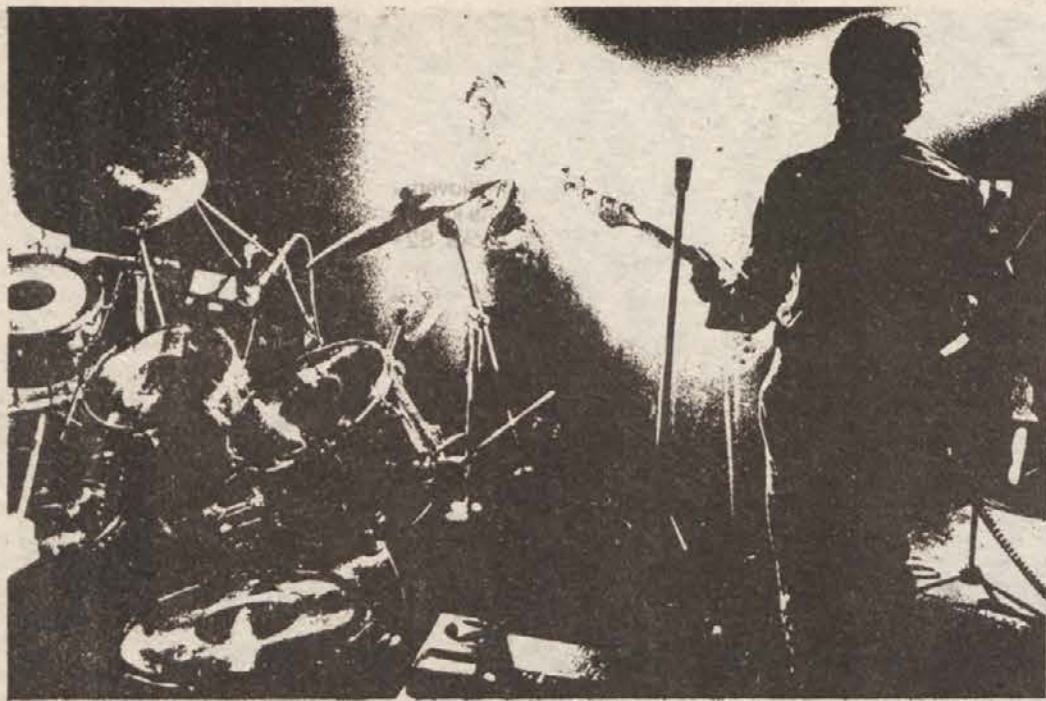


PIŠI, če si upaš!!!

Hvala za sodelovanje!







1981. leta sta RŠ in RLJ organizirala prireditev, imenovano Novi rock. Vsak v svojem večeru sta predstavila tiste izvajalce, ki so znaju predstavljali slovenski »novi rock«. Prvi večer, na katerem so nastopile predvsem punkovske skupine ter predstavniki nekonformističnega in novega v okviru t. im. »starega rocka«, je seveda bolj odgovarjal označbi »novi rock«. Na drugem večeru pa so nastopile konvencionalne, neaktualne, tudi vrednostno vprašljive skupine. Prireditev je uspela, organizatorja sta se zato odločila organizirati še eno tovrstno prireditev leto kasneje. Delitev po večerih je ostala, brisati se je začela šele na tretjem Novem rocku lani. Od 1982. leta ureja udeležbo na prireditvi javni natečaj, v žirijo pa se je 1983. leta vključil še predstavnik kulturne komisije RK ZSMS, prireditev pa se je dokončno institucionalizirala kot reden

Videosexa. Od diletantskih začetkov sta razvila koncept »drugačne« uporabe tehno-pop pripomočkov. Teksti se naslanjajo na punkovsko tekstovno tradicijo, vendar so razviti v smeri »državnega rocka«, ki so jo začrtali Pankrti s svojo drugo ploščo. Nastop in izvedba — s scenskim obnašanjem vred — sta bila veliko silovitejša in prepričljivejša, kot na koncertu nekaj mesecev pred tem. Sama glasbena spremljava je bila manj raznolika in manj subtilno razdelana, zato pa s funkcionalnim, poudarjenim ritmom. Vpeljava tretjega člana, pevke z jazz/blues vokalom, je razširila možnosti skupine, čeprav glas sam še ni bil natančno oz. najprimerneje vpet v koncept oz. zvok. Odlično, dobro zastavljen nastop.

MARCUS 5 so presenetili s precizno izdelanim imegeom in scenskim nastopom, ki prej pri njih ni imel kake posebne vloge. Repertoar so malenkostno razširili — z rapom v prvem komadu, ostalo je bilo zanje že značilna na funku bazirana plesna glasba. Srednji del nastopa je pokazal nekatere pomanjkljivosti — zaradi ne dovolj raznolikoga materiala je intenziteta popustila, nastop pa je, kljub osvežitvi z godalnim triom, začel dolgočasiti. Marcus 5 imajo odlične glasbenike, med katerimi izstopa predvsem basist.

Govestje Dorian Gray so problem zase. Neizrazit prvenec ima samo en razpoznaven komad — hitič Sijaj u tami. Nastop na mariborskem Rock pikniku je bil očitno njihov najboljši — predstavili so se vsaj z odličnimi izvedbami in dobrim zvokom. Temu je prispevalo odlično ozvočenje, medtem ko je bil zvok v Križankah slabši. Tudi same izvedbe v Križankah še zdaleč niso dosegale kvalitete s prej omenjenega nastopa. Njihova dokaj enolična glasba, bazirana na art in dram rocku, sicer dobrim in razpoznavnim vokalom ter kitaro, začne kmalu dolgočasiti, Dorian Gray pa so z bledim nastopom potrdili, da njihovi dometi niso ravno veliki.

Drugi večer sta odprla duo RDEČI KRIŽ — kitarist in pevec s posnetnim ritmom. Spominjala sta na Glorio, tako po obliki zasedbe, kot deloma s scenskim obnašanjem pevca, pa tudi po besedilih. Podobnost je sicer bolj površna, saj se obe skupini problema različno lotevata. Tam, kjer so Gloria bolj napadalni, so Rdeči križ umirjeni, »pasivni«. Ples pevca je spominjal na lan Curtisa (Joy Division), njun nastop pa je imel tudi pridih mrakobnosti in senzibilnosti. Obetavna skupina, saj so v njuni glasbi zanimivi elementi, ki pa jih morata še razviti.

RADIO PANOL na svoj način nadaljujejo tradicijo Šunda in Kuzel. Razširjena zasedba, kompleksnejši, na pogostih spremembah ritma in melodije temelječ koncept jim je sicer delal preglavice pri izvedbi — npr. pogosto padanje iz ritma, vendar je bila kvaliteta materiala in atraktivnost izvedbe toliko močna, da je vsaj deloma prikrila pomanjkljivosti.

CHRONIQUE SCANDALEUSE so bili nasprotje Radiu Panoi. Po imegeu in postavi so nekoliko spomnili na bolj artistične »novoromantične« skupine — Visage itd., v glasbi in tekstih pa seveda ni primerjave. Čeprav so po izgledu skoraj arhitekta Laibachu (bela barva), pa nadaljujejo z razvijanjem izhodišč, ki so jih utemeljili Laibach, so pa tudi ena od tistih zasedb (kot npr. Gloria in Rdeči križ), ki si pomagajo s pripomočki, podobnimi tehno-pop skupinam, vendar uporabljenimi na drug način. Njihova glasba s sofisticiranim zvokom pa je bila preveč enolična in preveč diletantsko izvedena, čeprav bo verjetno lahko služila kot osnova za nadaljnji razvoj. Diletantska izvedba pa je posledica dejstva, da v zadnjem času preprosto niso vadili.

Od dela publike težko pričakovani hard-coreovci NIET so bili euforično sprejeti. Edini ljubljanski hard-coreovci, ki so se prijavili, en najboljših s te scene, so se dobro predstavili. Niet pa že izstopajo iz ožjih okvirjev hard-corea, zanimiva je uporaba instrumentov — predvsem basa in emocične kitare, teksti presegajo začetniško neartikularnost drugih hard-coreovcev, po vsebini pa se navezujejo nanje — po eni strani pacifistične teme, po drugi pa posameznikovo iskanje svojega mesta v sistemu. Izredno obetavna skupina, ki je pred kratkim izdala kaseto pri SKUCu.

Kot gostje so tokrat nastopili Katarina II, ki so s tem imeli priliko popraviti slab vtis ob ponesrečenem koncertu pred časom

v Ljubljani. To jim je v dobri meri uspelo, kljub Milanovim problemom s kitaro ter kljub temu, da je sprememba bobnarja pogojevala določeno neuigranost. Katarina II so tako primerno zaključili letošnji Novi rock.

Omenimo še spremljevalne prireditve. Video oprema je na Novem rocku že standardna, novost je bil krajši prikaz zgodovine Križank, ki pa je verjetno v tistem okolju »šel mimo« precej nezapazeno. Druga novost je bil »živi« nastop ljubljanskih break-dancerjev. Plesalci, ki so sicer šolsko nazorno pokazali večji del figur iz break-dance-a, pa le-teh nikakor niso povezali v celovit izraz, njihov »ples« je bil klavna demonstracija, brez spontanosti, poletnosti in atraktivnosti. Le en ali dva plesalca sta pokazala nekoliko več.

V drugi večer Novega rocka 84 pa nas je vpeljal simpozij z naslovom »Fašizem na ljubljanski alternativni sceni?!«. Sodelujoči mlajši intelektualci so argumentirano-kritično ovrgli vsako tovrstno podtikanje. Celoten dogodek pa je imel pomanjkljivost — na simpoziju so bili namreč prisotni predvsem pripadniki ali simpatizerji taiste scene. Torej so govorniki (deloma oz. vsaj določenemu delu prisotnih znane) formulacije in teze predstavljali samim sebi. Ali drugače rečeno — podkultura in simpatizerji so samim sebi razlagali pomene in posledice lastnega početja. Upravičeno lahko namreč predpostavljamo, da njihova izvajanja ne bodo objavljena niti v Nedeljskem dnevniku, niti v podobnih eminentnih vslovenskih občilih (do zdaj nas je na laž postavil le Teleks), torej ne bodo priobčena prav tistim krogom slovenstva, ki so že bili deležni obširnega obveščanja o tem, kako alternativna scena »je fašistična«. Seminar bi se torej moral dogajati v drugem okolju in še z drugimi udeleženci. Navedimo pa vsaj eno pomembno misel s tega simpozija — Zakaj tisti pripadniki in simpatizerji ljubljanske (ali druge seveda) alternativne scene, ki jih nekdo po krivici ožigosa kot nacistično usmerjene, le-tega ne težijo zaradi klevetanja, razžaljenja osebne časti itd?

Vsakoleten, tokrat četrti »pregled aktualnega dogajanja med slovenskimi mladimi, še ne uveljavljenimi rock skupinami«, se je dokončno vzpostavil kot pomemben, osreden dogodek, ki je s svojim konceptom in izpeljavo opravičil svojo zvečeno funkcijo.

MILKO POŠTRAK

# NOVI ROCK 84

vsakoleten pregled novega in aktualnega v slovenskem rocku. Letos je odpadel en od organizatorjev — RLJ, ki pa še nadalje finančno podpira prireditev, ob tem pa je letos spet neposredno prenašal oba koncerta preko 2. radijskega programa. Z odpadom RLJ je odpadlo tudi breme neaktualnih skupin, ki so predstavljale pretežni del enega večera, ni bilo več medvečerne opozicionalnosti, ki se je, kot smo rekli, deloma zabrisala že lani. Predstavili so se zares novi bendi, ki »izražajo kritičen odnos do stvarnosti«, ki gradijo na razvoju, ne pa na ponavljanju starega in obrabljenega, pa če je to iz ljubiteljskih ali komercialnih razlogov. Oba večera pa sta se deloma le razlikovala. Na prvem so nastopili bolj »sprejemljivi«, »običajni« izvajalci, na drugem pa predvsem postpunkovski bendi z bolj ali manj radikalno zastavljenim konceptom in pa hard core-ovci. Tudi rekorden obisk, nabito polne Križanke, je opravičil izbor organizatorjev. Množica obiskovalcev pa je deloma celo preseñnila, saj letošnja udeležba ni bila tako »močna«, kot prejšnja leta, kar odraža tudi določeno stagnacijo na glasbeni sceni. Od preko trideset prijavljenih skupin, od tega šest iz Maribora in okolice, je bilo izbranih osem — šest iz Ljubljane in po ena iz Idrije in Kamnika. Mariborske skupine so iz različnih razlogov upravičeno odpadle — zaradi diletantizma, vprašljive vrednosti, neaktualnosti početja itd. Večina skupin, ki so nastopile na letošnjem Novem rocku, je bila anonimnih ali pa so se začele uveljavljati neposredno pred prireditvijo.

Taki so bili tudi ROCK'N'FELER, ki so nastopili prvi. Že njihovo ime, ob parodičnem koketiranju z drugim pomenom, kaže na preokupacije skupine — očiten poskus aktualne navezave na rock and roll, vendar neizdelan, diletantski, z neizrazitimi, nepomembnimi teksti, sama izvedba pa je bila že dovolj korektna. Vendar so bili najslabša skupina obeh večerov.

KLINIKA ZA CINIKE so se znebili elementov, ki so na njihovih prejšnjih nastopih asociirali na Fun Boy Three, od katerih so si dobili tudi ime, zgubili pa so tudi del tiste privlačnosti, prikupnosti, ki so jo imeli v prvi, »naivno obarvani« fazi, kjer je bilo v ospredju več spontanosti in »neresnosti«. Tokraten nastop je bil bolj tog in usmerjen v glasbeno izvedbo samo, zato pa bolj hladen. Zanimivi, satirično-ironični teksti se dobro dopolnjujejo z njim primerno glasbo.

GLORIA so pomenili vrh prvega večera. Ustanovna člana skupine sta na sceni že dalj časa — od Pukovnik Embria do





# KOMPILACIJA 84/48



Ob letošnjem Novem rocku je izšla dolgo pričakovana kompilacijska plošča, na kateri so zbrani posnetki nekaterih nastopajočih z Novega rocka 82—83. Naslov plošče — 84/48 — je simboličen. Poudarja letnico izdaje, kar ima seveda natanko določen in jasen pomen, ki ga še dodatno poudari zapis na ovitku. Leto '48 pa ima tudi več pomenov — Orwell je takrat napisal svojo knjigo, za nas pa je pomembnejši spor z Inforburojem in Goli otok. Sam ovitek je odlično zasnovan — izsečki iz video posnetkov so spet večpomenski — na eni strani militanten, uniformiran govornik (pevec Laibacha, na drugi pa pritrjujoča) navdušena množica.

Ploščo lahko mirno vzamemo kot nadaljevanje zvočnega dokumentiranja slovenske novovalvske scene. Prvi dokument je bila plošča Novi (punk)val—78—80, kjer so bile zastopane skupine s "prve bojne črte" — od Panktov, Parafov, Berlinskega zidu, do Termitov itd, druga zbirka je bila plošča Lepo je . . ., ki je pokrivala obdobje od 80—82, na njo so bile uvrščene skladbe dela sodelujočih s prvega Novega rocka iz 81. leta, in to z večera, ki ga je pripravil RS. Kompilacija 84/48 je na kvalitativno višjem nivoju, kot prej omenjeni plošči, kar seveda pravi o kontinuiranem razvoju in o vse višjem nivoju kvalitete novovalvske scene.



Podobno, kot na Lepo je . . ., so tudi na 84/48 zbrani posnetki predvsem tistih skupin, ki še niso oz. imajo zelo male možnosti, da bodo kdajkoli izdale samostojno veliko ploščo. Z NR 82 so zastopani O! Kult, Otroci socializma ter Laibach, slednji s simboličnimi 26 sekundami, izpuščeni pa so neizraziti Kuga ter »92«, ki so imeli posnetke že na Novi (punk) val kompilaciji. Z NR 83 pa so Cao pičke, edini Mariborčani Abbildungen Variete, Borghesia in Via Ofenziva. Spet so izpuščeni neizraziti Bacili, Frakcija užaloščenih klovnov pa so po krivici zanemarjeni, saj bi lahko bili zastopani vsaj z enim komadom. No, problemov okoli izbora je še več — Cao pičke imajo še nekaj odličnih skladb, ki jih na plošči ni, prav tako je na žalost izpuščen Sosed Otok socializma, pa Lili Marlen za vsakega pravega delavca Via Ofenzive ter Tovariši čigavi! O! Kultra. Domnevamo lahko, da je vsaj pri zadnjih dveh skladbah odločilno vlogo igrala cenzura. Po drugi strani pa to dokazuje, da ena kompilacijska plošča ne zadošča za objavo vsaj del najzanimivejšega materiala teh skupin. 300.000 Verschiedene Krawalle sicer niso nastopili na Novem rocku, vendar kvaliteta njihovega materiala zasluži uvrstitev na to kompilacijo, obenem pa, kot frakcija Laibacha, služijo kot delno nadomestilo za izpad slednjih. Od vseh skupin imajo očitno le Borghesia, ki snemajo ploščo v Italiji, ter Laibach, ki so v tujini že izdali dva EP-ja, možnosti, da izdajo lastne plošče. Ostale skupine, vključno z Otroci socializma, ki so svojčas posneli nesojeno malo ploščo, na kateri bi naj bila tukaj zastopana posnetka, pa nimajo nikakršnih možnosti, da bi prišle do lastne plošče. Ta zaprtost, omejenost pa ob pomanjkanju kakršnihkoli drugih, še osnovnejših pogojev za kontinuirano delo (prostori za vaje, nastope itd), povzroča, da je za te skupine skrajni domet nastopa na Novem rocku in v najboljšem primeru zastopnost z eno ali dvema skladbama na kompilacijski plošči. Potem možnosti za nadaljnji razvoj ni več, tako da tudi tako kvalitetne skupine, kot so »92«, pa Cao pičke in Via Ofenziva, preprosto razpadejo. Podobne probleme so imeli tudi Otroci socializma, ki pa so na srečo več kriz in razpadov preživeli.



Plošča je (tudi) tematsko razdeljena na dve strani — na prvi so »obpunkovske« skupine oz. »sopotniki« punka, skupine torej, ki se ne navezujejo neposredno na punk, vendar bi težko obstajale brez njega. Punk je namreč vpeljal način dela z neodvisnimi družbami, odprl je prostor tudi »drugačnim«, t. im. »alternativnim« skupinam itd. Borghesia in 300 000 Verschiedene Krawalle pomenijo nadaljevanje smeri, ki so jo začrtali Suicide, razvili pa D. A. F. — elektronski duo, ki uporablja podobne pripomočke kot techno-pop, vendar z drugimi nameni in učinki. Abbildungen Variete so bili že dovolj opisani, s pompozno skladbico z zvonečim naslovom lshodišče subjekta, pa so tudi najšibkejši člen na plošči. O! Kult, ki odpirajo drugo stran, so predstavniki srednje generacije ljubljanskih punkerjev, še precej neartikulirani, vendar prepričljivi z energično izvedbo. Cao pičke z minimalističnim konceptom, Otroci socializma z emotivnimi izvedbami tem, ki odgovarjajo njihovemu imenu, ter Via Ofenziva s konceptom karikirane »navezave na revolucijo«, so predstavniki različnih postpunkovskih oblik, ki jih vsaka od skupin obdeluje z dokajšnjo mero originalnosti.

Kompilacija 84/48 dobi pravi pomen šele kot sestavni del dokumentacijske trilogije, ob neodvisno izdanih kasetah in publikacijah SKUC-a pa pomeni predstavitev dela najkreativnejše mladinske (pod)kulturne scene pri nas.

MILKO POŠTRAK

# KOMPILACIJA 84/48





# MARIBORSKI STRIPARJI,

Med udeleženci sekcijske razprave o stripu na Mladinski poletni politični šoli v Mariboru se je porodila ideja o ustanovitvi **AKTIVA ZA STRIP**, ki naj bi deloval v okviru Centra za informiranje, raziskovanje in založništvo pri Republiški konferenci ZSMS. 28. septembra je ta ideja že doživela prvi korak svoje realizacije: v Ljubljani je imel aktiv za strip svoj ustanovni sestanek. Med drugim so se udeleženci seveda pogovarjali tudi o tem, kaj vse naj bi počeli.

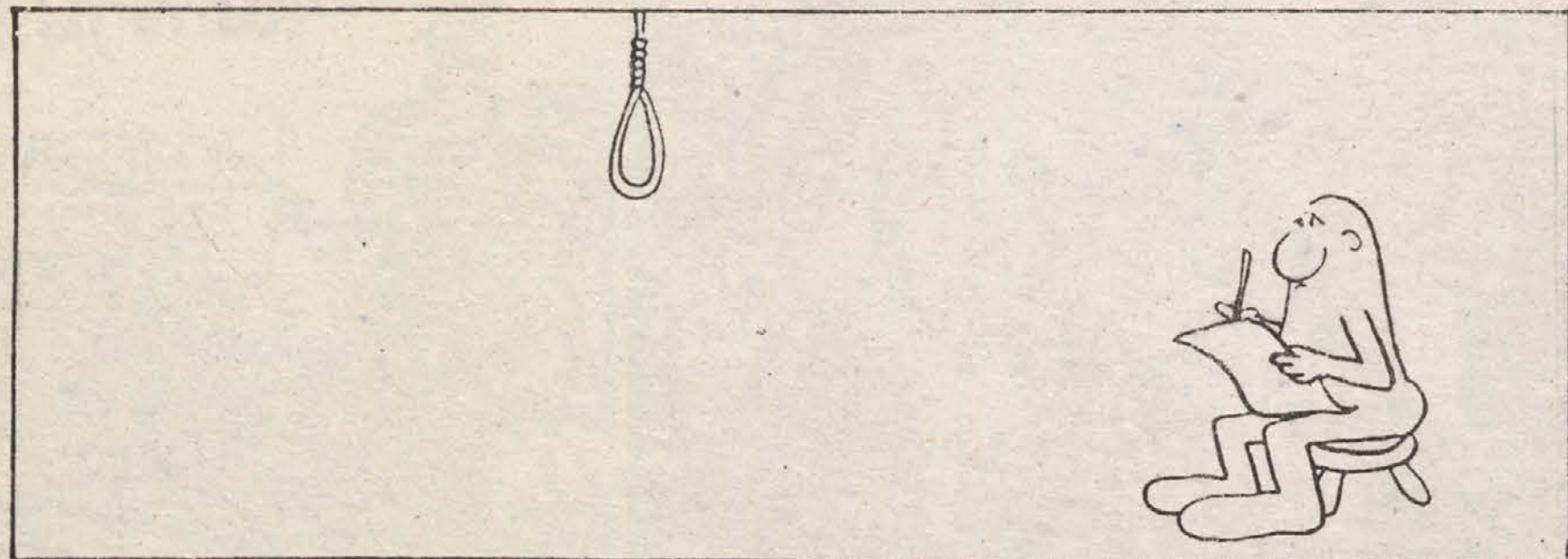
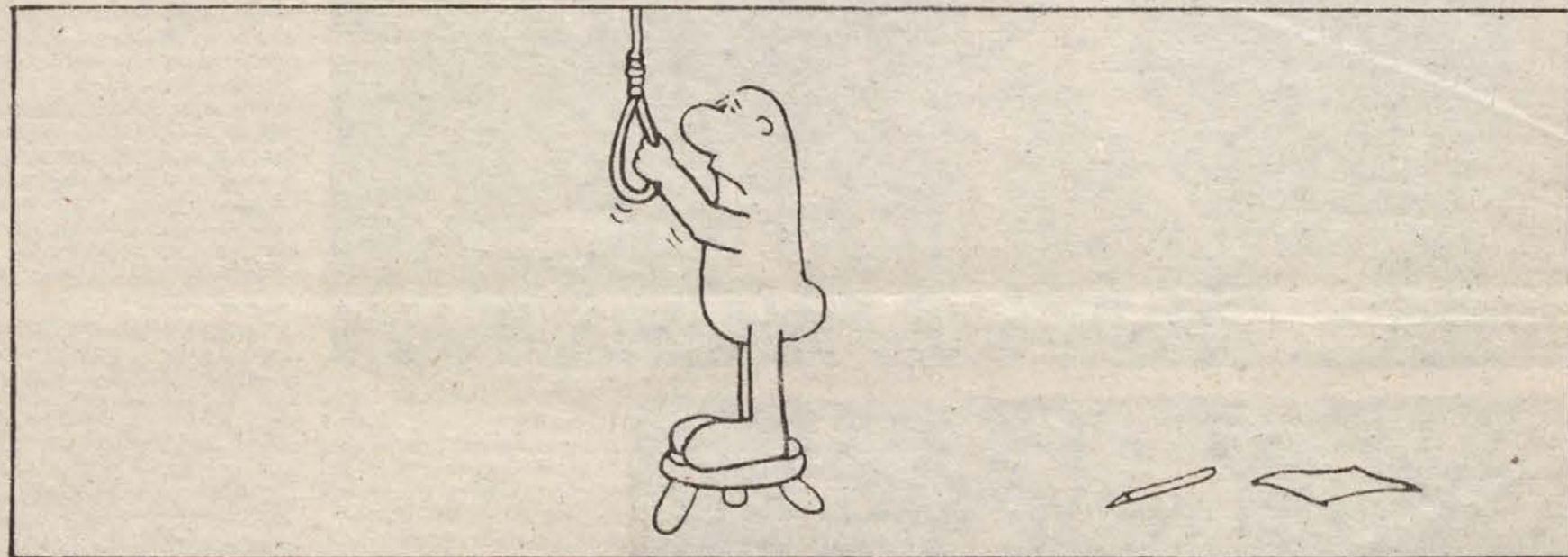
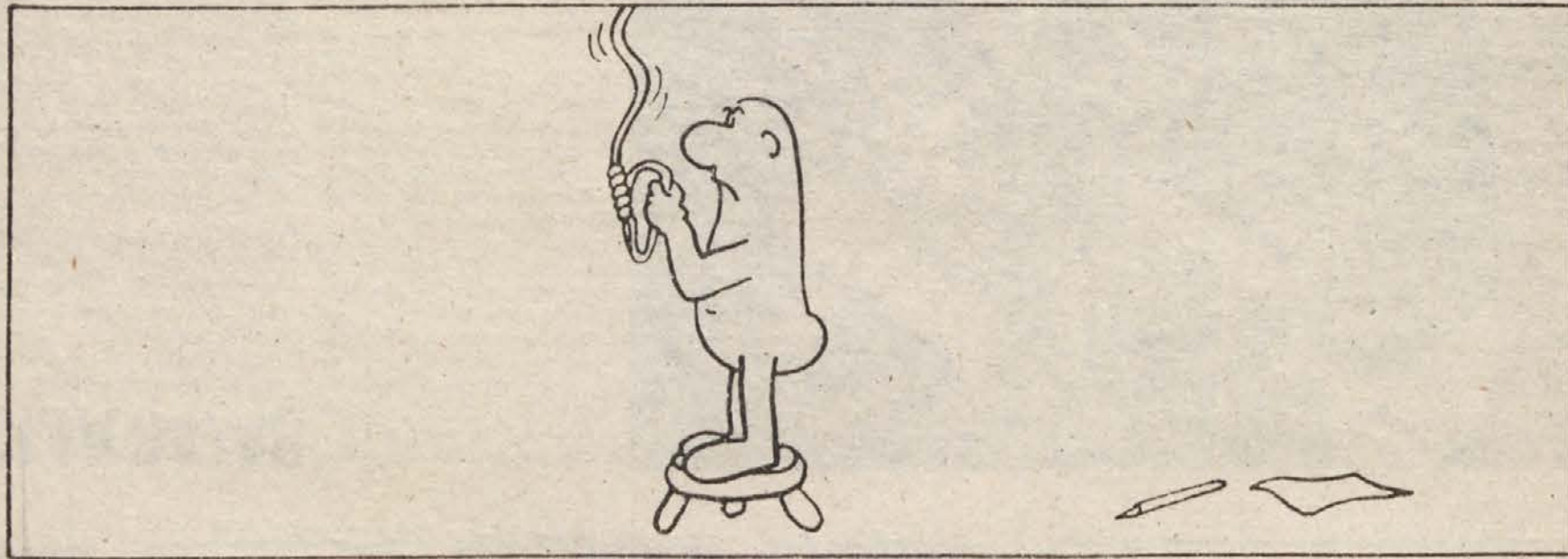
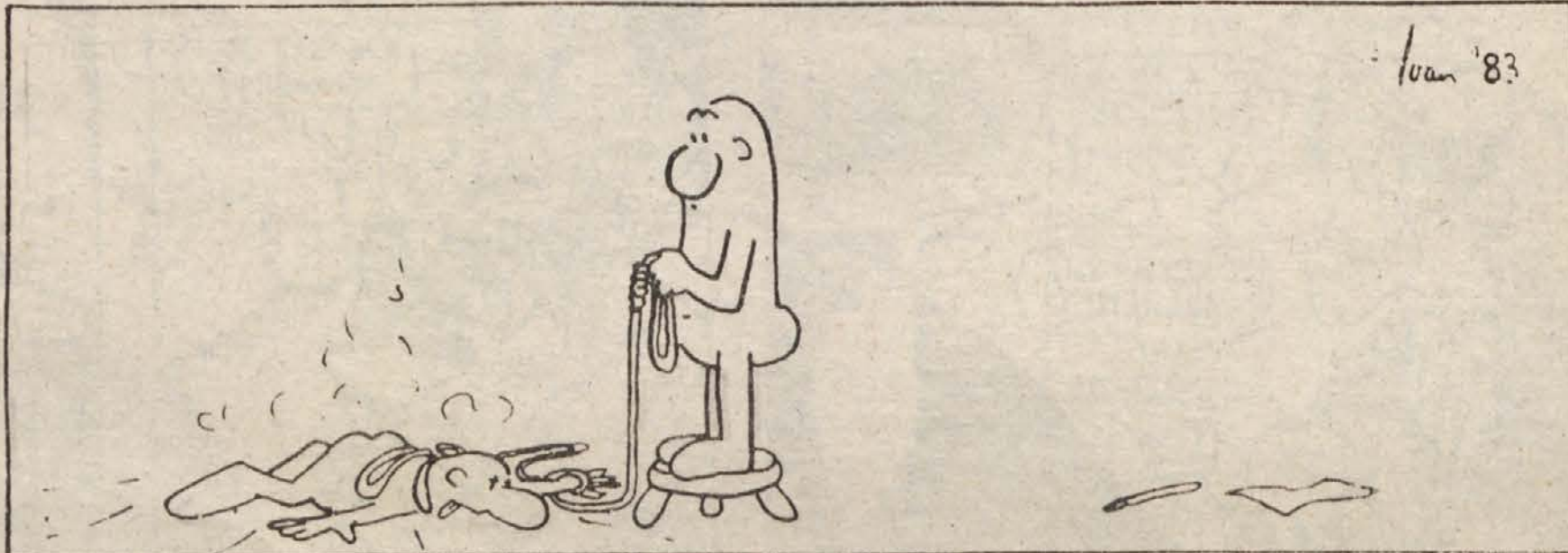
Program dela, ki so ga sprejeli, vsebuje več stvari, pomembnih za vse, ki so s stripom kakorkoli povezani. Naštejmo nekatere:

- informiranje striparjevo vseh dogajanjih s tega področja
- načrtno širjenje tega medija
- tematska srečanja (striparjev in ostalih)
- vsakoletni pregled stripske dejavnosti (razstave, bilteni).

Osnovno izhodišče aktiva je odprt odnos do vseh možnih oblik in vsebin stripa. Aktiv hoče biti čim bolj dostopen vsem, ki jih stvar zanima. Če si med njimi, ne odlašaj.

Kontakt naslov: CIRZ (aktiv za strip), RK ZSMS, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

# JAVITE SE!



luan '83